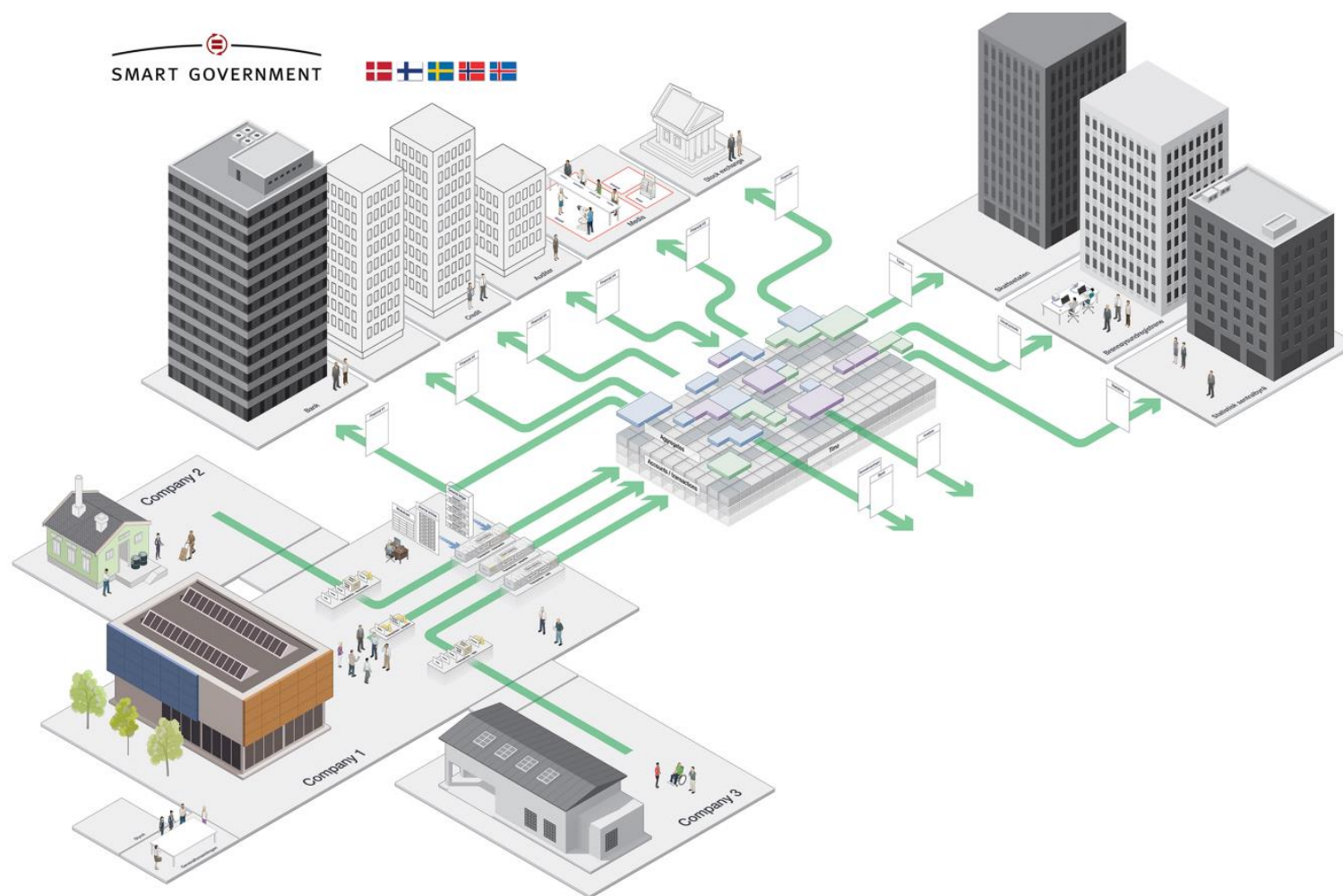

Nordic Smart Government

A Nordic stakeholder analysis

Contents

Executive summary	3
Introduction	6
The Nordic stakeholder landscape	8
Findings from stakeholder interviews	11
Method and list of stakeholders	20
Endnotes	23
Appendix with country reports	25

Executive summary

Executive summary (1/2)

Introduction

According to the EU digitalisation index, Digital Economy and Society Index (DESI), Denmark, Norway, Finland and Sweden (Iceland not assessed) have some of the most advanced digital economies in the EU.¹ Together they claim the top-4 spots in the ranking, implying that their digital maturity is quite high compared to other countries in Europe.

A project like Smart Government can strengthen the Nordic competitiveness and further pioneer the digitalisation agenda. It furthermore fits well with the political agenda in all the Nordic countries. In Norway, Smart Government matches the government's simplification agenda and the once-only principle. The Swedish government's goal is to make Sweden a world leader in utilising digital opportunities. In Finland, there is a strong political desire to digitalise public services and reduce the administrative burden for companies. The current governmental programme includes digitalisation of public services and the creation of an environment that facilitates the development of new digital services among businesses. In Denmark, a working group consisting of several ministries has been formed to work on automatic business reporting as part of the common public digital strategy 2016-2020. In Iceland, several projects are enduring, and there is a strong interest in taking the next step towards automatic information exchange. All countries have a range of projects that relate to Smart Government or partially drive the same agenda. This provides a great opportunity to pull learning and knowhow from existing projects and put it into the development of Smart Government.

This report presents the findings of a stakeholder analysis about Smart Government conducted in the five Nordic countries. It was undertaken to identify stakeholders' needs and interests in Smart Government on behalf of the Swedish Companies Registration Office. Stakeholders in all countries have been interviewed about the benefits of Smart Government, obstacles that must be overcome and risks that need to be managed. Finally, they have been asked to comment on the next steps and the process ahead. The key findings from these interviews are presented in this report, and a short summary is outlined below.

The road ahead

The stakeholder analysis points towards five main areas that need to be addressed moving forward in 2018-2019:

1. The business case for small and medium-sized enterprises (SMEs) needs to be strengthened as stakeholders are not convinced about the benefits and identify several obstacles and risks that need to be addressed.
2. Smart Government needs national political commitment to ensure that the necessary resources and financing are allocated to the project, to support regulatory changes and to help catalyse the development of Smart Government.
3. Smart Government can learn from and leverage existing projects and initiatives by conducting a structured mapping exercise to identify existing knowledge and systems.
4. Ensure stakeholder involvement and clarify roles, which is key for the future success and implementation of Smart Government.
5. Smart Government can start small and build towards the complete vision to make the project more manageable and develop a proof of concept.

Executive summary (2/2)

Smart Government is seen in a positive light, and its benefits are rated higher than obstacles and risks

The Nordic stakeholders are very positive towards Smart Government and point out several benefits that can be achieved if the vision is realised. There is consensus among the Nordic stakeholders that the main benefits are increased efficiency, reduced manual labour and easier reporting, which may enable resources to be used on more value-creating activities as well as lead to cost savings. Another benefit that several stakeholders identify is access to real-time data of higher quality and data transparency for both public agencies and private corporations. This may facilitate better analyses, decision-making, products and services. In addition, several stakeholders see an opportunity to improve existing services or build new ones leveraging the Smart Government infrastructure.

Some obstacles are identified across the Nordics

The obstacles identified in more than one country can be divided into five overall themes. One major obstacle across the Nordics is the need to strengthen the business case and clarify the benefits of Smart Government for the SMEs. Stakeholders flag the potential increased administrative burden, complexity and costs for SMEs. The current vision lacks a clear incentive for SMEs to engage in Smart Government and share information. There is also consensus on the need for political commitment and endorsement to materialise Smart Government. Stakeholders, primarily in Sweden, Norway and Denmark, also highlight current legislation and policy as a barrier to accommodate the vision. Some stakeholders also see a need to overcome the organisational barriers and silos in public sector to enable data sharing and handling. Finally, ensuring stakeholder alignment and involvement is addressed as an important step ahead to unleash the potential benefits of Smart Government.

The risk is considered moderate

On average, the majority of stakeholders consider the risk to be moderate. The primary risk that needs to be managed ahead is data security and the ability to handle, store and share sensitive information. There is a need to clarify how data is processed, the ownership structure and accessibility of data. Some, however, point out that there are solutions and technologies today that can support the development of a suitable solution for Smart Government. Furthermore, some stakeholders focus on the balance between giving access to data and creating transparency versus the risk of creating a surveillance society. Stakeholders also discuss the need to establish trust between stakeholders and to the solution as a crucial factor for success. The final risk that is addressed across the Nordics is the concern of developing yet another large public IT project that fails due to either lack of funding and commitment or implementation difficulties. The governance structure of Smart Government is mentioned as an important factor to ensure success, ownership and usability.

Introduction

Introduction

Smart Government is a vision about fully automated administrative processes, bookkeeping and reporting of business data from SMEs to government authorities and collaborators.

Smart Government is a vision of a new digital infrastructure to safely automate the exchange of business data from businesses to businesses and from businesses to government authorities. The purpose is to share and utilise data more efficiently, avoid manual processes and extract the value embedded in data through automation and digitalisation. Smart Government seeks to meet the desire of efficient public administration, a reduced administrative burden for businesses as well as access to data for relevant stakeholders. It also seeks to increase quality of data, give stakeholders access to timely data and enable new business opportunities.

The Smart Government vision encompasses data reported to the government by individual businesses in accordance with national law. Real-time data is collected, standardised and made easily accessible for other businesses as well as government authorities.

The Nordic countries are collaborating on developing the concept of Smart Government as a catalyst for national development. One of the first steps to ensure the success of Smart Government is to identify and validate stakeholders' needs and interests in Smart Government. Therefore, the Nordic collaboration has initiated this stakeholder analysis as a starting point for Smart Government. Based on the results, it is the ambition of the Nordic collaboration to create the conditions for developing a feasible solution.

Stakeholder groups

SMEs

SMEs and confederations of industries.²

Public agencies

Tax agencies, business registries and national bureaus of statistics.

Government and politicians

Government authorities responsible for the national digital agenda.

Private corporations

Banks and insurance companies and organisations representing them.

Service providers

Providers of IT infrastructure and business systems, data service providers, data security experts, auditors, accountants and organisations representing auditors/accountants.

The Nordic stakeholder landscape

The Nordic stakeholder landscape (1/2)

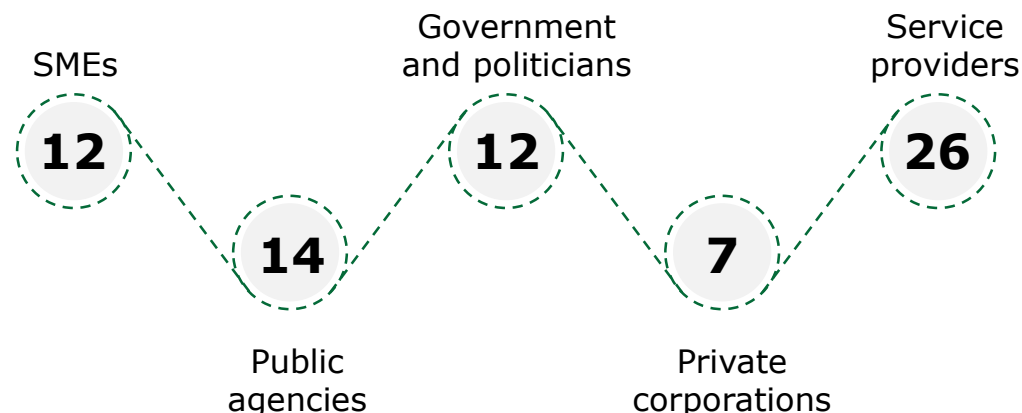
The majority of the interviewed stakeholders consider their country to be mature and ready for Smart Government.

Across the Nordic countries, a total of 73 stakeholder interviews have been conducted with 71 key stakeholders distributed between five stakeholder groups as presented on page 7. The stakeholders have been selected based on their knowledge, engagement and involvement in the digital agenda, either as data providers or users, decision makers or suppliers of IT infrastructure, business systems and services.

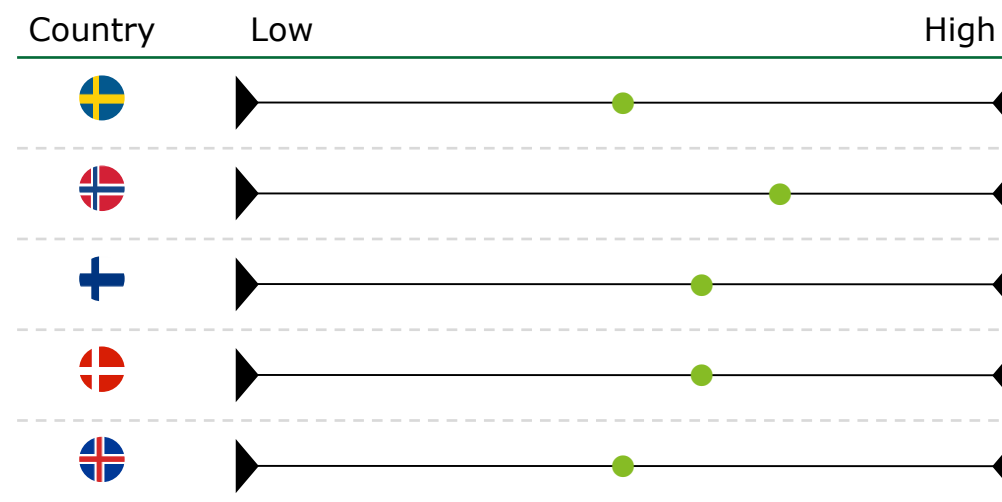
Stakeholders across the Nordics assess that their country is mature and ready to enrol Smart Government with an average score of 3.4 out of 5. The assessment score reflects an overall high digital maturity in the Nordic countries. It also reflects the political ambition level to undertake a digital agenda combined with a large number of existing projects and initiatives in the public sectors and solutions in the private sector. The stakeholders' maturity assessment are supported by EU's digitalisation index, DESI, where all the Nordic countries (excluding Iceland, which was not assessed) have the top-4 advanced digital economies in Europe.¹

Norwegian stakeholders are slightly more optimistic and assess that Norway is very mature with reference to prior digitalisation efforts and a genuine desire for simplification. In general, the hesitation from the Nordic stakeholders is based on the complexity of the Smart Government project and the obstacles and risks that are yet to be addressed, managed and solved.

Number of interviewed stakeholders in the Nordics

Country maturity for Smart Government*

* Stakeholders in Denmark have not answered this question, but the feasibility score is used as a proxy for country maturity. Scores are based on an informal assessment conducted by the stakeholders.

The Nordic stakeholder landscape (2/2)

Stakeholders across the Nordic countries are in general positive towards the Smart Government vision, but they see some obstacles and risks that need to be addressed to ensure successful implementation.

Quotes and anecdotes

"Smart Government is a no-brainer. It only requires that the decision makers push the button."

Service providers

"Changing legislation takes time. There is a lot today that is based on manual handling of data and the risks this entails. The legislation is to a lesser extent adapted to digital handling and related risks [...]."

Public agencies

"This should not be marketed as a public-sector efficiency programme because it will not resonate among the SMEs. It is important to communicate the benefits for businesses. The solution needs to be designed to create value for businesses, not public administration."

Public agencies

"All leading ministries need to be on board if Smart Government is to be realised. Therefore, the silos between the public authorities need to be broken down."

SMEs

"It is ultimately about digitalisation and making processes more efficient for all parties. This would have tremendous societal benefits, which in the end would also be beneficial for businesses ..."

Service providers

"Have for a long time been calling for more and better data as well as better access to data."

Service providers

"Today, a large amount of data is first digital, then it turns into paper, then digital again. It would be wonderful if we could keep it digital throughout the journey."

Public agencies

"The vision is right, but it could become another IT project that just does not turn into anything."

Service providers

Findings from stakeholder interviews

Benefits (1/2)

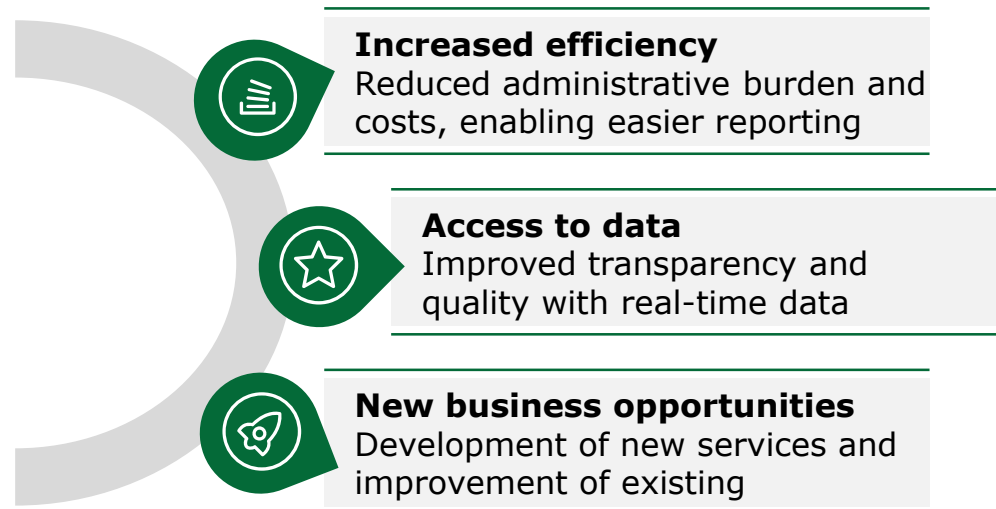
Smart Government is seen in a positive light, and its benefits are rated higher than obstacles and risks. Overall, all stakeholders point out several benefits that can be achieved if the vision is realised.

The Nordic stakeholders view administrative efficiency for SMEs and the public and private sectors as the main opportunity related to Smart Government. The stakeholders agree that the vision of a reduced administrative burden, automated and simplified reporting and data sharing is very lucrative and enables resources to be used on more value-creating activities. Swedish stakeholders especially emphasise the cost reduction element as a key benefit of administrative efficiency, a viewpoint shared by a number of stakeholders in Iceland. Stakeholders in Finland additionally identified transparency in the form of increased trust and fraud prevention as a main benefit.

Easier access to real-time data of higher quality enables better analyses, decisions, services and products for both public agencies and private corporations. E.g., this could enable public agencies to perform ongoing supervision of data in real time or test the accuracy of the reported data more thoroughly as suggested by some Danish stakeholders.

However, there is a general concern among stakeholders across the Nordics that Smart Government will not reduce the administrative burden, simplify the reporting process or reduce the recourse use for SMEs. This is reflected in the overall lower score of benefits for SMEs. In addition, Danish private corporations express a concern that Smart Government will reinvent the wheel, as many solutions that partially meet the purpose of the vision exist today.

Identified benefits

Value of benefits to stakeholders*

						
SMEs	3	3.5	4	4.5	2.5	3.5
Public agencies	5	5	4	4.5	3.5	4.5
Government & politicians	4	4	5	4.5	3.5	4
Private corporations	5	4	5	2.5	3.5	4
Service providers	5	4	4	4.5	3.5	4
Country average	4.5	4	4	4.5	3.5	4

Scale: 1 to 5, where 1 indicates low value of benefits and 5 indicates high value of benefits.

* The stakeholder groups private corporations and service providers were merged in Sweden and Norway, hence the scores shown for those stakeholder groups are an average of the two. The same applies to the stakeholder groups public agencies and government and politicians in Denmark. Scores are based on an informal assessment conducted by the stakeholders, and average scores have been rounded to nearest half.

Benefits (2/2)

Several stakeholders see opportunities to improve existing services or build new ones leveraging the Smart Government infrastructure.

Stakeholders mention that accessibility of real-time data may lead to new innovative solutions among private corporations and service providers such as value-added consulting services or live tax advice. Easier access to data may also enable services such as use of machine learning to interpret notes in financial statements, use of big data to derive new analyses or faster financial services.

For SMEs, it might be easier to create an overview of their own business activities and prepare annual reports. This may make it easier for companies to become listed on the stock exchange. Some Swedish stakeholders even point out that there might be an advantage of letting businesses access this data so that they can make their own analyses leveraging big data and report on industry and competitors. This is information that they would otherwise have to pay for. Additionally, the transparency of SMEs may open the doors for funders, partners and markets.

Overall, the Nordic stakeholders appear to be positive towards new business opportunities, but some scepticism is detected. Finnish service providers and SMEs are sceptical of benefits tied to new services, even though Finnish stakeholders identify the greatest number of new business opportunities. They point out that the benefits of new services are still intangible and need further clarification. Especially one service provider in Norway shares this perspective with reference to how little has happened using information currently available.

New business opportunities identified

Flexible financing services

Machine learning to interpret information

Subscription-based accounting services

Big data for analysis and insight

Advisory services

Better supervision and control

Real-time services

Accelerated growth opportunities

■ Private corporations and service providers
■ Public agencies ■ SMEs

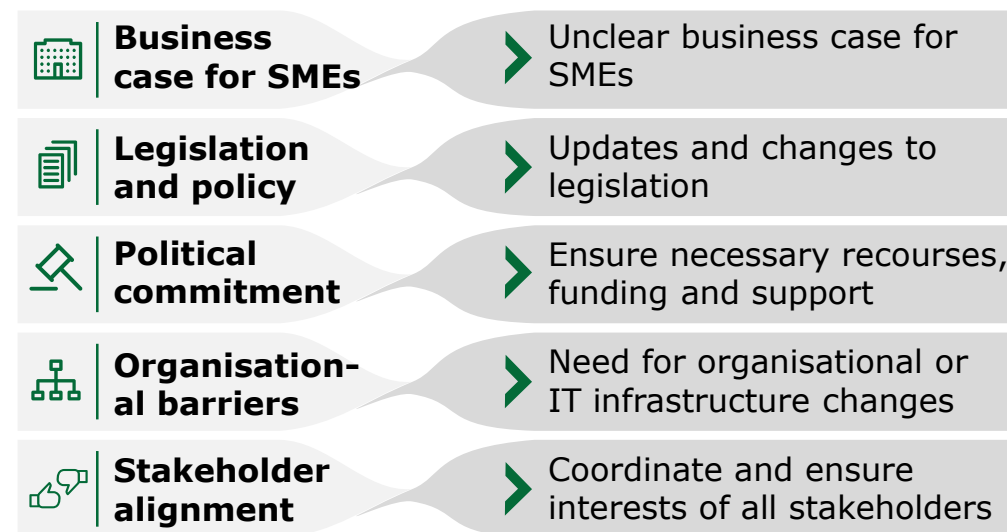
Obstacles (1/2)

Several obstacles are identified across the countries, but the business case for SMEs is the most urgent to accomplish the vision.

While the stakeholders are overall positive towards Smart Government, they identify various obstacles that need to be addressed if the vision is to be successfully implemented. While the identified obstacles vary somewhat between the stakeholders and the countries, some overlap exists. Obstacles identified in more than one country can be divided into five themes.

One of the main obstacles is the lack of a clear business case for SMEs, explicitly highlighting how they will benefit from Smart Government. Stakeholders identify various obstacles such as lack of incentives for SMEs to use it, reluctance to share information and the need for culture change if Smart Government is to be implemented. Concerns about data security, the complexity of digitalisation, administrative burden and substituting trusted advisors with technology are also viewed as potential obstacles for SMEs. Finnish stakeholders are concerned that the administrative burden and bureaucracy will increase with Smart Government. Likewise, in Norway a couple of stakeholders refer to A-ordingen, an example of intended simplification with the opposite effect for SMEs. A similar view can be found among private stakeholders in Denmark who refer to previous projects where the public sector gained more benefits at the expense of SMEs. Swedish stakeholders point out that Smart Government may become a costly obstacle for new companies and start-ups. Icelandic stakeholders, on the other hand, primarily worry about the costs that Smart Government may inflict on the SMEs.

Obstacles identified in more than one country

Sample of obstacles identified for SMEs

Obstacles (2/2)

Most stakeholders consider Smart Government to be feasible. However, it appears that stakeholders across the Nordics see a need for political support and commitment if Smart Government is to materialise.

There is also consensus on the need for political commitment and endorsement to ensure successful development and implementation of Smart Government. The stakeholders stress the importance of political willingness and support to realise the vision.

Legislation and policy is also identified as an obstacle, primarily in Sweden, Norway and Denmark, since the opportunities for sharing and managing information are regulated and governed by law. E.g., this applies to accounting standards where fully automatic reporting requires regulatory change, e.g., limitation of required discretionary assessments.

Furthermore, some stakeholders in Sweden and Denmark pinpoint a need for organisational alignment and changes. The Danish stakeholders stress the need to break down the silo-based data collection approach among public agencies, while the Swedish stakeholders emphasise changes needed in the public IT infrastructure to accommodate data sharing.

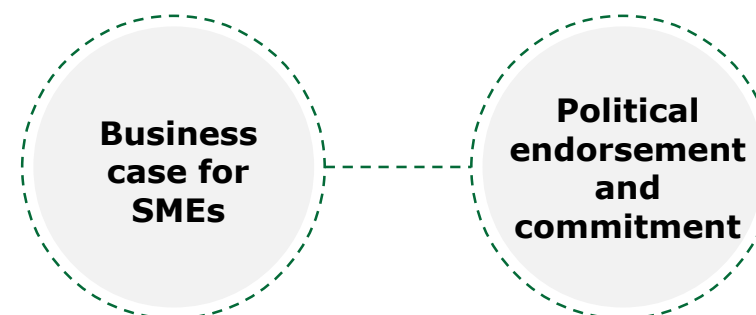
The last obstacle that stakeholders point out is the challenge to align the needs and interests of different stakeholder groups, e.g., define and agree on standards that serve everyone's needs. This concern is mainly identified among stakeholders in Norway and Finland as well as private corporations in Denmark. There is also a concern about the development phase where many stakeholders see a need for involvement and co-development.

Feasibility of Smart Government*

						
SMEs	2	3	5	4	4	3.5
Public agencies	3.5	3	3	4	4	3.5
Government & politicians	3	3	4	4	4	3.5
Private corporations	3.5	3.5	4	3	4	3.5
Service providers	3.5	3.5	4	4	5	4
Country average	3	3	4	3.5	4	3.5

Scale: 1 to 5, where 1 indicates low feasibility and 5 indicates high feasibility.

Key obstacles to address

* The stakeholder groups private corporations and service providers were merged in Sweden and Norway, hence the scores shown for those stakeholder groups are an average of the two. The same applies to the stakeholder groups public agencies and government and politicians in Denmark. One stakeholder in Norway did not want to score feasibility, hence scoring is based on 13 out of 14 stakeholders. Scores are based on an informal assessment conducted by the stakeholders, and average scores have been rounded to nearest half.

Risks (1/2)

On average, the majority of stakeholders consider the risk to be moderate.

Stakeholders across the Nordics identify data security as one of the main risks related to Smart Government. Concerns relate to handling, use and storage of sensitive information, fear of misuse of data and cyber risks. However, some stakeholders find it hard to assess whether the data security risks are significantly different from today as it will largely depend on the specific solutions and technologies used, while others agree that the data security risk is manageable. They point out that there are solutions and technologies today that can support the development of a suitable solution.

The risk of failure is addressed in almost all countries. Stakeholders in Finland see a big risk in committing to a project that in worst case fails and delivers no results. Slightly more than half of the Icelandic stakeholders share the same perspective and assess that the project may fail due to its large scope, ambition level and size. Swedish stakeholders are also concerned about the scope of the project, but put more emphasis on the risk of SMEs not adopting the solution or not seeing the value of Smart Government. Similarly, in Denmark, the primary concern is focus on value creation for public sector at the expense of SMEs.

The importance of establishing trust between stakeholders and to the solution is emphasised by several stakeholders, primarily within public agencies, government authorities and SMEs in Norway and Iceland, as an important criteria for success. The lack of trust may hamper data sharing and create a reluctance to use Smart Government.

Identified risk factors

Data security

Especially security of sensitive data – risk of storing and misuse

Governance and financing

To ensure project success

Trust and surveillance

Create trust in solutions and how data is handled

Project failure

Committing to or developing something that fails

Stakeholders perception of risk level*

						
SMEs	5	3.5	3	3	3	3.5
Public agencies	3	3	3	3	3	3
Government & politicians	4	3	3.5	3	2	3
Private corporations	3	3	2.5	3	2	2.5
Service providers	3	3	3.5	3.5	2	3
Country average	3	3	3	3.5	2.5	3

Scale: 1 to 5, where 1 indicates low risk and 5 indicates high risk.

* The stakeholder groups private corporations and service providers were merged in Sweden and Norway, hence the scores shown for those stakeholder groups are an average of the two. The same applies to the stakeholder groups public agencies and government and politicians in Denmark. Scores are based on an informal assessment conducted by the stakeholders, and average scores have been rounded to nearest half.

Risks (2/2)

The stakeholders have a somewhat different point of view on who should own, design and administrate Smart Government.

Related to trust is the concern of creating a surveillance society where data is used for control purposes, a concern predominantly raised by Danish and Swedish stakeholders. Similarly, several stakeholders in Finland and Norway emphasise that it is highly critical how access rights are defined, e.g., who owns the data and who has access to it. Danish stakeholders assess that initially SMEs should have ownership of their own data and that it should be the foundation for any technical solution and data access.

Finally, the operating model and governance structure of Smart Government are important factors for the road ahead. Many stakeholders agree that Smart Government needs to be developed and implemented as a collaboration between public and private sector. Stakeholders in Norway see the government as a potential owner, but there is a disagreement among the stakeholders on whether the public or private sector should design and administrate the solution. Similarly, in Finland, some think that a Smart Government solution should be developed by the public sector, while others think it should be developed on market terms. In Sweden, stakeholders agree that Smart Government needs to be driven at government level with public support. Danish stakeholders see a potential in public-private collaboration. The majority of Icelandic stakeholders agree that the government should finance the project, but stress that all stakeholders should be involved in development and implementation.

Quotes and anecdotes

"Our whole business model will be flipped upside down. But it is not a reason not to do it [Smart Government]."

Service providers

"Developers cannot do anything else than this project."

Government and politicians

"Risk of data being manipulated is a huge concern. Even though, those who have access to data are constrained by confidentiality and you can trace them, there is a larger risk than with today's systems. It is not certain that there will be used enough resources to detect who is misusing data. Maybe blockchain can be used, which is supposed to be impossible to misuse, but I am unsure if you can say the same five years from now. I am not sure it is possible to build a system that I will trust 100%."

Service providers

Next steps and moving forward 2018-2019 (1/2)

The road ahead should include a business case for SMEs and focus on ensuring political commitment and endorsement.

The majority of stakeholders are positive towards the Smart Government vision, but there is still a need for additional clarification and information. The main tasks for each country are to continuously engage with key stakeholders in their market, organise groups of experts and SMEs and identify opportunities. The following areas need clarification and should be addressed moving forward.

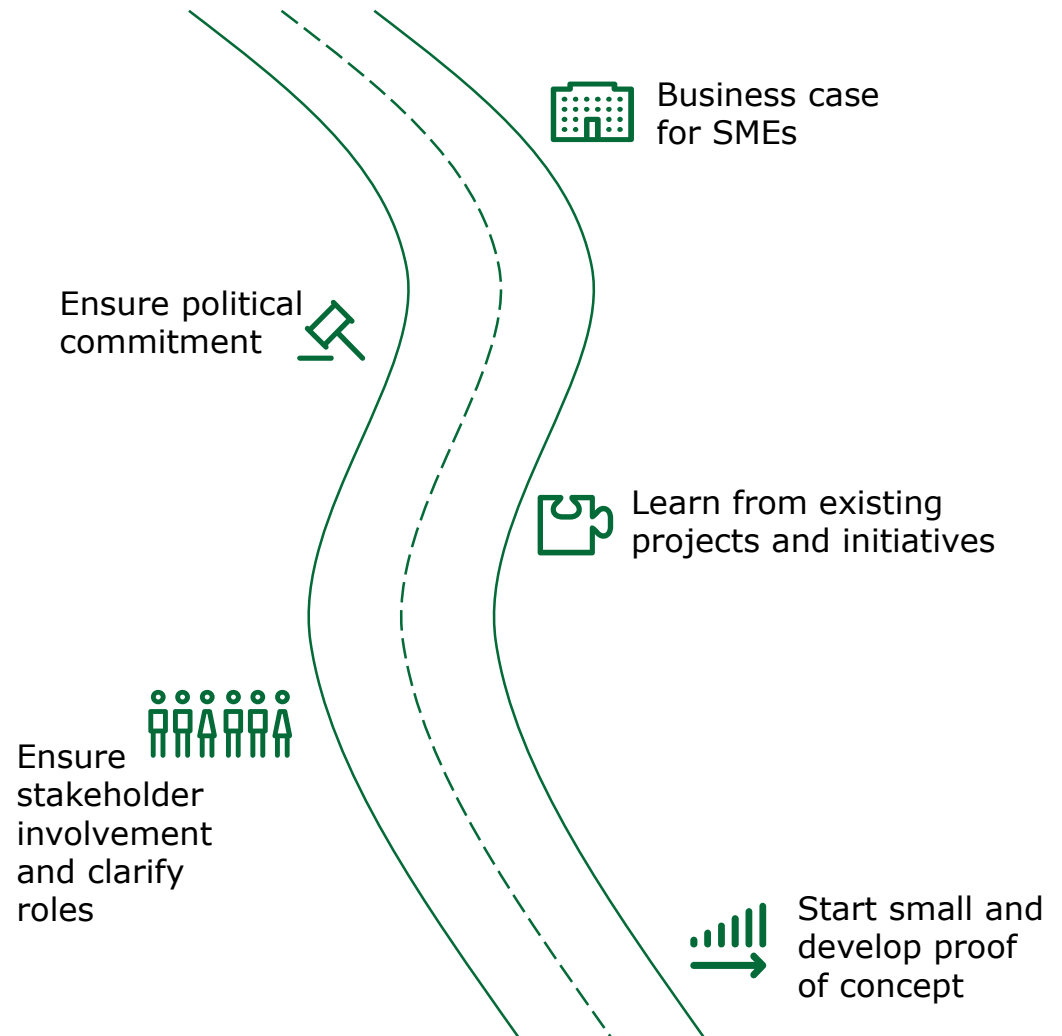
A clearer and more convincing business case for SMEs

The vision needs to be clearer regarding the benefits for the SMEs. It is clear that the business case needs to be strengthened – stakeholders are not convinced about the benefits and identify several obstacles and risks that need to be addressed. The business case needs to build on a thorough understanding of the challenges that SMEs have today and how they actually do the reporting, including time spent, the process and outsourcing of reporting, in order to build and communicate a strong value proposition also to the SMEs.

Political commitment

Smart Government needs national political commitment and endorsement. This is needed for several reasons. First, to ensure that the necessary recourses and funding are allocated to the project. Second, to support and accomplish the regulatory changes needed to achieve the vision – an obstacle that several stakeholders identify. Finally, to help catalyse the development of Smart Government.

Key areas that need to be addressed in 2018-2019

Next steps and moving forward 2018-2019 (2/2)

Other areas that need to be addressed moving forward include structured mapping of existing knowledge and systems, ensuring stakeholder involvement and starting small.

Learn from existing projects and initiatives

There are a lot of different projects and initiatives going on as part of the digital agenda in each country that could feed into the development of Smart Government. By conducting a structured mapping exercise to identify existing knowledge and systems, in the Nordics as well as in other European countries, Smart Government may leverage elements in existing and upcoming projects and solutions.

Ensure stakeholder involvement and clarify roles

A structured approach to stakeholder involvement and engagement is key for the future success and implementation of Smart Government. Some stakeholders suggest a project group consisting of people from industry associations, government and private sector to easier drive the project forward. Many stakeholders express a desire and a strong interest in contributing to the process ahead. The governance structure intended for the project may also be contemplated in relation to this process.

Start small and develop proof of concept

Some stakeholders in Norway, Sweden and Finland point out that Smart Government may benefit from starting small or modularising the project and building towards the complete vision in order to make it more manageable. A specific suggestion from Denmark includes starting with automatic reporting and building from there. Furthermore, a proof of concept for the project needs to be developed in the near future.

Possible contribution from stakeholders

SMEs	Focus groups/pilot, participate in discussions or help create political engagement
Public agencies	Some are already involved, but could also be advisor and sparring partner
Government & politicians	Funding and adjustment of legislation
Private corporations	Advisor or help assess benefits
Service providers	Advisor or development of a pilot interface for data access

A starting point for a Nordic collaboration

A starting point for a Nordic collaboration can be the development of a stronger business case for the SMEs as they may experience some of the same challenges independently of their country of origin.

Method and list of stakeholders

Method

73 stakeholder interviews have been conducted across the Nordic countries to identify stakeholders' needs and interests in Smart Government.

This Nordic stakeholder analysis about Smart Government builds on five stakeholder analyses conducted in each of the Nordic countries, thus five corresponding reports have been prepared at country level.

In order to ensure cross-country comparability, analyses have been carried out using the same method. This implies use of the same communication and interview material across countries. In addition, all interviewers have participated in the same training workshops where they have learnt about Smart Government and the interview procedure. Furthermore, all country analyses have been centrally managed.

The interviews have been conducted according to a semi-open method consisting of both open and closed questions. Interviews have included a set of general questions that all participants have answered and a set of questions that have been individualised to each stakeholder group focusing on the stakeholders' role in Smart Government.

Monitor Deloitte has conducted 73 stakeholder interviews across the Nordic region. The interviews have been conducted from 15 September 2017 to 15 October 2017.

Monitor Deloitte has chosen to conduct interviews with a small, but representative, group of stakeholders with the purpose of extracting deeper knowledge from the them, compared to for example a survey analysis.

We asses that we have been in contact with the most important stakeholders, e.g., organisations representing SMEs, and that they represent the majority of stakeholders. Still, the results should be viewed in this light.

List of stakeholders

Sweden

- Deloitte
- PwC
- Confederation of Swedish Enterprise
- Hogia
- Visma
- Ministry of Finance
- Statistics Sweden
- Bisnode
- Swedish Companies Registration Office
- The Swedish Tax Agency
- FAR
- SRF konsulterna
- Björn Lundén
- eSam
- EY

Norway

- Ministry of Trade, Industry and Fisheries
- Ministry of Local Government and Modernisation
- Difi
- Finance Norway, Bits
- Norske Kreditt-opplysningsbyråers Forening, an association for Norwegian credit agencies/Evry
- The Brønnøysund Register Centre
- The Norwegian Tax Administration
- Statistics Norway
- Altinn (the Brønnøysund Register Centre)
- The Norwegian Institute of Public Accountants
- ICT Norway
- Accounting Norway
- NHO
- Bedriftsforbundet, an interest organisation for SMEs

Finland

- Ministry of Economic Affairs and Employment
- LahiTapiola
- Aalto University
- Perheyritysten liitto, an interest organisation for Finnish family businesses
- Fennoa
- State Treasury
- Nordea
- Statistics Finland
- Finnish Tax Administration
- Finnish Patent and Registration Office
- Suomen Asiakastieto
- The Finnish Association of Auditors
- The Federation of Finnish Enterprises
- Member of parliament
- Finnish Association of Vision and Eyecare

Denmark

- The Confederation of Danish Industry
- SMEdenmark
- The Danish Chamber of Commerce
- DI Digital
- Statistics Denmark
- SKAT, the Danish customs and tax administration
- Danish Business Authority
- Finance Denmark
- Danish Insurance Association (DIA)
- Visma
- E-conomic
- Billy
- Lendino
- FSR – Danish Auditors
- IT-Branchen, the Danish ITC Industry Association

Iceland

- The Financial Management Authority
- Customs
- Statistics Iceland
- SA Business Iceland
- Arion banki
- Tax authorities
- Ministry of Finance and Economic Affairs
- Ministry of Industries and Innovation
- Advania
- The Institute of State Authorized Public Accountants
- Credit Info
- Jáverk

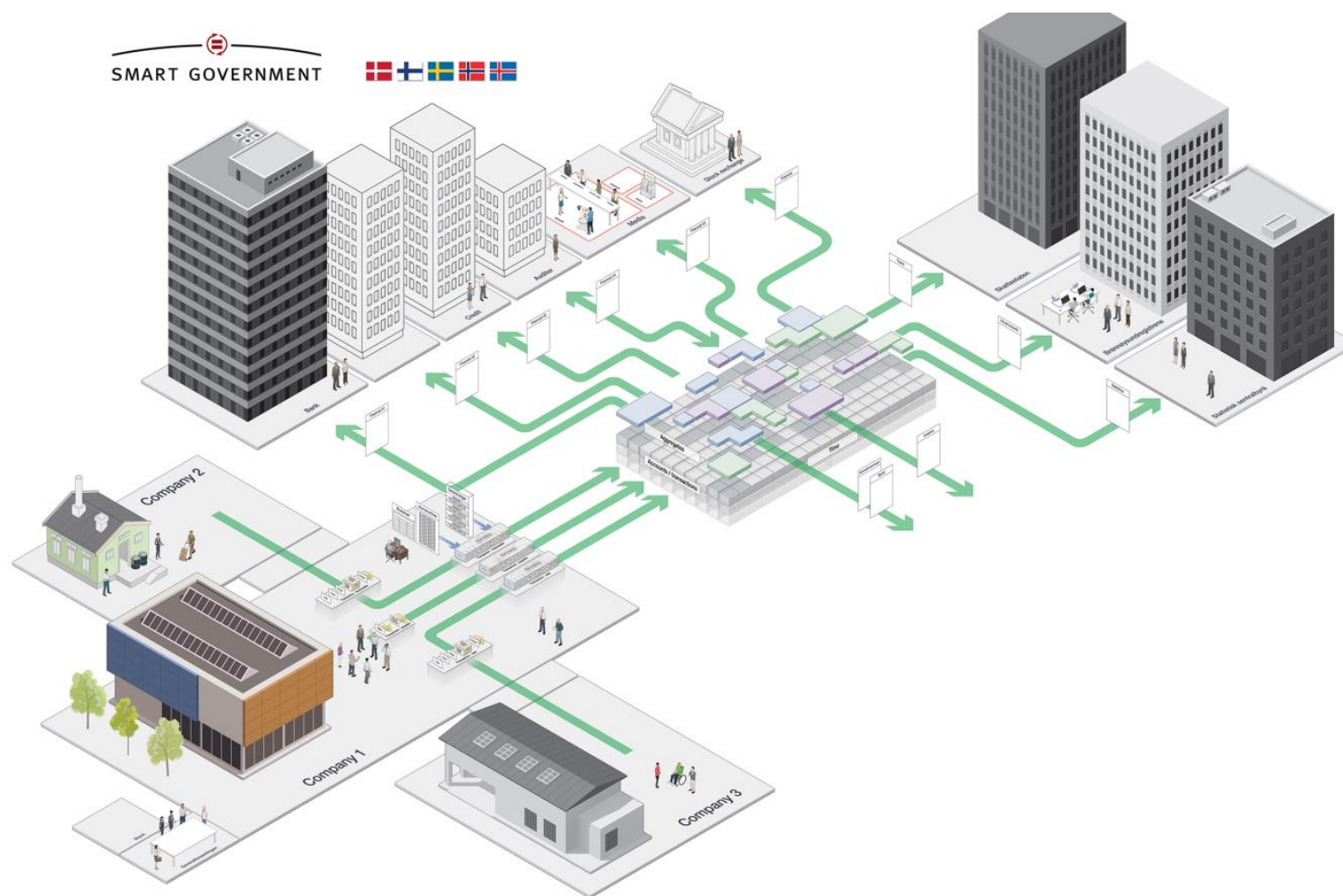
Endnotes

Endnotes

1. Digital Economy and Society Index 2017 – Norway, European Commission, visited 13 November 2017: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/norway>
2. What is an SME? European Commission, visited 13 November 2017 http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_nn

Appendix

Country reports

Nordic Smart Government

En intressentanalys i Sverige

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Introduktion	6
Resultat från intervjuer med intressenter	8
• Fördelar	9
• Hinder	11
• Risker	13
• Nästa steg	15
Metod och lista på intervjuade intressenter	16
Slutnoter	18

Sammanfattning

Sammanfattning (1/2)

Introduktion

Regeringen har som mål att Sverige ska vara världsledande på att använda sig av digitaliseringens möjligheter. Genom att leda utvecklingen skapas möjligheten att underlätta kontakten mellan företag, människor och myndigheter. För att komma dit krävs det ett starkt samarbete mellan myndigheter, en gemensam bild av hur framtidens IT-infrastruktur ska se ut och en tydlig plan för hur man ska gå tillväga. Den här rapporten presenterar resultaten av en intressentanalys av Nordic Smart Government. Den genomfördes för att identifiera intressenternas behov och intresse för Nordic Smart Government på uppdrag av Bolagsverket. Intressenterna har blivit intervjuade om deras syn på fördelar, hinder, risker och tankar kring nästa steg i konceptet Nordic Smart Government. Resultatet från dessa intervjuer är presenterade i denna rapport.

Fördelar som intressenterna ser med visionen Nordic Smart Government

De intervjuade intressenterna är eniga om att rapporteringen av data till bland annat Bolagsverket, Skatteverket och SCB är komplex och opraktisk med dagens infrastruktur. Skulle man kunna underlätta administrationen som ligger till grund för den finansiella rapporteringen genom en digital lösning så skulle det med stor sannolikhet vara till fördel för både företag och myndigheter. Genomsnittligt betyg på fördelarna är 4.4 poäng där 5 är mycket bra betyg.

Det finns tre överordnade fördelar: Den första är förenklad och effektivare administration vilket ses som den största potentiella fördelen för alla parter. Den andra fördelen är lägre kostnader för bolagen och myndigheterna vilket är en potentiel konsekvens av en effektivare administraton. Den tredje fördelen ligger i systemets förmåga att kunna underlätta företagens lagring av uppgifter knutna till redovisningen.

Majoriteten av intressenterna ser realtidsdata som en stor möjlighet och konsekvens utav konceptet. Den hade i sig kunnat leda till ökad samhällsnytta och skapandet av nya affärsmodeller hos bl a. tjänsteleverantörer och banker. Intressenterna ser även möjligheten kring Big Data som en positiv effekt av visionen.

Hinder och frågetecken som identifierats kring visionen Nordic Smart Government

Intressenterna är överens om att det finns flera fördelar i visionen, men samtidigt finns det många frågetecken kring hur dessa ska kunna realiseras och ifall det är möjligt med ett helt automatiserat system. Genomsnittligt betyg för hur genomförbar visionen är med tanke på hindren ligger på 3 poäng där 5 innebär väldigt genomförbart och 1 väldigt svårt att genomföra.

Det finns tre övergripande hinder: Det första är att flertalet intressenter tvekar på ifall incitamenten för bolagen är tillräckligt starka, då mindre bolag ofta använder sig av en extern redovisningsbyrå och då större bolag har en fördel i möjligheten att vara flexibla i hur de rapporterar in sina finansiella siffror. Det andra hindret gäller de frågetecken som finns kring hur myndigheternas egna IT-infrastruktur och taxonimi skulle kunna anpassas till visionen samt hur datan skulle kunna lagras. Det tredje hindret gäller de regleringar och lagar som begränsar myndigheternas förmåga att dela information. Ytterligare hinder som är direkt knutna till företagen är deras möjliga motstånd till att dela finansiell realtidsdata med andra intressenter då detta kan uppfattas som ytterligare övervakning och leda till ett sk. Big Brother syndrom.

Sammanfattning (2/2)

Risker som man skulle behöva minimera vid införandet av Nordic Smart Government

Det finns fyra övergripande risker som intressenterna tar upp: Den första är säkerheten kring lagringen av datan. Om datan inte ligger hos företagen själva, utan ska lagras hos en eller flera andra parter, så finns det frågetecken kring vem som ska ha ansvaret för datan. Om informationen som man lagrar är känslig, så finns det frågetecken kring vad som händer om den kommer i fel händer. Det finns dock flera intressenter som menar på att denna risk är den som är enklast att kontrollera och inte är det största bekymret initialt. Den andra risken är chansen att det blir en barriär för nyföretagare. Om nyttan hos företagen inte realiserar så finns det en risk i att systemet och transparansen av data kan försvåra istället för att underlätta för företagarna. Detta kan i sig även försvåra för nya företag att starta upp. Den tredje risken ligger i projektets storlek och att företagen ej använder systemet som tänkt inom rätt tidsram vilket skulle medföra stora kostnader för myndigheterna. Den fjärde risken är chansen att det blir ytterliare ett misslyckat projekt.

Summerat så ser flera intressenter en risk i att projektet startas utan tillräckligt bra incitament för företagen vilket kan leda till en svårighet att få majoriteten av dem att använda systemet. Detta skulle i sin tur potentiellt kunna leda till högre kostnader för myndigheterna då de som konsekvens måste arbeta med två olika processer och att många av förderlarna helt uteblir. Denna risk kan dock tänkas minska ifall man finner ett sätt att visa ett tydligt "proof of concept" för företagen alternativt genom ett göra systemet obligatoriskt. Genomsnittligt betyg för hur riskfyllt projektet är ligger på 3,2 poäng där 5 är väldigt riskfyllt.

Nästa steg

Alla de tillfrågade intressenterna ville gärna fortsätta att vara med i processen på ett eller annat sätt. De intervjuade är överens om att ifall denna vision ska realiserar så måste projektet drivas på myndighetsnivå då de största hindren ligger där. Däremot behövs det med stor sannolikhet en dialog mellan fler parter för att säkerställa kvalitén i projektet. Flera intressenter har föreslagit en projektgrupp där representanter från både branschförbund, tjänsteföretag och myndigheter är med som ett sätt att mer effektivt driva projektet framåt.

Summering

Det finns en positiv bild kring möjligheten att effektivisera rapporteringen av finansiell data från företagen till myndigheterna, och från företag till företag, med hjälp av ett digitalt automatiserat system. Alla intressenter instämmer att det är ett ineffektivt system idag. Men frågetecknen kvarstår kring hur systemet ska fungera när man tar lagar och regleringar, nuvarande IT-infrastruktur och företagets nytta i beaktande. Exakt hur finansieringen av systemet skulle se ut är också oklart. Intressenterna menar därmed på att det är viktigt att myndigheterna är överens om hur taxonomin skulle se ut, vilka lagar som behöver ändras och att det tas fram ett tydligt "proof of concept" för företagen. Intressenterna menar även på att det är viktigt att företagen och diverse branschförbund delar samma åsikt om hur man ska gå vidare för att projektet ska kunna genomföras med minimal risk men även för att fördelarna ska kunna realiserar snabbare vid ett potentiellt genomförande.

Introduktion

Introduktion

Nordic Smart Government är en vision om helt automatiserade administrativa processer, bokföring och rapportering av affärsdata från små och medelstora företag till myndigheter och samarbetspartners

Nordic Smart Government är en vision om en ny digital infrastruktur för att säkert automatisera utbytet av affärsdata mellan företag och statliga myndigheter. Syftet är att kunna utbyta och utnyttja data mer effektivt, undvika manuella processer, och extrahera värdet som finns inbäddat i datan genom automatisering och digitalisering. Nordic Smart Government försöker möta önskan om effektivare statlig administration, minskad administrativ börda för företagen, så väl som att skapa tillgänglig data för relevanta intressenter. Den försöker också förbättra datakvalitén, ge intressenter tillgänglighet till realtidsdata, och skapa nya affärsmöjligheter.

Nordic Smart Governments vision omfattar data som rapporteras till regeringen av enskilda bolag i enlighet med nationell lagstiftning. Realtidsdata kommer att samlas in, standardiseras och finnas lättillgängligt för olika parter både inom "företag till företag" och "företag till myndighet".

De nordiska länderna samarbetar kring att utveckla begreppet Nordic Smart Government som en katalysator för nationell utveckling. Ett av de första stegen för att säkerställa framgången med Nordic Smart Government är att identifiera och validera intressenters behov och intressen i Nordic Smart Government. Därför har det nordiska samarbetet initierat denna intressentanalys som utgångspunkt för Nordic Smart Government. Baserat på resultaten från den nordiska intressentanalysen är ambitionen för det nordiska samarbetet att skapa förutsättningar för att utveckla en genomförbar lösning.

Intressentgrupper

Små och medelstora företag

Små och medelstora företag samt branschförbund som representerar dem

Statliga myndigheter

Skatteverket, bolagsverket och statistiska centralbyrån

Regering och departement

Regeringen och departement med ansvar för den nationella digitala agendan

Tjänsteleverantörer och privata företag

Leverantörer av IT-infrastruktur och affärssystem, datatjänstleverantörer, datasäkerhetsexperter, revisorer, bokförare och organisationer som representerar revisorer / bokförare

Resultat från intervjuer med intressenter

Fördelar (1/2)

Det finns flera möjligheter med visionen Nordic Smart Government som gynnar både företagen, tjänsteleverantörerna och de berörda statliga myndigheterna

Majoriteten av de tillfrågade intressenterna ser klara fördelar i konceptet Nordic Smart Government. En digitalisering av bokföringen och årsredovisningen hade, med rätt IT-lösning, väsentligt kunna effektivisera myndigheternas arbete. Idag står myndigheterna man rapporterar till med olika IT-system och processen för inrapporteringen till dessa är ibland onödigt komplex och tidskrävande. De intervjuade intressenterna är därmed överens om att ett gemensamt eller fullt integrerat system, där finansiell data både kan skickas in och behandlas digitalt, hade kunnat minska myndigheternas kostnader väsentligt.

Intressenterna ser även fördelar hos företagen, där ett standardiserat och automatiserat bokföringssystem möjligen hade kunnat förenkla deras bokföring och låtit dem fokusera mer på sina kärnverksamheter. Detta hade möjligtvis även kunnat sänka deras kostnader knutna till redovisningen. Flera intressenter menar att ju större och mer komplex företagsverksamheten är, desto mer tid läggs på bokföringen och rapporteringen, vilket innebär att den potentiella avkastningen kring införandet av ett system likt Nordic Smart Government möjligtvis blir högre ju större bolaget är. Flera intressenter menar däremot att det betyder inte att det direkt skulle vara enklare att implementera en automatiserad lösning likt Smart Government på mindre bolag då även dessa kan ha unika affärsverksamheter som ibland kräver expertkompetens kring bokföring av moms och liknande.

Fördelar som identifierats

Värdering av visionen	Låg					Hög
Små och medelstora företag	●	●	●			
Statliga myndigheter	●	●	●	●	●	
Regering och departement	●	●	●	●		
Tjänsteleverantörer och privata företag	●	●	●	●	●	
Alla	●	●	●	●		

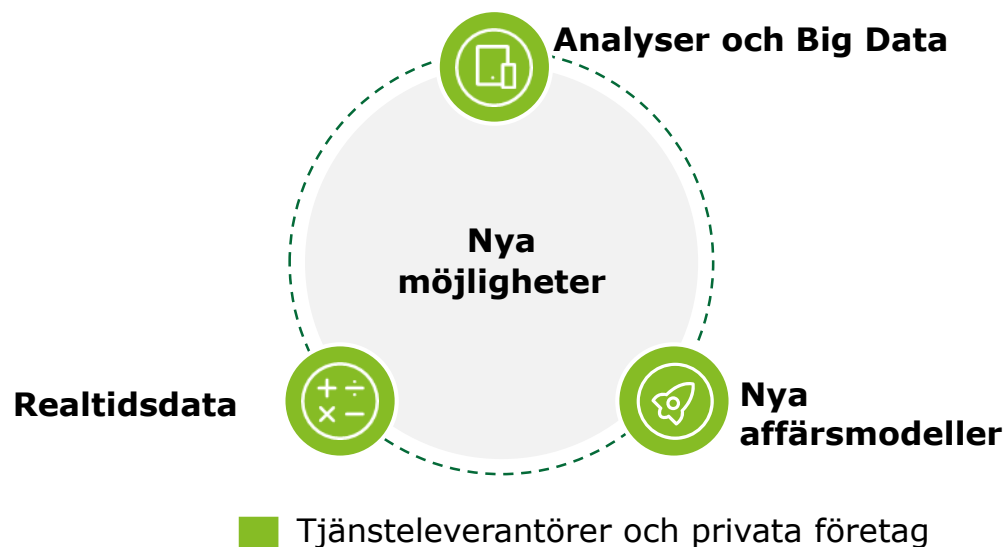
Fördelar (2/2)

Visionen Smart Government ger även möjligheten för tjänsteleverantörer och banker att utforska nya affärsmodeller

Flera av intressenterna ser även möjligheten för företagen att kunna lagra sin data effektivare än vad man gör idag som en effekt av Smart Government. Genom en fullt integrerad process hade data från verksamheten kunnat lagras automatiskt i ett potentiellt kostnadseffektivt digitalt system. Flera intressenter menar på att detta hade sannolikt kunnat underlätta arbetet kring bolagens arkivering.

Intressenterna ser även möjligheten för flera parter att få tillgång till realtidsdata då rapporteringen kan ske oftare. För banker och tjänsteföretag kan möjligheten att få tillgång till denna data leda till nya affärsmöjligheter kring bl. a rådgivning. Flera intressenter menar att det också kan finnas en fördel i att låta företagen få tillgång till denna data för att kunna dra egna analyser kring Big Data och rapporter kring branscher och konkurrenter. Information som de i annat fall hade kunnat tänkas behöva betala för.

Majoriteten av intressenterna är tydliga med att fördelarna som tas upp och diskuteras bygger på att IT-systemet klarar av att utföra de processer som visionen beskriver. Flera intressenter tycker också det är viktigt att poängtera att det finns frågetecken kring hur mycket som går att automatisera och standardisera, och att processen kring rapporteringen möjligtvis ändå kan behöva ett visst manuellt arbete. Utöver dessa frågetecken så är det överlag en mycket positiv bild bland intressenterna kring idén att förenkla administrationen med en digitaliserat flöde av data.

Citat och anekdoter

"En stor del data idag är först digital, sedan blir den till papper, sedan digital igen. Hade vi kunnat hålla den digital genom hela resan hade det varit fantastiskt"

Statliga myndigheter

"Hade man även kunnat ta med data ur ett hållbarhetsperspektiv så vore det fantastiskt"

Tjänsteleverantörer och privata företag

Hinder (1/2)

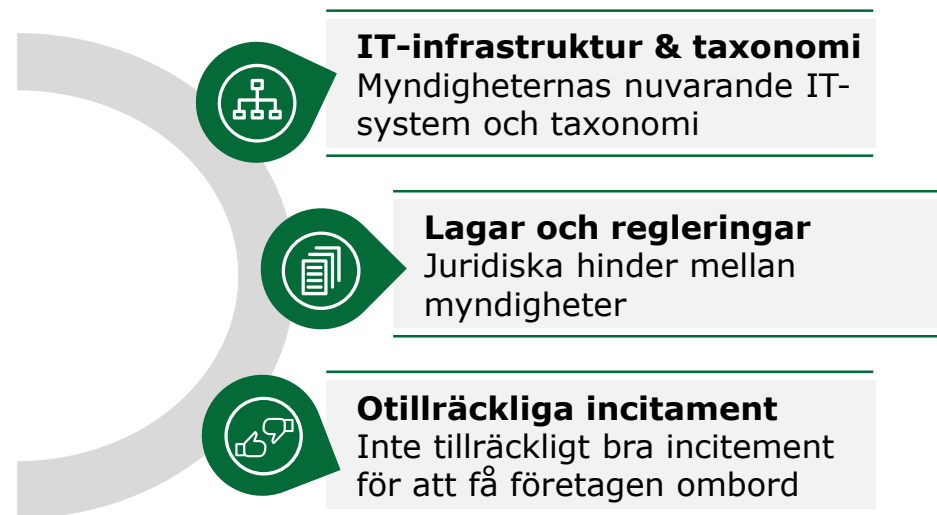
Det finns flera frågetecken kring hur genomförbart konceptet Smart Government är, men överlag är flertalet intervjuade intressenter ändå optimistiska

Intressenterna ser flera hinder i visionen Smart Government. På myndighetsnivå är det den nuliggande IT-infrastrukturen och möjligheten att anpassa den utefter visionen som ses som det största bekymret. Flera intressenter ser ett hinder i att IT-systemen kan behöva en enorm omvandling för att visionen ska kunna realiseras. Intressenterna menar också på att förändringen av infrastrukturen i sig kan innebära att det behövs nya arbetssätt och avdelningar på myndighetsnivå för att kunna arbeta med de nya processer som konceptet medför.

Ytterligare ett hinder som tas upp på myndighetsnivå är lagar och regleringar. Då möjligheterna att dela och hantera information regleras och styrs av diverse lagar måste dessa med stor sannolikhet också anpassas för att visionen ska kunna realiseras. Hur enkelt dessa kan ändras är oklart.

Intressenterna menar att ett flera hinder ligger även på företagens sida, där det kan saknas tillräckligt bra incitament för att få företagen att använda IT-systemet. Här finns det en tydlig problematik då flera intressenter ser en risk i att systemet kan uppfattas av företagen och dess branschförbund som ytterligare ett kontrollverktyg för myndigheterna. Vad företagen inte vill är att få till ett sk. Big Brother syndrom, där transparensen blir till något begränsande istället för underlättande.

Huvudsakliga hinder som identifierats

Huvudsakliga hinder för små och medelstora företag

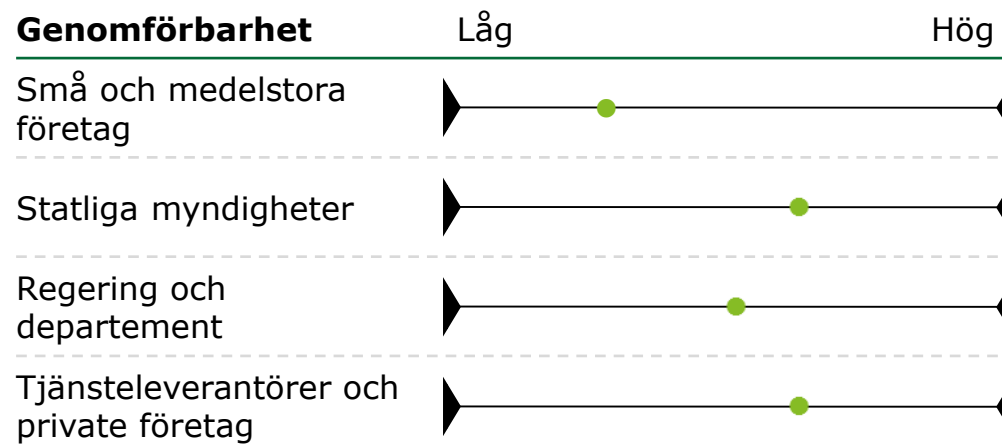

Hinder (2/2)

Flera intressenter ser svårigheten i att fullt ut kunna standardisera och automatisera bokföringen och tror att det kommer nog fortsätta kräva någon form av manuellt arbete

Flera intressenter menar att det måste finnas ett tydligt "proof of concept" för att tydliggöra incitamenten för företagen, som visar exakt vilken data man rapporterar in, samt hur den kommer att användas. Här finns det olika nyckelpunkter att ta hänsyn till beroende på storleken på företaget. Flera intressenter poängterar även att ju mer komplex företagets verksamhet är desto svårare är det att skapa ett automatiserat system för rapportering. Det finns en del flexibilitet idag kring årsredovisningen som är en viktig del för många bolag och därmed kan en process som automatiserar och standardiserar möjligtvis vara till deras nackdel. Även momsredovisningen varierar stort mellan branscher och verksamheter och flera intressenter menar att den kan vara svår att helt automatisera.

Flera intressenter menar slutligen på att även mindre och inte lika komplexa bolag kan ha problem att se nyttan i konceptet då många outsourcar sin bokföring, vilket innebär att de inte nödvändigtvis bryr sig ifall det rapporteras in digitalt eller inte. Intressenterna menar därmed att det kan finnas företag som inte ser problematiken i det nuvarande systemet och därmed inte heller ser möjligheterna lika tydligt med konceptet Smart Government.

Citat och anekdoter

"Momsredovisningen är inte enklare bara för att ett företag är mindre. Så fort man gör affärer med utlandet eller säljer av delar av sin verksamhet så blir redovisningen plötsligt mer komplex. Det kan bli svårt att fullt ut automatisera och standardisera"

Tjänsteleverantörer och privata företag

Risker (1/2)

Det finns flera risker som kan leda till att fördelarna i projektet uteblir, eller att projektet i sig inte går att genomföra till den grad som tänkt

Det finns flera risker att ta hänsyn till i konceptet Smart Government. Första risken som flera intressenter ser med konceptet kretsar kring det tilltänkta IT-systemet, dess säkerhet och förmåga att lagra data. Majoriteten av de intervjuade vill bättre kunna förstå hur datalagringen ska kunna se ut och fungera. Flera intressenter har dock en positiv bild kring denna frågeställning, vilket innebär att de ser en möjlighet i att kunna utveckla en lösning som på ett bra sätt kan hantera denna risk. Vissa intressenter menar även att risken med IT-säkerheten beror på hur känslig datan är som lagras, och att det kan ifrågasättas hur intressant bokföringen för ett mindre bolag är ur ett säkerhetsperspektiv.

En annan risk är att istället för att administrationen förenklas för företagen så blir systemet ett kostsamt hinder för nya företag. Här kommer finansieringen för systemet in som en frågetecken samt hur enkel användningen kommer att vara. Om bolagen kommer bära kostnaden för systemet så finns det oklarheter kring hur denna kostnad ställs i relation till fördelarna. Ett system som Smart Government kommer troligtvis skapa stora förändringar och det finns frågetecken kring ifall allt kommer kunna ske automatiskt från början. Det finns även frågetecken kring ifall systemet kommer sätta krav på bolagen att investera i ytterligare expertis eller utbildning för att kunna använda det.

Största riskerna som identifierats

Barriär för företag

Risken för att det blir fler negativa effekter än positiva

Ytterligare ett misslyckande

Risken att utveckla något som ej brukas

Omfattning och tid

Kostamt ifall det ej används inom tilltänkt tidsram

IT & säkerhet

Risken kring lagringen av datan

Risk nivå

	Låg				Hög
Små och medelstora företag	●	●	●	●	●
Statliga myndigheter	●	●	●		
Regering och departement	●	●	●	●	
Tjänsteleverantörer och private företag	●	●	●		
Alla	●	●	●		

Risker (2/2)

Det är viktigt att företagen använder systemet för att fördelarna ska kunna realiseras

En tredje risk ligger i storleken av projektet i kombination med de hinder som ligger i att få företagen att använda systemet. Smart Governments fördelar kan bara realiseras ifall majoriteten av företagen använder sig av systemet. Skulle det bara vara en liten del av företagen som implementerar systemet så finns det en risk för att det blir extra kostsamt, vilket även gäller ifall man inte kan få företagen att implementera det inom rätt tidsram. Myndigheterna kan komma behöva arbeta med två olika typer av processer som en konsekvens av detta för att kunna ta hand om datan som rapporteras in. Dessutom så försvinner fördelarna med att kunna använda datalagringen som en källa för t ex Big Data och diverse analyser. Den fjärde risken ligger i att projektet blir ytterligare ett misslyckande. Intressenterna menar att för att minimera risken för att projektet ska misslyckas så är det viktigt att företagen ser nyttan i visionen. En del intressenter menar på att en lösning för att garantera att det används är att det blir obligatoriskt, då försäkrar man sig om att det kommer användas. Detta ifrågasätts dock av andra intressenter som påpekar att ifall det måste bli ett obligatoriskt införande så är konceptet inte tillräckligt bra för företagen och då kan fördelarna från företagarnas sida ännu mer ifrågasättas.

Att ha ett tydligt "proof of concept" för företagen har varit ett förslag för att minimera risken för ett misslyckande.

Insikt

Risken som ligger i att företagen inte ser värdet och låter bli att använda systemet är den mest omfattande risken. Ifall inte alla företag använder systemet så realiseras inte fördelarna i konceptet

Citat och anekdoter

"Det handlar i slutändan om digitalisering och att effektivisera processer för alla parter. Detta hade gynnat samhällsnyttan enormt vilket i sin tur hade gynnat företagen..."

Tjänsteleverantörer och privata företag

Nästa steg

Alla intressenter är intresserade av att kunna delta i det fortsatta arbetet med Smart Government i någon grad

De intervjuade intressenterna är alla intresserade av att medverka vid framtagandet av nästa steg i processen i att digitalisera rapporteringen av finansiell data till myndigheterna. Men hur de ska delta, eller kan delta, är oklart med tanke på att nästa steg i processen fortfarande inte är kommunicerad. Alla intressenter är intresserade av att vara med som bollplank.

Intressenterna är överens om att detta projekt med största sannolikhet måste drivas på myndighetsnivå med statligt stöd. Här bör man se över vem som övergripande ska ansvara för att driva utvecklingen framåt.

Flera intressenter menar på att då lagar och regleringar kring delning av information kan vara ett potentiellt stort hinder är det viktigt att man finner en lösning på det problemet. Intressenter har poängterat att det även är av stor betydelse att man ser på hur denna rapportering ska kunna ske automatiserat och standardiserat, vilket inte är lika lätt som det låter.

De intervjuade är slutligen överens om att det med stor sannolikhet även behövs en dialog mellan flera parter för att säkerställa kvalitén i projektet. Några intressenter har föreslagit att en projektgrupp med personer från både branschförbund och myndigheter är ett alternativ för att lättare kunna driva projektet framåt.

Möjligt bidrag från intressenter

Små och medelstora företag	Tar gärna del i kommande diskussioner
Statliga myndigheter	Önskar att vara delaktiga och till viss del även driva projektet
Regering och departement	Behöver politiskt beslut innan de kan delta mer aktivt
Tjänsteleverantörer och private företag	Är överlag positiva och är gärna med till den grad det är möjligt

Insikt

Det finns flera grupper som jobbar med liknande projekt som t. ex. SBR och XBRL där flera av intressenterna är delaktiga. Skatteverket har även en egen idé om hur de ska kunna förenkla rapporteringen in till dem genom digitalisering. Det kan finnas en möjlighet i att koordinera dessa processer

Metod och lista på intressenter

Metod och lista på intressenter

15 nyckelintressenter har blivit intervjuade i Sverige för att identifiera deras behov och intressen kring visionen Smart Government

Denna intressentanalys av Smart Government i Sverige är en del av en nordisk intressentanalys över de fem nordiska länderna, därav har fyra motsvarande analyser utarbetats i Danmark, Norge, Finland och Island. För att säkerställa jämförbarhet mellan länder har analyser utförts med samma metod. Detta innebär användning av samma kommunikations- och intervjumaterial över alla länderna. Dessutom har alla de konsulter som intervjuat deltagit i samma förberedelser där de har lärt sig om Smart Government och utförandet av intervjuerna. Alla analyser för varje land har även hanterats centralt.

Intervjuerna har genomförts enligt en halvöppen metod, bestående av både öppna och stängda frågor. Intervjuerna har inkluderat en uppsättning allmänna frågor som alla deltagare har besvarat och en uppsättning frågor som har individualiserats för varje intressentgrupp, med fokus på intressenternas roll i Smart Government.

Monitor Deloitte har intervjuat 15 intressenter i Sverige (och totalt 73 personer över hela Norden). Intervjuerna har genomförts under perioden 15 september till 15 oktober.

Deloitte har valt strategin att genomföra intervjuer med en liten men representativ mängd intressenter med syftet att få fram en djupare kunskap från intressenterna jämfört med exempelvis en undersökningsanalys.

Vi bedömer att vi har varit i kontakt med de viktigaste intressenterna, till exempel organisationer som företräder små och medelstora företag, och att de utgör majoriteten av intressenterna. Fortfarande bör resultaten ses i detta ljus.

Intervjuade intressenter

• Deloitte	• Finansdep	• FAR
• PWC	• SCB	• SRF konsult
• Svenskt Näringsliv	• Bisnode	• Björn Lundén
• Hogia	• Bolagsverket	• eSam
• Visma	• Skatteverket	• E&Y

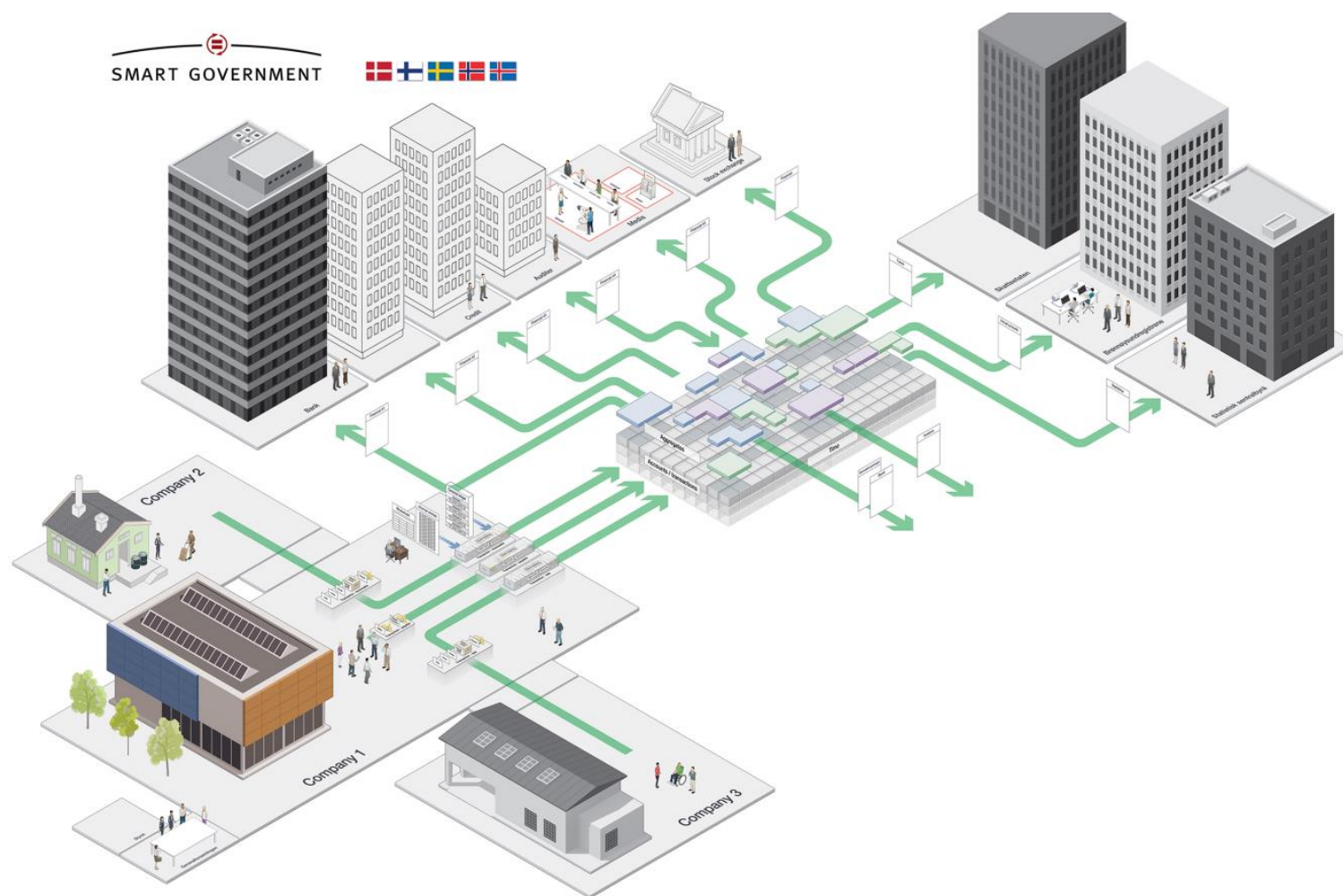

Slutnoter

Slutnoter

1. För en definition av SME (Små och medelstora företag) se länk nedan:

http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_fi

Nordic Smart Government

Målgruppeanalyse for Norge

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Introduksjon	6
Resultater fra målgruppeanalysen	8
• Muligheter	9
• Utfordringer	11
• Risikomomenter	13
• Neste steg	15
Metode og oversikt over interessenter	16
Sluttnoter	18

Sammendrag

Sammendrag (1/2)

Introduksjon

En ny digitaliseringsindeks utarbeidet av EU viser at Norge er ett av de mest digitaliserte landene i Europa. Denne topplasseringen skyldes især høy grad av digitalisering i offentlig sektor, og at norske bedrifter er flinke til å bruke ny teknologi som for eksempel skyløsninger og e-faktura.¹

I Norge samles, lagres og gjenbrukes en del data digitalt i offentlig sektor allerede. Norge har lang erfaring med digitalisering og har vist at både kompetansen og gjennomføringsviljen eksisterer. Det finnes derfor en rekke løsninger og digitaliseringsprosjekter som er beslektet med Smart Government:

- Digital Samhandling Offentlig og Privat (DSOP) er et program hvor Skattedirektoratet og Brønnøysundregistrene samarbeider med finansnæringen om digitalisering. De har identifisert konkrete områder med forventning om stort innsparingspotensiale og har igangsatt flere prosjekter, for eksempel kontrollinformasjon og samtykkebasert lånesøknad.²
- Standardformat Regnskap (SAF-T) er en ny elektronisk rapporteringsstandard for skatt, avgift og regnskap som er planlagt å tre i kraft i 2018.³ Den vil standardisere regnskapsdata slik at informasjonen kan deles og sammenlignes mer effektivt.
- A-ordningen er en samordnet elektronisk rapportering av lønns- og ansettelsesforhold til NAV, Skatteetaten og SSB som ble innført i 2015 og har erstattet fem skjemaer.⁴
- I tillegg har Norge Altinn portalen, en internettportal for digital dialog mellom næringslivet, privatpersoner og offentlige etater. Offentlige virksomheter kan også benytte plattformen til å lage digitale tjenester og den blir stadig videreutviklet.⁵

Smart Government er således en visjon om ytterligere digitalisering av samfunnet, noe flertallet av de intervjuede interessentene mener Norge er moden for.

Denne rapporten presenterer funnene fra en målgruppeanalyse om Smart Government. Hensikten med rapporten er å avdekke interessentenes behov og interesse i Smart Government på vegne av Brønnøysundregistrene i samarbeid med Bolagsverket i Sverige. De har blitt intervjuet om muligheter, utfordringer, risikomomenter og neste steg. Hovedfunnene fra intervjuene beskrives i denne rapporten og et kort sammendrag presenteres nedenfor.

Svært positive til Smart Government

De intervjuede interessentene er svært positive til Smart Government og ser en klar verdi i løsningene som visjonen beskriver. Det er bred enighet om at hvis visjonen realiseres vil det medføre store gevinster i form av effektivisering og forenkling. Ut over det identifiseres gevinster som tilgang til data av høyere kvalitet og muligheten for å forbedre eksisterende tjenester eller bygge nye basert på Smart Government. Smart Government får i gjennomsnitt 4 av 5 poeng i en uformell scoring av nytte for egen organisasjon. Det er kun et fåtall som uttrykker bekymring for at Smart Government ikke vil realisere gevinster for dem, herunder nevnes faren for flere krav og en større administrativ byrde for små og mellomstore bedrifter.

Sammendrag (2/2)

Flere utfordringer og risikomomenter må adresseres dersom Smart Government skal realiseres

Selv om de intervjuende interessentene ser klare gevinster med Smart Government, påpeker de flere utfordringer som må adresseres dersom visjonen skal realiseres. Utfordringer som fremheves av flere interessenter inkluderer lovverket, skape tillit til løsningen, oppnå enighet om standarder og begrepsdefinisjoner og avklare hvem som skal ha tilgang til data. De fleste vurderer samtidig Smart Government visjonen som gjennomførbar, og i en uformell scoring av gjennomførbarheten, får Smart Government 3 av 5 poeng av de fleste interessentene.

Interessentene påpeker flere mulig risikomomenter forbundet med Smart Government, det er blant annet bred enighet om at datasikkerhet er en av de viktigste. Videre nevnes risiko for økt rapporteringsbyrde for små og mellomstore bedrifter og risiko for at enkelte yrker eller næringsaktivitet blir overflødig. I gjennomsnitt får Smart Government 3 av 5 poeng i en uformell scoring av risiko for egen organisasjon, og det er kun enkelte som ikke ser noen særlig risiko forbundet med Smart Government. For å gi autoritet til rollen og bidra til å skape trygghet og tillit til løsningen anbefaler flere interessentene at Smart Government eies av offentlig myndigheter.

Involvering og politisk forankring bør vektlegges fremover

De fleste av interessentene vil gjerne involveres i det videre arbeidet med Smart Government og har gode innspill til prosessen videre. Samtidig etterlyser de mer informasjon, konkretisering og en bedre forståelse av hvordan det passer med eksisterende løsninger og prosjekter. Her påpekes det at det finnes flere løsninger og prosjekter som Smart Government kan la seg inspirere av. Videre fremhever nesten samtlige interessenter at sluttbrukerne må involveres i det videre arbeidet, og at det er av vesentlig betydning at den endelige løsningen er verdiskapende for de virksomhetene som skal bruke den. Andre spesifikke tiltak som flere interessenter nevner er behovet for politisk forankring på nasjonalt nivå for å drive Smart Government fra visjon til virkelighet.

Smart Government er et steg i riktig retning og kan bidra til samkjøre eksisterende løsninger og prosjekter

Selv om interessentene ser en rekke utfordringer og risikomomenter forbundet med Smart Government, er de svært positivt innstilt til Smart Government og anser Norge for å være digitalt moden. Det pågår flere digitaliseringsinitiativer parallelt, noe som delvis reflekteres i hva enkelte interessenter identifiserer som mangel på overordnet ansvar og koordinering. Her vil Smart Government ha mulighet til å gi et ovenfra-og-ned perspektiv ved å utnytte og koordinere eksisterende løsninger og initiativer. Ved å bygge videre på det som finnes fra før kan Smart Government bidra til samkjøring og til en digitalisert verdikjede mellom næringslivet og offentlig myndigheter. Et naturlig neste steg for Smart Government vil være å forsøke å få visjonen politisk forankret, samt jobbe med å konkretisere visjonen i samarbeid med brukerne og andre interessenter.

Introduksjon

Introduksjon

Smart Government er en visjon om helautomatiske prosesser, bokføring og rapportering av virksomhetsdata fra små og mellomstore bedrifter til offentlige myndigheter og samarbeidspartnere

Nordic Smart Government er en visjon om en digital infrastruktur for automatisk utveksling av informasjon mellom bedrifter og offentlige myndigheter. Formålet er å dele og bruke data som allerede finnes elektronisk mer effektivt for å unngå manuelle prosesser og å hente ut strukturerte data for digitalisering og automatisering. Smart Government ønsker å bidra til å effektivisere offentlig forvaltning og redusere administrasjonsbyrden for bedrifter, samt gi enklere tilgang til data for relevante interessenter. Smart Government ønsker også å bidra til økt datakvalitet, gi interessenter tilgang til sanntidsdata og å skape rom for nye forretningsmuligheter.

Smart Government visjonen omfatter data som bedrifter har rapportert til offentlige myndigheter i samsvar med nasjonale lover. Med Smart Government vil data bli samlet i sanntid, standardisert og være lett tilgjengelig for andre bedrifter og mellom bedrifter og offentlig myndigheter.

De nordiske landene samarbeider om utvikling av Smart Government visjonen som en katalysator for nasjonal utvikling. En av de første stegene for å sikre at Smart Government blir en suksess er å identifisere og vurdere interessenters behov og interesse for Smart Government. Derfor har de nordiske landene igangsatt denne målgruppeanalysen som en start. Ambisjonen er at de nordiske landene vil bruke resultatene fra den nordiske målgruppeanalysen til å tilrettelegge for utviklingen av en løsning.

Interessentgrupper

Små og mellomstore bedrifter

Små og mellomstore bedrifter og deres bransjeorganisasjoner.⁶

Offentlige etater og direktorater

Skattemyndigheter, bedriftsregistre og nasjonale statistikkbanker.

Departementer

Departementer med ansvar for den nasjonale digitale agenda.

Private virksomheter og tjenesteleverandører

Leverandører av IT-infrastruktur, fagsystemer og informasjonstjenester, samt banker, forsikringsselskaper, revisorer, regnskapsførere og deres bransjeorganisasjoner.

Resultater fra målgruppeanalysen

Muligheter (1/2)

De interessentene som har best oversikt over feltet, er svært positive til Smart Government og ser en klar verdi i løsningene som visjonen beskriver

Det er bred enighet blant interessentene om at dersom Smart Government visjonen realiseres vil det medføre store gevinster. De fleste nevner eksplisitt effektivisering og forenkling som betydelige gevinster. For små og mellomstore bedrifter vil Smart Government spare tid og ressurser gjennom redusert manuell rapportering. Andre interesser, blant annet bank- og forsikringsbransjen, ser også effektiviseringsgevinster som følge av for eksempel mer presis tilgang til data som blir brukt i sektorens egen beslutningsprosess. Dette vil kunne frigi ressurser til mer verdiskapende aktiviteter, samt medføre kostnadsbesparelser med verdi særlig i et høykostland som Norge. Det vil også kunne bidra til å bedre konkurranseevnen til næringslivet.

På samme måte er også revisjonsbransjen positivt innstilt til Smart Government. Bransjeorganisasjonene ser store gevinster for næringslivet og er for forenkling, men fremhever at det vil innebære betydelig omstilling. Samtidig uttrykker de sterk tro på at revisoryrket vil være attraktivt også i fremtiden, med fokus på innsikt og rådgivning.

Lettere tilgang til data med høyere kvalitet for private virksomheter og offentlige etater og direktorater påpekes som en annen viktig gevinst. Det vil gi bedre datagrunnlag som igjen gir bedre analyser, beslutningsgrunnlag, tjenester og produkter. Eksempelvis kan de med Smart Government ta beslutninger basert på sanntidsdata eller gjennomføre nødvendig kontroller av data løpende.

De viktigste fordelene med Smart Government

Interessentenes nytte av Smart Government

	Lav				Høy
Små og mellomstore bedrifter	●	●	●	●	
Offentlige etater og direktorater	●	●	●	●	●
Departementer	●	●	●	●	
Private virksomheter og tjenesteleverandører	●	●	●	●	
Alle	●	●	●	●	

Muligheter (2/2)

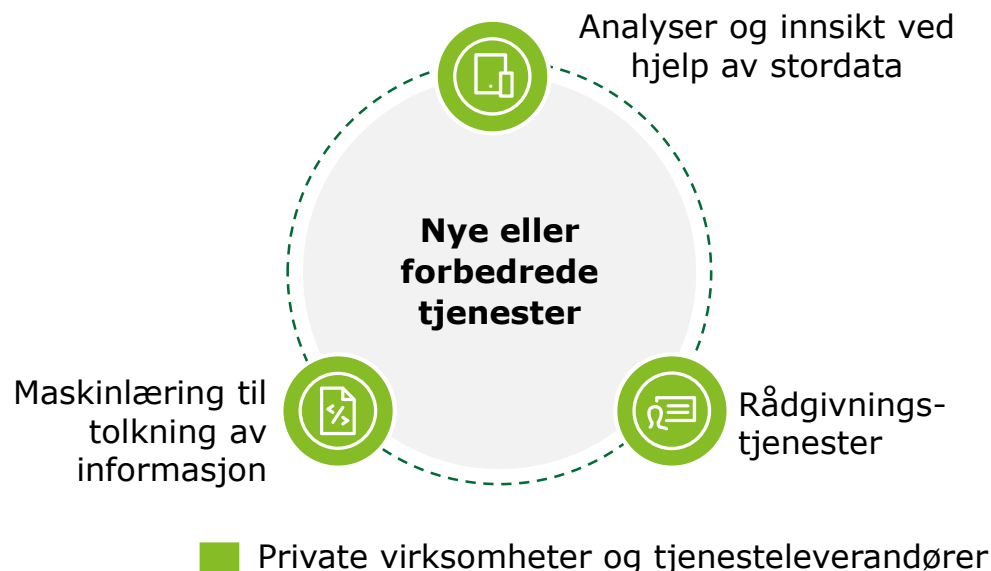
Flere interessenter ser muligheter for å forbedre eksisterende tjenester eller bygge nye på toppen av infrastrukturen som Smart Government visjonen beskriver

Private virksomheter og tjenesteleverandører ser muligheter for innovasjon og forretningsutvikling, for eksempel ved å bruke maskinlæring til tolkning av informasjon fra noter i regnskapet, forenkle små bedrifters tilgang til anonymisert bransjeinformasjon, eller ved å bruke stordata til å ta frem nye analyser og innsikt. Smart Government kan således bidra til nytenkning og innovasjon i næringslivet.

Enkelte interessenter vurderer i tillegg at en vellykket implementering av Smart Government kan ha flere uventede gevinster enn det vi nå kan forestille oss. Én interessant viser for eksempel til at forbrukeratferden for hvordan vi velger restaurant har endret seg i takt med online informasjonsdeling med restaurantoversikter, anmeldelser, scoringer og lignende.

Det er kun enkelte som er bekymret for at gevinstene ikke vil realiseres:

- Smart Government kan risikere å skape flere krav og en større administrativ byrde for små og mellomstore bedrifter, hvor fordelene primært vil komme offentlig sektor til gode – med henvisning til A-ordningen som sies å være et eksempel på forventet forenkling med motsatt effekt.
- Ikke alle har like sterk tro på muligheten til å utvikle nye spennende tjenester basert på Smart Government, særlig én interessant er kritisk med henvisning til hvor lite som har skjedd med utgangspunkt i den informasjonen som allerede finnes.

Sitater og anekdoter

"Den største verdien ligger i at næringsstrukturen holdes fast, så man kan endre rapporteringen som et slags filter uten å endre det underliggende datagrunnlaget. Det offentlig har lagt så stor rapporteringsbyrde på de private at det nesten er umulig å gjøre det uten å være digital."

Offentlige etater og direktorater

Utfordringer (1/2)

Selv om de intervjuende interessentene ser en klar verdi i løsningene som Smart Government beskriver, fremhever de ulike utfordringer som må adresseres dersom visjonen skal realiseres

Det ser ut til at det er bred enighet blant offentlig etater og direktorater, samt enkelte andre interessenter, at dersom små og mellomstore bedrifter skal avgi sensitiv virksomhetsinformasjon vil det skape store forventninger til hvordan informasjonen behandles. Det vil være viktig å skape tillit til at den behandles konfidensielt samt sikre at små og mellomstore bedrifter opplever at informasjonen som utveksles automatisk er korrekt.

Samtidig påpeker flere interessenter at Norge har et høyt tillitsnivå til offentlig forvaltning. Langt de fleste ser for seg at Smart Government skal være offentlig eid, noe som kan bidra til å trygge små og mellomstore bedrifter samt gjøre implementering av Smart Government enklere.

En annen utfordring som identifiseres av flere interessenter på tvers av gruppene er utvikling av standarder og felles begrepsdefinisjoner. I dag finnes det begreper som er definert på en rekke forskjellige måter og de påpeker at det vil være en krevende prosess å komme til enighet, da mange aktører og meninger skal hensyntas. En interessent påpeker at dette arbeidet er i gang - med henvisning til A-ordningen - men at flere beslutninger på politisk nivå er nødvendig for å digitalisere mer.

Utfordringer med Smart Government

Tillit

Skape tillit til løsningen og hvordan data behandles

Lovverk

Behov for å manøvrere rundt eller endre lovverket

Tilgang

Avklare hvem som eier data og hvem som har tilgang

Standardisering

Oppnå enighet om begrepsdefinisjoner og standarder

Utfordringer for små og mellomstore bedrifter

Digitalisering

Digital modenhet i bedriftene

Tillitsforhold

Regnskapsfører /revisor erstattes med teknologi

Kultur

Behov for endringer i prosesser & organisering

Utfordringer (2/2)

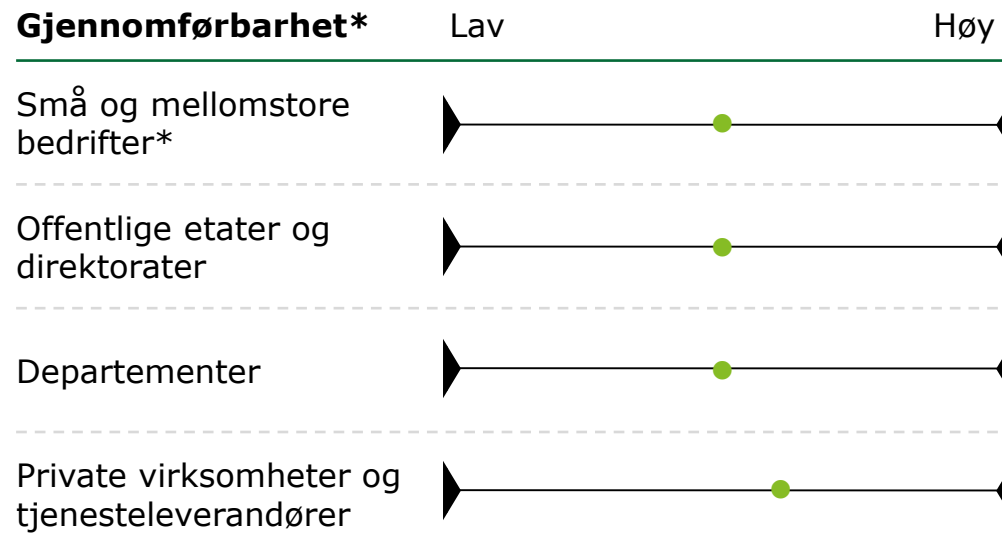
De fleste vurderer Smart Government visjonen som gjennomførbar, men interessentenes oppfatning av hvilke utfordringer som er størst varierer noe

Flere interessenter nevner at løsningene som Smart Government visjonen skisserer reiser et prinsipielt spørsmål om hvem som eier data og hvem som skal ha tilgang. Særlig har én interessent antyder at det må skje en politisk avklaring på hvor mye data offentlig myndigheter skal ha direkte tilgang til. Det ser ut som det primært er små og mellomstore bedrifter, private virksomheter og tjenesteleverandører som bekymrer seg for dette, og flere presiserer at samtykke eller hjemmel i lov må være på plass for at data skal deles.

Flertallet av interessentene på tvers av gruppene opplever i tillegg lovverket som en utfordring for Smart Government. Derimot er det ikke alle som deler dette synspunktet, spesielt én interessent påpeker at mye juridisk er på plass og at man kan nå langt i prosessen før regelverket blir en hindring.

Utover disse utfordringene antyder enkelte interessenter at Norge mangler et organ med overordnet ansvar for digitalisering. I tillegg står sektorprinsippet sterkt i Norge, noe som kan gi utfordringer for tverrgående oppgaver som digitalisering, og det påpekes at samarbeidet mellom departementene kan bli bedre. På den annen side nevner et par interessenter at de opplever at samarbeidet har modnet med en mer helhetlig tankegang og interesse for samhandling mellom ulike aktører.

Gjennomførbarhet*

Sitater og anekdoter

"Det tar tid med regelverksendringer. Det er mye i dag som er forankret i at man har en manuell håndtering av data og de risikoer det innebærer. Regelverket er i liten grad tilpasset digital håndtering og tilhørende risiko. Norge er ikke veldig proaktiv i lovutvikling, det drives i stor grad av hendelser av uønsket grad. Det er en tung prosess å endre lover."

Offentlige etater og direktorater

* En interessent ønsket ikke å score gjennomførbarheten av Smart Government. Scoringen er derfor basert på 13 av 14 interessenter.

Risikomomenter (1/2)

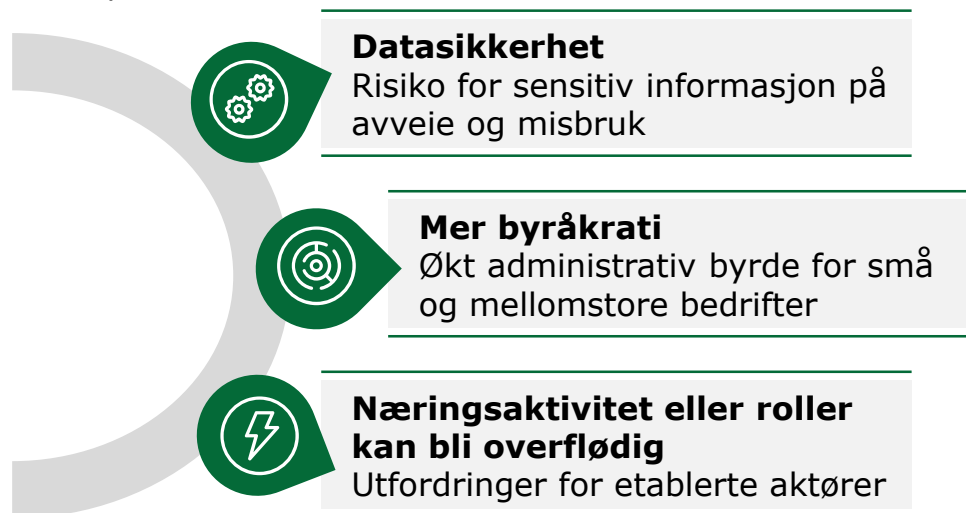
De fleste av interessentene fremhever at datasikkerhet er en betydelig risiko forbundet med Smart Government

Det er bred enighet blant interessentene om at datasikkerhet er en risiko forbundet med Smart Government. Problemstillinger som blir nevnt inkluderer mengde av data, deling og lagring av informasjon som er virksomhetssensitiv, misbruk av data samt generell risiko for cyberkriminalitet. Dersom uvedkommende får tilgang til sensitiv informasjon kan det få store konsekvenser, alt etter hvilken informasjon som blir kjent og hvem som blir kjent med den.

Interessenter på tvers av gruppene indikerer at Smart Government bør eies av offentlig myndigheter for å gi autoritet til rollen og bidra til å skape trygghet og tillit til løsningen. De er derimot ikke enige om det offentlig også bør drifte en mulig løsning. Noen ser Brønnøysundregistrene som en naturlig forvaltningskandidat, mens andre ser for seg at private aktører kan designe og levere løsninger basert på rammer bestemt av det offentlig. Sistnevnte vil kunne hindre at offentlig sektor utkonkurrerer private aktører.

I tillegg påpeker noen interessenter at det er en risiko for økt rapporteringsbyrde for små og mellomstore bedrifter - med henvisning til A-ordningen som sies å være et eksempel på en forventet forenkling med motsatt effekt for små og mellomstore bedrifter. Det uttrykkes et ønske om at det reelle informasjonsbehovet avklares, så man unngår unødig rapportering.

De største risikoene forbundet med Smart Government

Oppfattet risikonivå for egen organisasjon

	Lavt				Høyt
Små og mellomstore bedrifter	●	●	●	●	
Offentlige etater og direktorater	●	●	●		
Departementer	●	●	●		
Private virksomheter og tjenesteleverandører	●	●	●		
Alle	●	●	●		

Risikomomenter (2/2)

I enkelte bransjer risikerer etablerte aktører at deres tjenester blir overflødige dersom Smart Government realiseres, noe som vil øke behovet for nytenkning og innovasjon

Smart Government kan tenkes å påvirke enkelte bransjer negativt, hvorav følgende nevnes i intervjuene:

- Revisjonsbransjen vil kunne oppleve at Smart Government endrer deres rolle betydelig, med mer fokus på å levere innsikt og rådgivning, noe som setter krav til nye pris- og forretningsmodeller.
- IT-leverandører kan bli negativt påvirket dersom en god application programming interface (API) struktur ikke tenkes inn i løsningene eller offentlig sektor bygger et eget system som hindrer innovasjon og konkurranse i privat sektor. På en annen side kan bruken av private aktører føre til avhengighet til store IT-leverandører - med henvisning til at de har kapasitet til å jobbe med stordata og kunstig intelligens eller at offentlig sektor i hovedsak bruker store leverandører.
- For datadistributører vil det kunne bli vanskelig å tjene penger på det alene, og det vil være behov for å utvikle nye tjenester basert på Smart Government.

Det er kun et par interessenter som påpeker at de ikke ser noen særlig risiko forbundet med Smart Government. Særlig én vurderer at eventuelle risikomomenter ikke er større enn ved dagens løsninger, så dersom Smart Government realiseres vil det ikke påvirke dagens risikonivå nevneverdig.

Innsikt

Smart Government kan utformes som en markeds plass, for eksempel noe tilsvarende Peppol infrastruktur, hvor private aktører leverer løsninger basert på offentlig myndigheters retningslinjer. I en slik modell legger det offentlig til rette for at leverandører kan skape merverdi for sine kunder.

Sitater og anekdoter

"Risiko for manipulering av data er en stor bekymring. Selv om de med tilgang til data har taushetsplikt og man kan spore hvem, er det større risiko enn med dagens systemer. Det er heller ikke sikkert det vil brukes nok ressurser på å finne ut hvem som misbruker data. Kanskje blockchain kan brukes, da det skal være umulig å misbruke, men om man kan si det samme om 5 år vet jeg ikke. Jeg vet ikke om det er mulig å lage et system som jeg har 100% tillit til."

Private virksomheter og tjenesteleverandører

Neste steg

De fleste av interessentene vil gjerne involveres og engasjeres i det videre arbeidet med Smart Government og har flere gode innspill til prosessen videre

Selv om flertallet av interessentene er positivt innstilt til Smart Government, etterlyses mer informasjon, konkretisering og en bedre forståelse av hvordan det passer med eksisterende løsninger og prosjekter. Enkelte interessenter nevner at Smart Government med fordel kan ta utgangspunkt i de løsninger vi har i dag og bygge videre på dem. I tillegg indikerer noen interessenter at modularisering og prioritering kan forenkle prosessen videre, ettersom Smart Government visjonen er relativt omfattende.

Nesten samtlige interessenter på tvers av gruppene fremhever at sluttbrukerne må involveres i det videre arbeide med Smart Government, og at det er av vesentlig betydning at den endelige løsningen er verdiskapende for dem. Videre nevnes det at følgende organisasjoner bør involveres: givere av informasjon og deres bransjeorganisasjoner, offentlig og private brukere av informasjon samt IKT-bedrifter.

Andre spesifikke tiltak som flere interessenter nevner er behovet for politisk forankring på nasjonalt nivå for å drive Smart Government visjonen videre. Smart Government passer godt inn i dagens politiske agenda med regjeringens forenklingsagenda og «kun én gang» prinsippet. Et par interessenter påpeker også muligheten for at Norge, eller Norden, kan fungere som et forbilde og et utstillingsvindu for resten av verden dersom Smart Government realiseres.

Mulig bidrag fra interessentgruppene

Små og mellomstore bedrifter	Referansegruppe, politisk og juridisk engasjement
Offentlige etater og direktorater	Rådgivende partner, engasjement og nettverk
Departementer	Politisk og juridisk engasjement
Private virksomheter og tjenesteleverandører	Rådgivende partner

Innsikt

Det eksisterer flere prosjekter og løsninger som Smart Government kan bruke som inspirasjon og ta lærdom fra, for eksempel DSOP programmet hvor offentlig sektor og finansnæringen samarbeider om digitaliseringsprosjekter. De forsøker å samkjøre og gjenbruke prosesser på tvers av prosjektene. Smart Government kan lære av metoden og samarbeidsformen som brukes i programmet.

Metode og oversikt over interessenter

Metode og oversikt over interessenter

14 interessenter er intervjuet i Norge for å identifisere deres behov og interesse for Smart Government

Denne målgruppeanalysen om Smart Government i Norge er en del av en nordisk målgruppeanalyse, det vil si at fire tilsvarende rapporter er utarbeidet i Sverige, Danmark, Finland og Island.

For å sikre sammenlignbarhet på tvers av landene er den samme metoden lagt til grunn for alle rapportene. Det samme kommunikasjons- og intervjumateriale er brukt på tvers av landene, og alle intervjuere har deltatt på de samme møtene for å lære om Smart Government og intervjumetoden. Styringen av alle analysene er gjort sentralt.

Intervjuene har fulgt en semi-strukturert metode, bestående av både åpne og lukkede spørsmål. Intervjuene har inkludert generelle spørsmål som alle deltagere har måttet besvare og noen interessentspesifikke spørsmål tilpasset hver interessentgruppe, med fokus på interessentenes rolle i Smart Government.

Monitor Deloitte har intervjuet 14 interessenter i Norge (og totalt 73 i Norden). Intervjuene er utført i perioden 15. september til 15. oktober 2017.

Monitor Deloitte har valgt å utføre intervjuer med en liten, representativ gruppe for å få mer dyptgående kunnskap enn gjennom et spørreskjema.

Vi mener at vi har vært i kontakt med de viktigste interessentene, for eksempel organisasjoner som representerer små og mellomstore bedrifter, og at de representerer flertallet av interessentene. Resultatene fra målgruppeanalysen bør imidlertid sees i lys av dette.

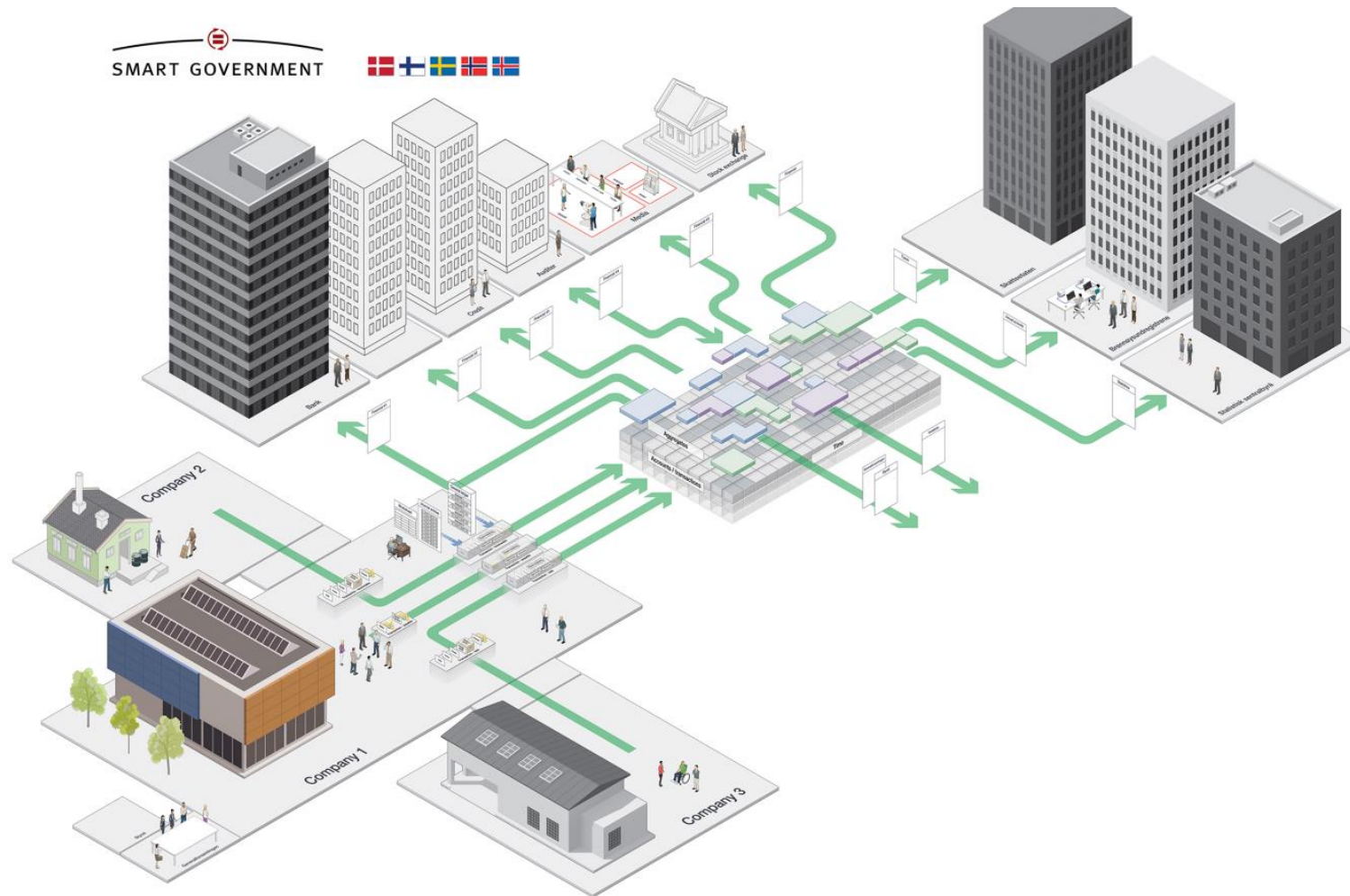
Intervjuede interessenter

-
- Nærings- og Fiskeridepartementet
 - Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 - Direktoratet for forvaltning og IKT
 - Finans Norge og BITS
 - Norske Kredittopplysningsbyråers Forening / Evry
 - Brønnøysundregistrene
 - Skatteetaten
 - SSB
 - Altinn (Brønnøysundregistrene)
 - Revisorforeningen
 - IKT – Norge
 - Regnskap Norge
 - NHO
 - Bedriftsforbundet

Sluttnoter

Sluttnoter

1. I Europa-toppen på digitalisering, Regjeringen, 07.03.2017: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/i-europa-toppen-pa-digitalisering/id2541946/?utm_source=www.regjeringen.no&utm_medium=epost&utm_campaign=IKT-politikk-07.03.2017
2. Digital Samhandling Offentlig og Privat (DSOP), BITS, besøkt: 19.10.2017: <http://www.bits.no/en/project/digital-samhandling-med-offentlig-sektor-dsos/>
3. SAF-T Regnskap, Skatteetaten, besøkt 19.10.2017: <http://www.skatteetaten.no/no/Bedrift-og-organisasjon/frister-attester-og-regnskap/Bokforing-og-regnskap/standardformat-regnskap-saf-t/>
4. Om a-meldingen, Altinn, besøkt 19.10.2017: <https://www.altinn.no/no/a-ordningen/om-a-meldingen/>. A-ordningen – én datakilde for tre etater, SSB, 24.01.2014: <https://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/a-ordningen-en-datakilde-for-tre-etater>
5. Om Altinn, Altinn, 19.02.2016: <https://www.altinn.no/no/Toppmeny/Om-Altinn/>
6. What is an SME? Europakommisjonen, besøkt 20.10.2017: http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_nn

24. lokakuuta, 2017

Sisällysluettelo

Yhteenveto	3
Johdanto	6
Sidosryhmäanalyysin tulokset	8
• Hyödyt	9
• Esteet	11
• Riskit	13
• Edistäminen	15
Tutkimusmenetelmä ja haastatellut sidosryhmät	16
Lähdeviitteet	18

Yhteenveto

Yhteenveto (1/2)

Smart Government seuraa nykypolitiikan tahtotilaa keventää hallinnollista taakkaa ja edistää digitalisaatiota

Suomessa on vahva tahtotila digitalisoida julkisia palveluja ja keventää yritysten hallinnollista taakkaa. Digitalisaatio on politiikan läpileikkaava teema ja Sipilän hallituksen kärkihankkeisiin kuuluu julkisten palvelujen digitalisointi ja digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentaminen. Digitaalista liiketoimintaa ja avoimen tiedon käyttöä tukeviin sekä yritysten hallinnollista taakkaa keventäviin hankkeisiin lukeutuu esimerkiksi:

- TALTIO-hanke, jonka tavoitteena on saada yritysten taloudellinen informaatio rakenteiseksi ja digitaalseksi, jotta yritysten talouden seuranta ja raportointi voidaan automatisoida (TALTIO on osa liikenne- ja viestintäministeriön kärkihanketta Digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö)
- Real-Time Economy –hanke, jossa Aalto-yliopisto yhdessä yksityisen sektorin kumppanien kanssa edistää liiketoiminnan standardoitua, rakenteista raportointia
- Julkisia hankitoja koskevan sähköisen laskutuksen EU-direktiivin kansallinen toimeenpano, johon valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän tarkoituksena tehdä laajemminkin ehdotuksia verkkolaskumarkkinoiden edistämisestä¹
- Kansallinen tulorekisteri, jonka tarkoitus on vähentää yritysten työnantajatietojen raportointiin liittyvää hallinnollista työtä.

Nordic Smart Government on yhteispohjoismainen hanke, jonka visiona on digitaalinen infrastruktuuri yritysten taloudellisen tiedon automaattiseen välitykseen yritysten välillä ja yrityksiltä viranomaisille. Hanke jatkaa työtä samojen tavoitteiden eteen, joita edellä mainitut hankkeet ovat edistäneet: se edistää yritysten avoimen taloudellisen tiedon hyödyntämistä uuden arvon synnyttämiseksi ja hallinnollisen taakan keventämiseksi.

Suomi nähdään tämän tutkimuksen valossa valmiiksi (3,5/5) toteuttamaan taloudellisten tietojen automaattisen välityksen mahdollistava digitaalinen infrastruktuuri. Suomen valmius Smart Governmentiin on pitkälti samalla tasolla kuin muiden Pohjoismaiden, joiden arviot valmiudesta vaihtelevat välillä 3/5-4/5. Pienellä markkinalla, jolla luottamus viranomaisiin ja yrityksiin on korkealla, on helppoa tuoda sidosryhmät yhteen sopimaan yhteisistä standardeista. Vision toteutumista edesauttaa pitkä historia teknologiaa kehittävänä maana, josta löytyy kehittyneet digitaaliset palvelut, lukuisia taitavia insinöörejä, korkeatasoinen koulutus ja nopea teknologian omaksumistahti. Vuonna 2015 julkaistussa RTE Readiness Indexissä Suomi sijoittui ensimmäiseksi, mikä kuvaa edelläkävijyyttä Real-Time Economy -toiminnassa muihin Euroopan maihin verrattuna.

Tässä raportissa esitellään Nordic Smart Government -hankkeen sidosryhmäanalyysin tulokset Suomesta. Sidosryhmäanalyysi on tehty Ruotsin kaupparekisterin toimeksiannosta ja sen tarkoituksena on ymmärtää eri sidosryhmien näkökulmia Smart Governmentiin. Sidosryhmiltä on kysytty, mitä he ajattelevat Smart Governmentin hyödyistä, esteistä, riskeistä sekä siitä, miten hanketta tulisi edistää.

Yhteenveto (2/2)

Smart Governmentiin suhtaudutaan positiivisesti ja hyödyt arvioidaan esteitä ja riskejä suuremmiksi

Smart Governmentin hyödyt arvioidaan korkeiksi (4,2/5), sillä sen nähdään mahdollistavan rutiinisuuden vähentämisen ja tilalle tulevan työn arvon kasvattamisen sekä julkisella sektorilla että yrityksissä. Smart Governmentin päälle uskotaan myös syntyvän uusia palveluja ja liiketoimintamahdollisuuksia, mutta näiden hyödyt PK-yrityksille ja muulle yksityiselle sektorille tulee vielä kirkastaa. Korkeimmiksi hyödyt arvoivat valtionhallinnon ja politiikan edustajat sekä pankit ja vakuutusyhtiöt, jotka näkevät mahdollisuuden rakentaa Pohjoismaiden kilpailukykyä digitalisaation edelläkävijöinä sekä luoda sujuvampi ympäristö tuleville sukupolville yrittää.

Smart Governmentia pidetään toteuttamiskelpoisena (3,8/5). Sen suurimpina esteinä nähdään muutosvastarinta ja erityisesti PK-yritysten hitaus ja haluttomuus muuttaa toimintatapojaan. Kuitenkin PK-yritykset ovat kaikkein optimistisimpia toteutettavuuden suhteen, mutta ne näkevät, että se edellyttää palveluntarjoajista ja tilitoimistoista lähtevää PK-sektorin taloushallinnon digitalisointia. Useimmat sidosryhmät tuntuvat uskovan, että tätä edesauttamaan tarvitaan lakisääteinen paine.

Monia huolettaa Smart Government -hankkeeseen investointi ja sitoutuminen, sillä riski suuren IT-projektin epäonnistumisesta nähdään todellisena. Kokonaisriski nähdään kuitenkin kohtuullisena (2,9/5). Julkisen sektorin ylläpitämää uutta tietovarastoa pidetään kalliina ratkaisuna ja hitaana toteuttaa, mutta nähdään, että julkisen sektorin tulisi jollain tasolla omistaa rakenteisen tiedon esittämiseen ja jakamiseen liittyvät standardit, jotta niihin uskotaan ja jotta ne palvelevat kaikkia osapuolia.

Haastatteluista nousee kaksi eri näkökulmaa siihen, miten Smart Government -ratkaisua tulisi edistää. Ensimmäisen näkökulman mukaan ratkaisun tulisi syntyä julkishallinnon määrittelemänä, jotta se olisi kaikkien sidosryhmien suuntaan uskottava ja luotettava eikä riippuisi yksityisen sektorin järjestäytymisestä. Toisen näkökulman mukaan sen tulisi syntyä markkinoiden kehittämänä, jotta se tuottaisi ensisijaisesti hyötyä yrityksille. Kummassakin tapauksessa tärkeää olisi kirkastaa ja sanoittaa yritysten hyödyt, jotta palveluntarjoajat ja PK-yritykset saadaan mukaan kehittämään ja kokeilemaan sovelluksia.

Julkishallintoa tarvitaan katalyytiksi, jotta Smart Government –ratkaisuja ja -sovelluksia syntyisi

Sidosryhmät ovat yleisesti ottaen positiivisia ja uskovat Smart Governmentin olevan oikea tulevaisuuden suunta. Monelle onkin yllättävää, että Smart Governmentin toteuttavia toimivia ratkaisuja ei vielä ole olemassa, vaikka taloushallinnon digitalisaatiosta on puhuttu vuosia. Haastattelujen valossa näyttää siltä, että oikea ratkaisu ei ole luoda uutta julkishallinnon ylläpitämää tietorekisteriä vaan sopia tiedon ja rajapintojen standardeista ja saada aikaan kokeiluja ja sovelluksia markkinalla. Tässä kuitenkin julkishallinnolla voi olla katalyytin rooli. Esimerkiksi PRH tai Verohallinto voisi edellyttää valittujen taloudellisten tietojen ilmoittamista rakenteisessa muodossa kuitenkin pakottamatta yrityksiä investoimaan uusiin taloushallinnon järjestelmiin ja avaamaan koko tietovarastoaan. Katalyytin rooli näyttää olevan tarpeellinen, sillä markkinalähtöisesti PK-yritysten taloushallinto ei ole siirtynyt rakenteiseen digitaaliseen muotoon, vaikka edellytykset tälle ovat olleet jo vuosia olemassa.

Johdanto

Johdanto

Smart Government on visio automatisoiduista hallinnollisista prosesseista, kirjanpidosta ja pienten ja keskisuurten yritysten taloudellisten tietojen välityksestä viranomaisille ja yhteistyökumppaneille

Smart Government on visio uudesta digitaalisesta infrastruktuurista, jossa yritysten taloudelliset tiedot virtaavat automaattisesti yritysten ja viranomaisten välillä. Sen tarkoituksena on jakaa ja hyödyntää tietoa tehokkaammin, automatisoida hallinnollisia prosesseja ja luoda arvoa hyödyntämällä digitoitua taloudellista tietoa. Smart Governmentin tavoitteena on tehostaa julkishallintoa, pienentää yritysten hallinnollista taakkaa sekä parantaa tiedon saatavuutta tietoa käyttäville sidosryhmille. Smart Government pyrkii lisäksi parantamaan tiedon laatua, antamaan sidosryhmille pääsyn ajantasaiseen tietoon ja synnyttämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Smart Government käsittää tiedot, jotka yritykset raportoivat viranomaisille lakisääteisesti. Visiossa ajantasaiset tiedot on standardoitu ja ne ovat helposti saatavilla sekä yritysten välillä että yrityksiltä viranomaisille.

Smart Government on Pohjoismaiden yhteistyössä kehittämä visio ja konsepti, jonka tarkoituksena on edesauttaa kansallista kehitystä digitaalisen ja automaattisen tietojen raportoinnin suuntaan. Ensimmäisiin askeliin kuuluu sidosryhmien toiveiden ja intressien ymmärtäminen, mistä syystä kaikissa Pohjoismaissa on toteutettu sidosryhmäanalyysi. Pohjoismaisen yhteistyön tavoitteena on sidosryhmäanalyysin perusteella muodostaa raamit toimivan Smart Government -ratkaisun kehittämiseksi.

Sidosryhmät

PK-yritykset

Pienet ja keskisuuret yritykset sekä näitä edustavat liitot²

Valtion virastot

Verohallinto, Patentti- ja rekisterihallitus sekä Tilastokeskus

Valtionhallinto ja politiikka

Valtion viranomaiset ja muut julkiset tahot, jotka vastaavat kansallisesta digitaalisesta strategiasta tai ohjelmasta

Pankit ja vakuutusyhtiöt

Pankit, vakuutusyhtiöt ja niitä edustavat organisaatiot

Palveluntarjoajat

IT-palveluntarjoajat, tietopalveluntarjoajat, tietoturva-asiantuntijat, tilintarkastajat, tilitoimistot sekä tilintarkastajia ja tilitoimistoja edustavat organisaatiot

Sidosryhmäanalyysin tulokset

Hyödyt (1/2)

Smart Governmentin hyödyt arvioidaan korkeiksi, sillä se mahdollistaa rutiinityön vähentämisen ja tilalle tulevan työn arvon kasvattamisen sekä julkisella sektorilla että yrityksissä

Smart Governmentin hyötyihin julkiselle sektorille ja erityisesti Verohallinnolle uskotaan yleisesti. Sen nähdään mahdollistavan automaatioasteen kasvattamisen, tehostavan ja vähentävän hallinnollista työtä, parantavan kerättyjen tietojen laatua, varmistavan, että tietoja ei jää saamatta ja vähentävän petoksen mahdollisuutta. Näistä syntyy työn tuottavuuden kasvu.

Myös yritysten tuottavuuden uskotaan kasvavan kirjanpidon automatisoinnin myötä. PK-yrityksille kirjanpidon automatisointi tarkoittaisi, että niiden ei tarvitse käyttää aikaa omalle kirjanpitäjälle raportointiin. Tämän ajan yrittäjä voi keskittyä ydintekemiseen. Tilitoimistoille se tarkoittaisi, että yksi kirjanpitäjä voi palvella moninkertaista määrää yrityksiä.

PK-yritysten viranomaisraportoinnin aiheuttaman taakan kevenemistä ei nähdä yhtä selvänä hyötynä. Haastatteluissa usein noussut näkökulma on, että pienyritykselle vuosittaisten yhden veroilmoituksen ja yhden tilinpäätös-ilmoituksen tekeminen on niin pieni osa kokonaistaakkaa, että niiden tehostamiseen liittyvä hyöty on melko pieni.

Korkeimmiksi hyödyt arvoivat valtionhallinnon ja politiikan edustajat sekä pankit ja vakuutusyhtiöt. He näkevät Smart Governmentin mahdollisuutena rakentaa Pohjoismaiden kilpailukykyä digitalisaation edelläkävijöinä sekä luoda sujuvampi ympäristö tuleville sukupolville yrittää.

Tärkeimmät hyödyt

Tehokkuus

Hallinnollisen työn tehostaminen ja vähentäminen

Laatu

Tietojen oikeellisuus, ajantasaisuus ja täydellisyys

Läpinäkyvyys

Luottamuksen kasvattaminen ja petosten välttäminen

Uudet palvelut

Uusien palvelujen ja innovaatioiden synnyttämä arvo

Hyötyjen arvo sidosryhmille

	Matala				Korkea			
PK-yritykset	●	●	●	●				
Valtion virastot	●	●	●	●				
Valtionhallinto ja politiikka	●	●	●	●	●			
Pankit ja vakuutusyhtiöt	●	●	●	●	●			
Palveluntarjoajat	●	●	●	●				
Kaikki	●	●	●	●				

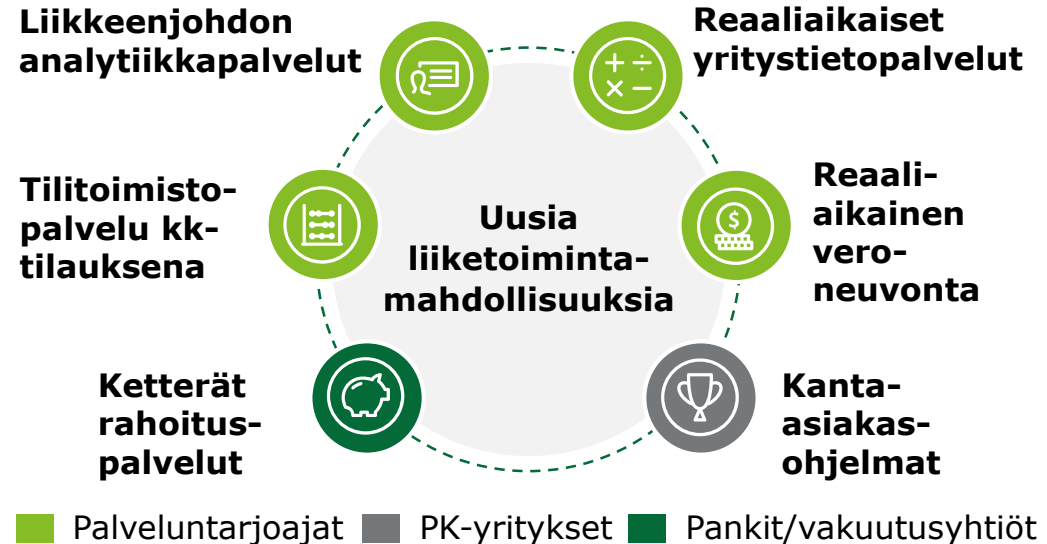
Hyödyt (2/2)

Smart Governmentin synnyttämien uusien palvelujen ja liiketoimintamahdollisuuksien hyödyt PK-yrityksille ja muulle yksityiselle sektorille tulee kirkastaa

Smart Governmentin avaaman tiedon päälle uskotaan syntyvän uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Jotkut näkevät, että PK-yrityksille todellinen hyöty ei olekaan viranomaisraportoinnin tehostuminen vaan uudet analytiikkaan perustuvat palvelut ja taloushallinnon muuttuminen jälkiraportoinnista ennakoivaan liikkeenjohdon tukemiseen sekä toimitusketjun ja kapasiteetin hallintaan.

Smart Governmentin tarjoaman ajantasaisen tiedon ansiosta on mahdollisuus tarjota esimerkiksi reaaliaikaista veroneuvontaa. Taloushallinnon palvelua voi tarjota jopa kuukausitilauksena, sillä siihen liittyminen ei vaadi tietojen siirtämistä muodosta toiseen tai monimutkaista uuden järjestelmän käyttöönottoa. PK-yritykset voivat luoda uusia palveluja, esimerkiksi kanta-asiakasohjelmia, jotka perustuvat rakenteisen lasku- ja kuittitiedon perusteella tunnistettuihin asiakkuuksiin. Avoimen datan synnyttämä läpinäkyvyys ja luottamus antaa pankeille mahdollisuuden tarjota joustavammin ja nopeammin rahoituspalveluja. PK-yrityksille läpinäkyvyys voi avata ovia rahoittajille, kumppaneille ja markkinoille.

Skeptisimpiä uusien palvelujen tuomista hyödyistä ovat palveluntarjoajat ja pk-yritykset, mikä kuvaa sitä, että hyödyt ovat heille vielä tuntemattomat ja merko korkealentoiset. Haastattelujen perusteella Smart Governmentin hyödyt yrityksille ja markkinoille tulee kirkastaa ja uusien palvelujen tuomat mahdollisuudet tulee konkretisoida.

Haastattelussa sanottua

"Tätä ei pitäisi markkinoida julkishallinnon tehostusohjelmalla, sillä se ei saa vastakaikua PK-yrityssektorilla. Tärkeää olisi viestiä yritysten hyödyt. Ratkaisu pitää suunnitella luomaan arvoa yrityksille, ei tehostamaan julkishallintoa."

Valtion virasto

Esteet (1/2)

Smart Governmentin suurimpina esteinä nähdään muutosvastarinta ja erityisesti PK-yritysten hitaus ja haluttomuus muuttaa toimintatapoja

Muutosvastarinta ja hitaus muuttaa nykyisiä toimintatapoja nähdään esteinä Smart Governmentin toteutumiselle. Suomessa on käytössä lukuisia eri taloushallinnon ohjelmistoja, joiden kaikkien siirtymisen Smart Governmentiin uskotaan olevan hidasta.

Monet sidosryhmät epäilevät PK-yrittäjien ja erityisesti pienten yritysten halua ja kykyä muuttaa toimintatapojaan. Pienyrittäjän tavoite ei usein ole kasvattaa liiketoimintaa vaan harjoittaa ammattia, jolloin lupaukset kasvusta eivät saa vastakaikua. Yrittäjällä ei silloin ole riittävästi syytä muuttaa mitään nykyisessä taloushallinnon palvelussaan. Lisäksi monilla PK-yrityksillä ei ole riittävästi digitaalista osaamista. Kolmasosalla PK-yrityksistä ei edes ole yrityksen nettisivua³. Heille digitalisointi on täysin tuntematon asia eikä heillä ole osaamista vaatia uudenlaista digitaalista palvelua tilitoimistoltaan. Myös pienyritysten halua jakaa tietoaan kolmansien osapuolten käyttöön epäillään. Uudet palvelut ovat heille liian korkealentoinen lupaus, ja paljon suurempi uhka on kontrollin menetys omista tiedoista.

Toinen este Smart Governmentin toteutumiselle on priorisointi ja rahoituksen varmistaminen. Monille este lähteä kehittämistyöhön on se, että resurssit on sidottu muihin projekteihin. Myös valtionhallinnossa on nähty aiempia digitalisointiprojekteja, jotka on kuopattu ennen kuin ne tuottavat tuloksia, sillä rahoitus on loppunut. Olisikin tärkeää varmistaa pitkän tähtäimen priorisointi ja rahoitus.

Suurimmat esteet toteutumiselle

Suurimmat esteet PK-yrityksille

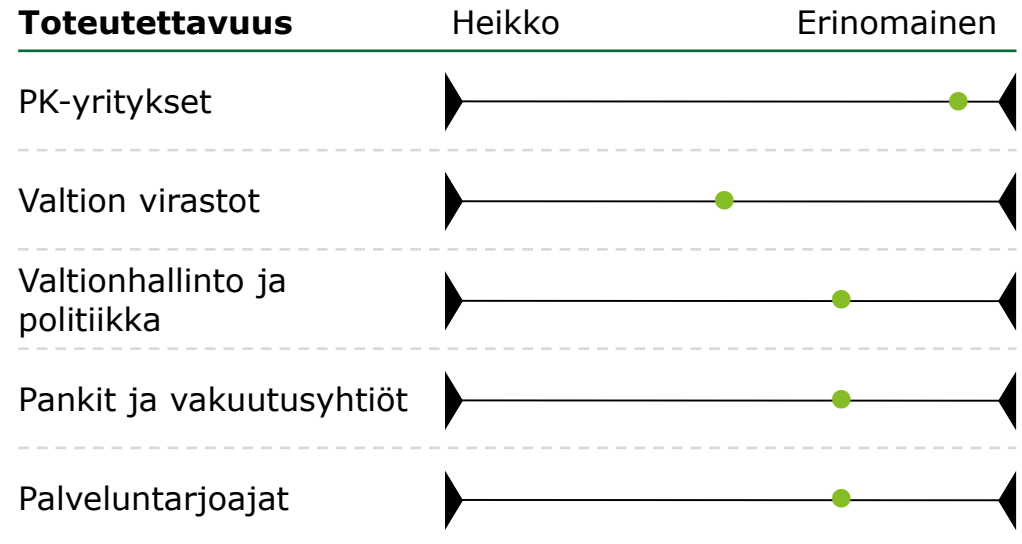
Esteet (2/2)

Smart Governmentia pidetään toteutettavana, mutta se edellyttää palveluntarjoajista ja tilitoimistoista lähtevää PK-sektorin taloushallinnon digitalisointia

Kolmantena haasteena Smart Governmentin toteutumiselle nähdään projektijohtamisen vaikeus ja erityisesti hajanaisen sidosryhmien sitouttaminen ja näiden saaminen samalle viivalle hankkeen tavoitteiden suhteen. Sidosryhmien erilaisen tarpeiden takia esimerkiksi tiedon tallentamiseen ja esittämiseen liittyvät standardit on vaikeaa luoda niin, että ne palvelevat kaikkia.

Kaiken kaikkiaan Smart Governmentia pidetään hyvinkin toteutettavana, sillä teknologiat ovat olemassa. Valtion virastot ovat pessimistisimpiä toteutettavuuden kannalta, koska ne uskovat, että on hidasta saada PK-yritykset digitointiin ja avaamaan tietojään. Edellytys uusien palvelujen ja innovaatioiden syntymiselle on se, että tieto on avointa. Jos tietoon pääsee käsiksi vain yrityksen luvalla, myös palveluntarjoajien huoli on, että PK-yritykset kieltävät varmuuden vuoksi kaiken pääsyn ja uusia palveluja ei synny.

PK-yritysten edustajat ovat kaikista optimistisimpia toteutettavuuden kannalta. Hekin kuitenkin uskovat, että lainsäädännöllinen pakko tarvitaan alkuvaiheessa. He myös korostavat, että PK-yritysten digitalisointi lähtee palveluntarjoajista ja tilitoimistoista, sillä yrittäjä yleensä ulkoistaa kaiken taloushallinnon. Olisikin tärkeää saada aikaan kokeiluja palveluntarjoajien kentässä. PK-yritykset uskovat muutoksen olevan haaste ennen kaikkea 1-2 hengen yrityksille. Samalla ne uskovat hyödyn olevan suurin 1-2 hengen yrityksille, joille viranomaisraportoinnin taakka on suhteellisesti suurin.

Haastattelussa sanottua

"Pienyrittäjillä ei itsellään ole digitaalista osaamista. Siksi pienten yritysten taloushallinnon digitalisoitumisen täytyy lähteä tilitoimistoista ja ohjelmistotaloista. Sinne tarvitaan lakisääteinen paine digitalisoida palvelua."

PK-yritysten edustaja

Riskit (1/2)

Monia huolettaa Smart Government -hankkeeseen investointi ja sitoutuminen, sillä riski suuren IT-projektin epäonnistumisesta nähdään todellisena

Smart Governmentin suurimpana riskinä pidetään projektijohtamisen ja toteutuksen epäonnistumista. On suuri riski investoida hankkeeseen, joka pahimmassa tapauksessa jää kesken ennen kuin hyötyjä on synnytetty. Onnistunut toteuttaminen edellyttää realistista projektiaikataulua ja –suunnitelmaa, sitoutunutta projektijohtoa ja riittävää rahoitusta. Sidosryhmien sitoutuminen ja riittävä rahoitus tulee turvata vaikuttamalla sidosryhmiin ja päättäjiin.

Tietoturvariski on monien huoli mutta sitä ei pidetä suurempana riskinä kuin nykyisissäkään järjestelmissä. Sen kuitenkin uskotaan herättävän keskustelua erityisesti sensitiivisten tietojen sekä tiedon eheyden kannalta. Tiedon eheyttä pidetään kriittisenä, sillä Smart Government menettää arvonsa, jos tiedoissa on virheitä.

Yrityksille mahdollinen riski on se, että Smart Governmentista on niille enemmän haittaa kuin hyötyä. Huoli on, että viranomaisvalvonnan lisääntyessä hallinnollinen taakka ja byrokratian kasvaa. Palveluntarjoajilla näyttäisi olevan huoli oman liiketoiminta- ja arvonluontimallin tulevaisuudesta.

Riski valita väärä standardi tiedon esittämiseen on pieni, sillä kansainvälinen standardi on jo XBRL. Teknologiaan liittyy kuitenkin osaamisriski: XBRL:n osaajia on vähän ja voi olla vaikeaa löytää suomenkielisiä XBRL-osaajia työskentelemään PK-yritysten suomenkielisen aineiston kanssa.

Tärkeimmät riskit

Sidosryhmien kokema riski	Matala			Korkea
PK-yritykset	●	●	●	
Valtion virastot	●	●	●	
Valtionhallinto ja politiikka	●	●	●	●
Pankit ja vakuutusyhtiöt	●	●	●	
Palveluntarjoajat	●	●	●	●
Kaikki	●	●	●	

Riskit (2/2)

Julkisen sektorin ylläpitämää tietovarastoa pidetään jäykkänä ratkaisuna, mutta julkisen sektorin tulisi jollain tasolla omistaa standardit, jotta niihin uskotaan ja jotta ne palvelevat kaikkia osapuolia

Tietoturvanäkökulmasta julkinen sektori olisi oikea taho tietovaraston tai –varastojen ylläpitäjäksi, koska sillä on kokemusta korkeaa tietoturvaa vaativista tietorekistereistä kuten väestötietorekisteri. Kansallinen Tulorekisteri mainittiin esimerkkihankkeena, jonka toteutusta Smart Government voisi seurata.

Monien mielestä julkisen sektorin ei kuitenkaan tulisi perustaa uutta tietorekisteriä, koska keskitettyä tietovarastoa pidetään kalliina ja hitaana toteuttaa. Riskinä nähdään myös byrokratian kasvaminen: huolena on hallinnollisen työn lisääntyminen sitä mukaa, kun uusia määräyksiä syntyy tiedon esittämisen muodosta ja jakamisen tavasta, jos Smart Government on julkisen sektorin suunnittelema ja toteuttama hanke.

Standardeista olisi kuitenkin syytä sopia keskitetysti, ja julkisen sektorin omistajuus toisi standardeille uskottavuutta ja voisi pienentää niihin investointiin liittyviä riskejä ja huolia. Nähdään, että ilman vahvaa omistajaa, joka johtaa standardeja keskitetysti, tieto jää helposti pirstaleiseksi.

Riippumatta siitä, kuka tietovarastoa hallinnoi, tiedon käyttöoikeuksien määrittelyyn tulee panostaa. Tulee määritellä, kuka saa nähdä tietoja, mihin tarkoitukseen tietoja saa käyttää, ja mitkä tapahtumat muuttavat näitä oikeuksia (esimerkiksi mitä tapahtuu käyttöoikeuksille kun PK-yritys vaihtaa pankkia tai palveluntarjoajaa).

Sidosryhmien ajatuksia

Tietoturvariskeistä nostettiin pk-yritysten huoli henkilötietojen vuotamisesta tilanteessa, jossa yritys jakaa henkilöasiakastietoja sisältäviä kuittitietoja. Samoin nostettiin esiin terveyspalvelut sekä valtion turvallisuushankinnat (puolustusvoimien, poliisin ja suojelupoliisin ostot). Näiden ostojen laskut ja kuitit vaativat erityistä tietoturvaa. Niiden ei tule antaa estää Smart Governmentin toteutumista, mutta niiden kohdalla on huomioitava se, että niihin liittyvä tietoturva tulee herättämään keskustelua.

Haastattelussa sanottua

"Keskitetysti ylläpidetty ratkaisu on liian hidas ja kallis toteuttaa. Ei Smart Government tarvitse erillistä tietovarastoa vaan standardoidut rajapinnat ja sitä kautta pääsyn tietoihin. Keskitetty ratkaisu vain lisää hallinnon taakkaa tuomalla taas uuden tietorekisterin nykyisten rinnalle."

Valtion virasto

Edistäminen

Sidosryhmien näkemykset jakautuvat siinä, tulisiko Smart Government toteuttaa julkishallinnon määrittelemänä vai tulisiko sen syntyä markkinoiden kehittämänä

Haastattelujen valossa yhtä mieltä ollaan siitä, että kaikki sidosryhmät sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta on osallistettava Smart Government -kehitykseen. On kuitenkin kaksi näkökulmaa siihen, miten Smart Governmentin tulisi syntyä.

Ensimmäisen näkökulman mukaan julkisen sektorin tulee rakentaa Smart Governmentia, sillä ilman sitä yritykset eivät järjestäydy tarvittavaan yhteistyöhön. Hanketta tulisi edistää "top-down" eli siihen tulisi ohjata jopa hallitustasolta. Esimerkiksi PK-yrittäjien mukaan muutos ei tule alkaamaan ruohonjuuritasolta vaan siihen tarvitaan lakisääteinen pakko. Julkishallinto takaa ratkaisun luotettavuuden ja uskottavuuden eri sidosryhmien suuntaan.

Toisen näkökulman mukaan Smart Governmentin tulisi syntyä yksityisellä sektorilla. Markkinalähtöinen kehittäminen takaisi sen, että ratkaisu tuottaa heti hyötyä yrityksille. Se takaisi myös sen, että ratkaisu keskittyy avoimella tiedolla luotavaan uuteen arvoon ja innovaatioihin, eikä rajoitu viranomaisraportoinnin automatisointiin.

Kummassakin tapauksessa yritysten hyötyjen kirkastaminen ja sanoittaminen on tärkeää. Yksityiselle sektorille on näytettävä riittävän houkutteleva business case, jotta palveluntarjoajat saadaan investoimaan uusiin sovelluksiin.

Sidosryhmien mahdollinen osallistuminen

PK-yritykset	Jäsenten kouluttaminen; Osallistuminen pilottiin
Valtion virastot	Osallistuminen kaikkia palvelu- vien standardien määrittelyyn
Valtionhallinto	Poliittinen vaikuttaminen ja rahoituksen kanavointi
Pankit ja vakuutusyhtiöt	Keskusliiton toteuttama hyötyjen arviointi
Palveluntarjoajat	Pilottirajapinnan kehittäminen ohjelmistoon

Sidosryhmien ajatuksia

Useimpien sidosryhmien mielestä ratkaisu pitää voida synnyttää pala kerrallaan ja vaiheittain. Suositeltavina menetelminä nähdään pienen mittakaavan kokeilut ja pilotit sekä innovaatiomenetelmien käyttö, kuten hackathon. Sekä PK-yritysten että viranomaisten puolelta ehdotettiin, että viranomainen voisi vaatia tietojen toimittamista XBRL-muodossa mutta avaisi niiden ilmoittamiseen myös nettilomakkeen, jolloin oman taloushallinnon digitalisointi jäisi vapaaehtoiseksi.

Tutkimusmenetelmä ja haastatellut sidosryhmät

Tutkimusmenetelmä ja haastatellut sidosryhmät

15 haastattelulla on tunnistettu suomalaisten sidosryhmien toiveet ja tarpeet Smart Government – kehittämiselle

Smart Government –hankkeen Suomen sidosryhmäanalyysi on osa pohjoismaista selvitystä. Vastaavat sidosryhmäanalyysit on tehty Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Islannissa.

Viiden Pohjoismaan sidosryhmäanalyysit on tehty vertailukelpoiseksi käyttämällä samaa tutkimusmenetelmää. Kaikkien maiden sidosryhmäanalyysissä on käytetty samoja viestintämateriaaleja ja haastattelumateriaaleja. Kaikki haastattelijat ovat saaneet saman koulutuksen Smart Governmentin visiosta ja haastattelumenetelmästä. Lisäksi kaikkien viiden sidosryhmäanalyysin toteuttaminen on johdettu keskitetysti.

Haastattelut on tehty puoliavoimella menetelmällä eli niissä on kysytty sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä. Osa kysymyksistä on yleisiä kysymyksiä, jotka on kysytty kaikilta sidosryhmiltä. Osa kysymyksistä taas on sidosryhmäkohtaisia kysymyksiä, jotka on suunniteltu jokaiselle sidosryhmälle erikseen.

Monitor Deloitte on tehnyt 15 haastattelua Suomessa (ja yhteensä 73 Pohjoismaissa) ajanjaksolla 15.9.-15.10.2017.

Monitor Deloitte päätti tehdä jokaisessa Pohjoismaassa pienen lukumäärän haastatteluja kuitenkin siten, että kaikki tärkeimmät sidosryhmät tulevat edustetuksi. Tämä valittiin tutkimusmenetelmäksi, sillä sen katsottiin tarjoavan

syvempää ymmärrystä sidosryhmistä verrattuna esimerkiksi kyselytutkimukseen.

Uskomme, että olemme keskustelleen henkilöiden kanssa, jotka edustavat kattavasti tärkeimpiä sidosryhmiä, ja että olemme saaneet riittävän näkemyksen myös pienten ja keskisuurten yritysten puolelta. Tulokset tulee kuitenkin tulkita haastattelumenetelmän valossa.

Haastatellut sidosryhmät

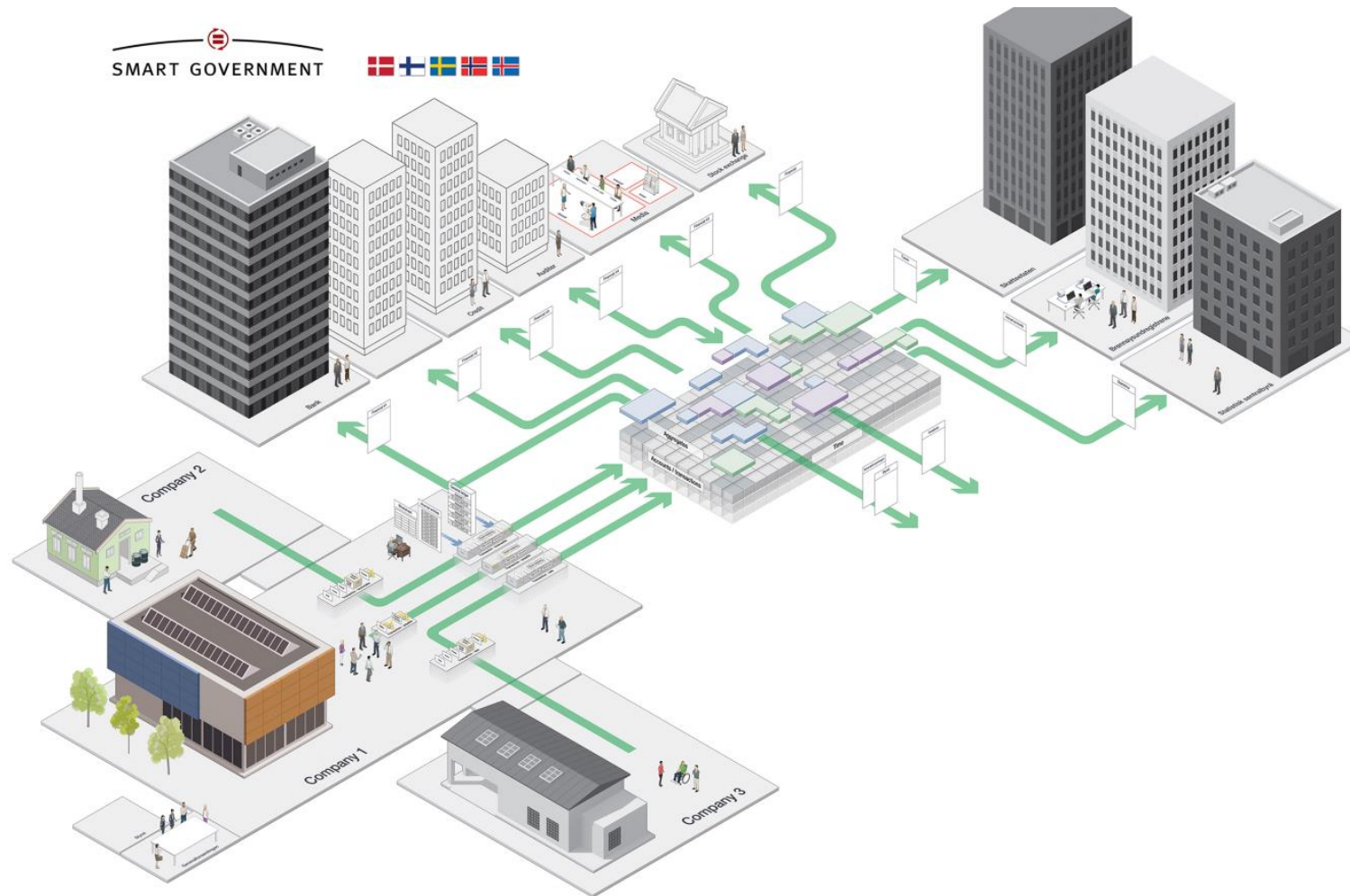
• Perheyrittäjien liitto	• Patentti- ja rekisterihallitus	• Nordea
• Näkemisen ja silmäterveyden toimiala	• Työ- ja elinkeinoministeriö	• Fennoa Oy
• Suomen Yrittäjät	• Aalto-yliopisto	• Suomen Tilintarkastajat Ry
• Verohallinto	• Kasvuedustajat, Eduskunta	• Valtiokonttori
• Tilastokeskus	• LähiTapiola	• Suomen Asiakastieto Oy

Lähdeviitteet

Lähdeviitteet

1. Olli-Pekka Rissasen esitys ”Sähköisen laskutuksen direktiivi 2014/55/EU ja sen kansallinen soveltaminen”, VM, 21.9.2017, Tieken julkaisemana Youtubessa 27.9.2017.
2. Pienet ja keskisuuret yritykset EU:n komission määritelmän mukaan (http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_fi, viitattu 17.10.2017)
3. PK-yritysten digitaaliset kyvykkyydet ja kasvu, Suomen Yrittäjät (2017)

30. oktober 2017

Indhold

Resume	3
Introduktion	6
Resultater fra interessentanalysen	8
• Gevinster	9
• Barrierer	11
• Risici	13
• Proces	15
Metode og overblik over interviewede interessenter	16
Kilder	18

Resume

Resume (1/2)

Introduktion

Danmark er det mest digitaliserede land i EU målt på Europa-Kommissionens digitaliseringsindeks. Denne topplacering skyldes især en høj digitalisering i den offentlige sektor samt virksomhedernes evne til at udnytte digitale muligheder. Samtidig er den danske befolkning nogle af de mest aktive onlinebrugere og ligger i top-5 med hensyn til adgang til digital infrastruktur¹.

Smart Government er en vision om en yderligere digitalisering af samfundet og er i Danmark også kendt under navnet *automatisk erhvervsrapportering*. Der arbejdes med Smart Government på flere fronter i Danmark:

- Med støtte fra Nordic Innovation blev der i 2016 etableret et fællesnordisk samarbejde om Smart Government bestående af Erhvervsstyrelsen og dennes søsterorganisationer i Norden.
- Som led i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2016-2020 blev der nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe om automatisk erhvervsrapportering, der skal teste grundlaget for at etablere automatisk erhvervsrapportering i Danmark.
- I privat regi i Danmark arbejder private leverandører med at udvikle produkter til små og mellemstore virksomheder (SMV'er), der i nogen grad indfrier målsætningen med Smart Government. Eksempelvis udvikler leverandører af økonomisystemer løbende deres produkter med henblik på at mindske SMV'ernes administrative byrder, og startups som Crediwire tilbyder produkter til SMV'erne, hvor SMV'erne i realtid kan følge med i deres egen økonomi og performance i forhold til deres industri.

Denne rapport præsenterer resultaterne af en interessentanalyse om Smart Government i Danmark. Analysen er blevet igangsat med henblik på at identificere interessenters behov og interesser i Smart Government på vegne af Erhvervsstyrelsen i samarbejde med Bolagsverket i Sverige. Deloitte har interviewet interessenterne om deres syn på gevinster, barrierer, risici og proces relateret til Smart Government. Et sammendrag af resultaterne er præsenteret nedenfor.

Potentielle gevinster ved Smart Government

Interessenterne er enige om, at Smart Government samlet set kan realisere et stort potentiale i form af færre administrative byrder for SMV'er, lettere adgang til data med højere kvalitet for offentlige myndigheder samt nye forretningsmuligheder for virksomhedernes private leverandører. Således har de adspurgte interessenter i gennemsnit scoret de potentielle gevinster ved Smart Government til 4,3 på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er ingen gevinster, og 5 er meget store gevinster.

Enkelte interessenter har udtalt, at Smart Government via automatisering kan overflødiggøre nogle af de nuværende services på leverandørmarkedet. Disse interessenter angiver samtidig, at Smart Government har en stor samfundsmæssig relevans.

Samtlige interessenters høje vurdering af potentialet i Smart Government er dog betinget af, at barrierer og risici kan nedbringes.

Resume (2/2)

Barrierer for Smart Government

Generelt peger interessenterne på følgende barrierer ved Smart Government:

- Behov for politisk stillingtagen og opbakning: Den nuværende lovgivning skal opdateres.
- Ændret offentlig organisering: Offentlige myndigheder skal nedbryde silo opdelt dataindsamling.
- Kulturændring i SMV'er: SMV'er har en aversion mod offentlige it-projekter. Derudover skal de lave en digital omstilling.

Interessenterne divergerer i deres opfattelse af, hvilke barrierer der er størst. Private interessenter peger relativt entydigt på behov for politisk stillingtagen og opbakning samt samarbejde mellem myndigheder som de største barrierer. Offentlige interessenter er mere splittet, hvor nogle peger på kulturændring i SMV'er, mens andre peger på behov for politisk opbakning.

Generelt er der en relativt høj grad af tro på, at Smart Government kan lade sig gøre, hvis der er politisk vilje hertil. Interessenterne angiver således, at Smart Government har en mulighedsgrad på 3½ på en skala fra 1 (umuligt) til 5 (meget muligt).

Risici ved Smart Government

Alle interessentgrupper angiver i gennemsnit, at Smart Government har en moderat risikoprofil. Hvor private interessenter ser flere forskellige risici, herunder især risiko for etablering af et overvågningssamfund, peger offentlige interessenter primært på risici forbundet med at designe den rigtige løsning.

Alle interessenter peger samtidig på mulige løsninger, der kan minimere de identificerede risici, hvilket også er baggrunden for, at interessenterne angiver, at Smart Government har en relativt høj mulighedsfaktor, jævnfør afsnittet om barrierer ovenfor. De fleste løsninger til at håndtere risici forudsætter politisk beslutning om design af hensigtsmæssig løsning for Smart Government.

Interessenternes bidrag til proces for Smart Government

De fleste interessenter vil i høj grad prioritere at bidrage med, hvad de kan til Smart Government, hvis det besluttes at gå videre med projektet. Heri ligger, at organisationer, der repræsenterer SMV'er og private leverandører, gerne etablerer kontakt til relevante virksomheder, der kan agere cases for Smart Government. Derudover vil de også gerne supportere Smart Government overfor deres medlemmer, hvis der kan etableres en hensigtsmæssig løsning, der håndterer barrierer og risici.

Sammendrag

Der er en bred efterspørgsel efter den øgede digitalisering og automatisering af data, som Smart Government kan levere. Dette er betinget af, at barrierer og risici kan overkommes, hvilket interessenterne mener er muligt. Interessenterne afventer dog en mere konkret model for endelig at kunne tage stilling til gevinster, barrierer og risici. Interessenterne har peget på mindre ambitiøse modeller, der vil kunne realisere dele af potentialet, og som lettere vil kunne implementeres, hvis det skulle vise sig umuligt at implementere Smart Government.

Introduktion

Introduktion

Smart Government er en vision om fuldt automatiserede administrative processer, bogføring og rapportering af forretningsdata fra små og mellemstore virksomheder til offentlige myndigheder og samarbejdspartnere.

Smart Government er en vision om en ny digital infrastruktur, der kan automatisere udvekslingen af forretningsdata mellem virksomheder og myndigheder på en hurtig og sikker måde. Formålet er at dele og udnytte data mere effektivt, undgå manuelle processer og øge mulighederne for at bruge data bedre gennem automatisering og digitalisering. Smart Government søger at imødekomme ønsket om en effektiv offentlig administration, reducerede administrative byrder for SMV'er samt at muliggøre nye forretningsmuligheder for interessenter ved at give adgang til bedre data i realtid.

Visionen bag Smart Government omfatter finansielle data fra SMV'er, der indberettes til offentlige myndigheder i overensstemmelse med national lovgivning. Med Smart Government vil data blive indsamlet automatisk, standardiseret og gjort lettilgængelig mellem virksomhederne og mellem virksomhed og offentlig myndighed i realtid.

De nordiske lande er gået sammen om at udvikle et koncept for Smart Government som en katalysator for en national udvikling og eventuel implementering. Et af de første skridt til at sikre, at Smart Government lykkes, er at identificere og validere interessenterne behov og interesser i Smart Government. Derfor har det nordiske samarbejde igangsat denne interessentanalyse med henblik på at skabe betingelserne for udvikling af en mulig løsning.

Interessentgrupper

SMV'er

Brancheorganisationer, der repræsenterer små og mellemstore virksomheder.

Offentlige myndigheder, regering og politik

Departementer, skattemyndighed, myndighed for virksomhedsregistreringer og nationalt statistikbureau.

Bank og forsikring

Brancheorganisationer, der repræsenterer banker og forsikringsselskaber.

Serviceleverandører

Udbydere af it-infrastruktur, økonomisystem-løsninger, dataservices, fintechselskaber og brancheorganisation for revisorer.

Resultater fra interview med interessenter

Gevinster (1/2)

Næsten alle interessenter vurderer, at en realisering af visionen i Smart Government vil være meget værdifuld for dem selv og samfundet.

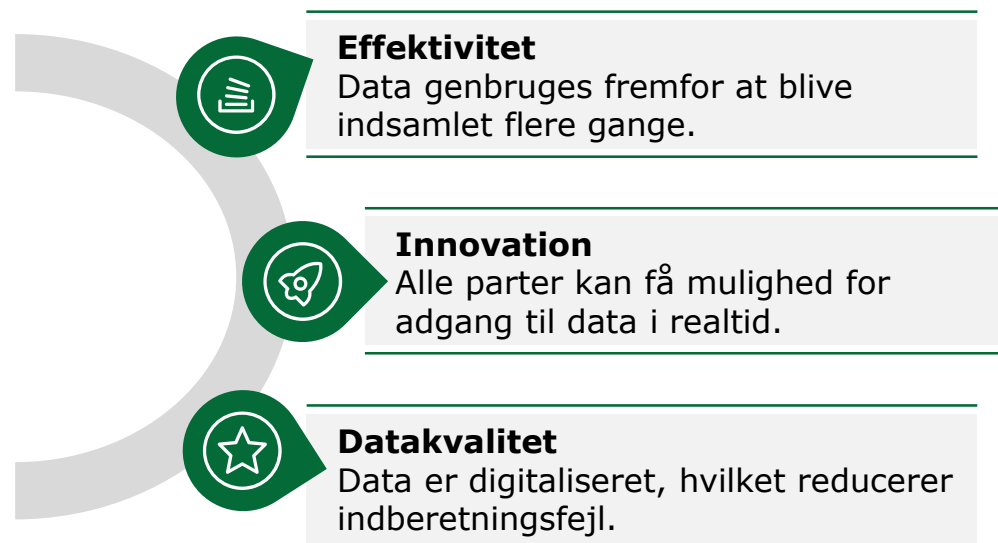
Interessenterne er enige om, at hvis Smart Government-visionen kan realiseres, vil det medføre store gevinster i form af færre administrative byrder i SMV'erne, mulighed for bedre kontrol og tilsyn hos offentlige myndigheder og et grundlag for nye forretningsmuligheder for SMV'ernes leverandører.

Interessenterne vurderer samtidig, at en succesfuld implementering af Smart Government kan have væsentlige flere gevinster, end vi kan forestille os på nuværende tidspunkt. Flere har således sammenlignet Smart Government med eksempelvis etableringen af CPR i 1960'erne, som i dag har vist sig at være meget værdifuld.

Nogle interessenter vurderer, at de helt små virksomheder ikke vil have gevinster ved en realisering af Smart Government, da transformationsomkostninger kan overstige lettelsen i deres administrative byrder. Omvendt mener nogle serviceleverandører, at også de helt små virksomheder kan få gavn af Smart Government, da det er leverandørerne af økonomisystemerne, der skal bære en stor del af transformationsomkostningerne.

Gruppen *bank og forsikring* vurderer i forhold til de andre interessenter et lavere potentiale ved Smart Government. Dette skyldes primært, at de ikke ser et ligeså stort behov for Smart Government som de andre interessenter, da de vurderer, at der eksisterer produkter i dag, der allerede delvis indfrir målsætningen for Smart Government.

De største identificerede gevinster

Interessenters scoring af gevinster

	Lav					Høj				
Små og mellemstore virksomheder	●	●	●	●	●					
Offentlige myndigheder og regering og politik	●	●	●	●	●					
Bank og forsikring	●	●	●	●	●					
Leverandører	●	●	●	●	●					
Samlet	●	●	●	●	●					

Gevinster (2/2)

Flere interessenter forventer, at Smart Government vil åbne op for en bedre samfundsorganisering samt nye forretningsmuligheder for private aktører.

Interessenterne har peget på, at Smart Government kan være første skridt hen mod et samfund, hvor der i minimal grad benyttes fysiske fakturaer og penge, hvilket kan frigøre ressourcer til vækst samt reducere den sorte økonomi.

Hvad perspektiver på den kortere bane angår, har interessenterne for det første peget på, at en tilgængeliggørelse af data i realtid øger konkurrencen på leverandørmarkedet, hvilket forventes at skabe mulighed for nye innovative produkter.

For det andet vil offentlige myndigheder få mulighed for at føre et bedre tilsyn. Der kan eksempelvis føres tilsyn løbende, da data er i realtid, og korrektheden af virksomhedernes indberetninger kan testes mere grundigt.

For det tredje vil SMV'er få lettere mulighed for at danne et overblik over egen forretning og udarbejde årsregnskaber. Dette kan blandt andet gøre det muligt for virksomheder at blive børsnoteret hurtigere.

Udvalgte citater

"Det er en absolut fantastisk ide [Smart Government]".

Interesseorganisation for SMV'er

"Smart Government er en no brainer. Det kræver bare, at nogle beslutningstagere trykker på knappen".

Serviceleverandør

"Jeg ville ønske, at det ikke bare var finansielle data, men også andre data".

Serviceleverandør

Barrierer (1/2)

Interessenterne peger overordnet set på de samme barrierer ved Smart Government.

Samtlige interessentgrupper har overordnet set identificeret de samme barrierer, der skal overkommes, hvis Smart Government skal implementeres succesfuldt. Disse barrierer kan grupperes i nedenstående tre kategorier

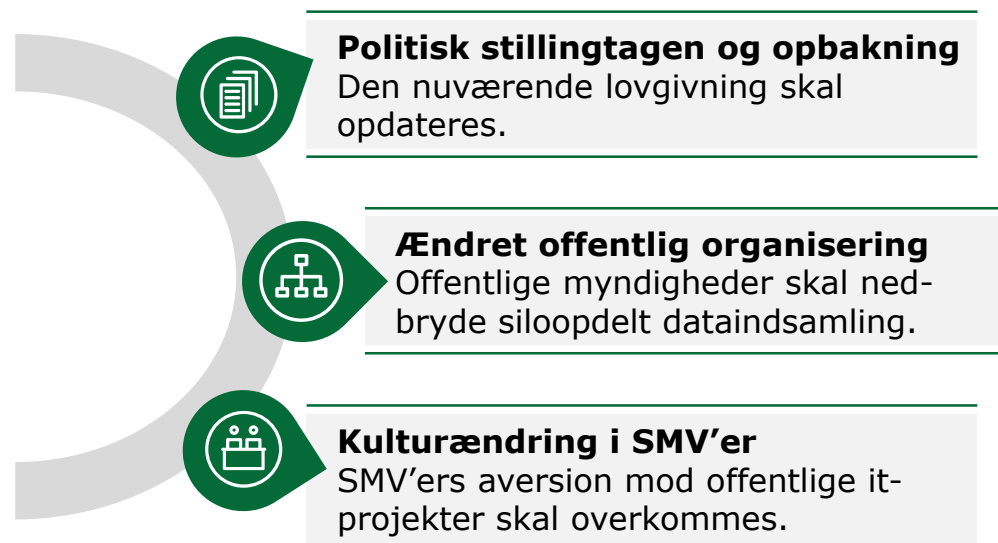
For det første er der behov for politisk stillingtagen og opbakning til Smart Government. Den eksisterende lovgivning vurderes utidssvarende i forhold til at realisere Smart Government, og der skal således blandt andet tages stilling til, med hvilken detaljegrad offentlige myndigheder må fremskaffe data fra SMV'erne, ligesom der skal tages stilling til businesscasen for Smart Government, herunder finansiering.

For det andet er der behov for ændret offentlig organisering. De offentlige myndigheder skal nedbryde den eksisterende siloopdelte tilgang til indsamling af data fra SMV'erne; for eksempel skal der opnås enighed om en fælles datastandard.

For det tredje skal der ske en kulturændring i SMV'er. Der eksisterer en aversion mod offentlige it-projekter i SMV'erne, da tidligere tiltag som NemID og e-Boks anses for at have været en fiasko set fra deres synspunkt.

Derudover har især SMV'erne og serviceleverandørerne peget på, at SMV'erne skal have tid til at omstille sig til Smart Government, da de vil skulle foretage en relativt stor digital omstilling. Yderligere skal businesscasen være positiv for den enkelte SMV.

De største barrierer

Primære barrierer for SMV'er

Barrierer (2/2)

Næsten alle interessenter anser det for muligt at implementere Smart Government. Interessenterne divergerer dog i deres opfattelse af, hvilke barrierer der er størst.

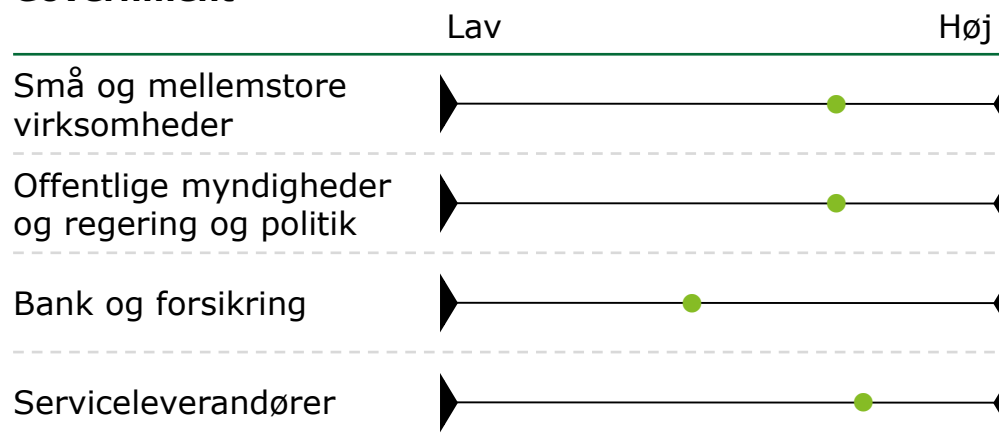
Der er en relativt høj tro på, at Smart Government kan lade sig gøre, hvis der er politisk opbakning. De interviewede interessenters optimisme er primært drevet af, at de enkelte interessenter ser mulige løsninger, der kan overkomme de enkelte barrierer.

Løsningerne indebærer primært en aktivering af politisk vilje til at ændre lovgivningen, eksempelvis lovgive om obligatorisk e-fakturering mellem virksomhederne, samt en nedbrydning af den siloopdelte tankegang i den offentlige sektor vedrørende indsamlingen af data.

Interessentgruppen *bank og forsikring* tror i lidt mindre grad end andre interessenter på, at Smart Government er mulig, da de især vurderer, at det kan blive vanskeligt for alle interessenter at blive enige om en fælles løsning.

Offentlige myndigheder og departementer peger ikke entydigt på de samme barrierer. Mens nogle mener, at de største barrierer skal findes i den digitale omstilling i SMV'er og i design af infrastrukturen i Smart Government, mener andre, at de største barrierer ligger i manglende politisk prioritering og stillingtagen.

Interessenternes vurdering af muligheden for Smart Government

Udvalgte citater

"Alle tonegivende ministerier skal være med, hvis Smart Government skal realiseres. Man skal derfor nedbryde siloerne mellem de offentlige myndigheder".

Interesseorganisation for SMV'er

"Norge har lov om e-fakturering og standardkontoplaner. Hvorfor ikke det samme i Danmark?"

Serviceleverandør

"Jeg er ikke sikker på, at der er nogle barrierer, når det kommer til stykket, snarere perspektiver".

Interesseorganisation for SMV'er

Risici (1/2)

Interessenterne angiver i gennemsnit, at Smart Government har en moderat risikoprofil. Hvor private interessenter ser flere forskellige risici af stor betydning, peger offentlige interessenter primært på risici forbundet med at designe den rigtige løsning.

Flere SMV'er og serviceleverandører peger på, at den største risiko ved Smart Government er etableringen af et overvågningssamfund. Alle er dog enige i, at de offentlige myndigheder skal have de informationer, der er nødvendige for at løse deres offentlige forpligtelser.

Derudover peger de fleste private interessenter på, at der er en risiko for, at der kan være uenighed blandt interessenterne om hovedfokus for Smart Government. De private interessenter peger især på en risiko for, at offentlige beslutningstagere vil målrette Smart Government mod værdiskabelse i den offentlige sektor. Det kan for eksempel bestå i en implementering af mange krav og restriktioner til, hvad SMV'er skal levere til Smart Government. De private interessenter begrundes denne risiko med, at tidligere offentlige it-projekter har medført lettelse for offentlige myndigheder men flere byrder for virksomhederne.

Yderligere ser SMV'erne en risiko for, at Smart Government kan blive endnu et forfejlet it-projekt. Denne vurdering er primært afledt af SMV'ernes tidligere erfaringer med offentlige it-projekter. Offentlige myndigheder deler denne bekymring, da de ser en risiko for, at Smart Government ikke kan levere den nødvendige datakvalitet eller blot vil omfordele nuværende byrder mellem interessenterne.

De største identificerede risici

Overvågnings-samfund

Omfattende overvågning kan etableres.

Lavere sikkerhed

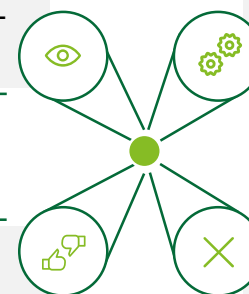
Øget tilgængeliggørelse af data øger chancen for læk.

Uenighed blandt interessenter

Dette kan lede til en negativ businesscase.

Et forfejlet it-projekt

Værdi-skabelsen kan ikke realiseres i praksis.

Interessenternes vurdering af risikoen

	Lav			Høj
Små og mellemstore virksomheder	●	●	●	
Offentlige myndigheder og regering og politik	●	●	●	
Bank & forsikring	●	●	●	
Serviceleverandører	●	●	●	●
All	●	●	●	●

Risici (2/2)

Interessenterne er splittet med hensyn til risici vedrørende datasikkerhed og automatisering af eksisterende services til SMV'er.

De fleste interessenter vurderer, at der ved en implementering af Smart Government kan være en risiko for datalæk. Interessenterne har dog generelt svært ved at vurdere, om risici vedrørende datasikkerhed vil være væsentlig anderledes end i dag, da det i høj grad afhænger af de konkrete løsninger og teknologier, der skal benyttes til at etablere Smart Government. Nogle serviceleverandører peger på, at sikkerheden kan stige som følge af en konsolidering af dataindsamlingen, mens andre peger på en større risiko, da data tilgængeliggøres overfor private aktører.

Alle interessenter er dog enige i, at Smart Government ikke må skabe et privat datamonopol, og at SMV'erne skal eje deres egne data. Dette skal være de styrende principper for etableringen af den tekniske løsning og dataadgang.

Samtlige interessenter har påpeget, at der er en risiko for, at der er serviceleverandører, hvis produkter vil blive automatiseret med Smart Government og dermed overflødiggjort. Det vedrører revisorer, da for eksempel revision af virksomhedernes regnskaber kan vise sig at blive mindre nødvendig med Smart Government, samt de serviceleverandører, der har baseret deres forretningsmodel på at indsamle data fra SMV'er.

Hertil bemærkes, at serviceleverandører vurderer, at Smart Government har et stort samfundsmæssigt potentiale, og at serviceleverandørerne fortsat kan være relevante ved at omstille deres forretningsmodeller.

Interessenternes perspektiv på dataadgang

Små og mellemstore virksomheder ønsker ejerskab over egne data, herunder retten til at fastlægge dataadgangen.

Nogle serviceleverandører mener, at der skal være restriktioner på private leverandørers adgang til de indsamlede data for at undgå sikkerhedsbrud. Andre serviceleverandører mener derimod, at der eksisterer teknologi, der kan bruges til at undgå sikkerhedsbrud ved åben adgang.

Private leverandører vurderer umiddelbart, at hvis de kun får delvis adgang til data, så er Smart Government formentlig ikke interessant for dem.

Udvalgte citater

"Hele visionen er rigtig, men det kan være endnu et it-projekt, som bare ikke bliver til noget".

Serviceleverandør

"Hele vores forretningsmodel bliver vendt rundt. Men det er ikke et argument for ikke at gøre det [Smart Government]".

Serviceleverandør

Næste skridt

Der er en bred efterspørgsel efter en øget digitalisering og automatisering af dataudveksling. Hvis det er umuligt at overkomme barrierer og minimere risici for Smart Government, kan der være mindre ambitiøse modeller, der kan realisere dele af de potentielle gevinster ved Smart Government.

Visionen i Smart Government er den rigtige og efterspørges af alle interessenter, da alle ønsker øget digitalisering og automatisering i forhold til i dag.

Der er dog delte meninger, med hensyn til hvilken retning Smart Government skal have, og med hvilken hastighed, Smart Government skal implementeres. Overordnet set har interessenterne peget på følgende spor:

- 1) Udviklingen af Smart Government skal primært drives af private aktører: Det offentliges rolle i denne model er at etablere systemer i hver relevant myndighed, som private aktører kan uploade virksomhedsdata til.
- 2) Smart Government drives af det offentlige, men med et begrænset dataindtag fra private virksomheder, så der alene skabes adgang til aggregerede størrelser.
- 3) Smart Government etableres i overensstemmelse med visionen.

Alle undtagen én er enige om, at model 3 er at foretrække, hvis barriererne kan overkommes, og der kan etableres nødvendige foranstaltninger til at minimere risici.

Flere private interessenter har derimod peget på, at model 1 eller alternativt 2 vil kunne realisere dele af potentialet, hvis det skulle vise sig vanskeligt eller ikke ønskeligt at overkomme barrierer og risici. Disse to modeller vil kunne etableres relativt hurtigt og enten stå alene, eller være et første skridt henimod en realisering af model 3.

Interessenters potentielle bidrag

Interesseorganisationer for SMV'er	Etablerer gerne kontakt til udvalgte virksomheder.
Offentlige myndigheder	Allerede aktive i arbejdet.
Regering og politik	Etablering af politisk prioritering er nødvendig for bidrag.
Bank og forsikring	Giver gerne input og ideer, men afventer ellers endelig løsning.
Serviceleverandører	Bidrager gerne med så meget som muligt.

Interessenternes ønsker til Smart Government

- Inddrag private interessenter i beslutningsfasen og til at udvikle de tekniske løsninger.
- Indsaml ikke flere data end nødvendigt.
- Udnyt erfaringer fra andre nordiske lande, herunder Brønnøysundregistrene og lovgivning om e-fakturerings og standardiserede kontoplaner.
- Brug nyeste løsninger, og gør brugerfladen moderne.
- Start småt, og arbejd henimod visionen. Eksempelvis kan automatisk indrapportering etableres som en start.
- Indfas i et passende tempo, og gør det frivilligt at være med.

Metode og overblik over interviewede interessenter

Metode og overblik over interviewede interessenter

Monitor Deloitte har interviewet 15 centrale interessenter i Danmark med henblik på at kortlægge deres behov og interesser i Smart Government.

Denne interessentanalyse om Smart Government i Danmark indgår som led i en nordisk interessentanalyse på tværs af alle fem nordiske lande. Det vil sige, at fire tilsvarende analyser er blevet udarbejdet i Sverige, Norge, Finland og Island.

Den benyttede analysemetode har været ens på tværs af landene med henblik på at sikre sammenlignelighed mellem de fem analyser. Det samme kommunikations- og interviewmateriale er således benyttet på tværs af landene. Derudover har alle Deloitte's interviewere deltaget i samme træningsforløb, hvor Smart Government og processen for interviewene er blevet gennemgået. Yderligere har alle analyserne i de enkelte lande været projektledet centralt af Monitor Deloitte i Danmark.

Interviewene er blevet afholdt baseret på en semistruktureret interviewmetode med en interviewguide bestående af åbne og lukkede spørgsmål. Interviewguiden har indeholdt et sæt generelle spørgsmål, som alle de interviewede har svaret på, og et sæt spørgsmål, der har været unik i forhold til den pågældende interessentgruppe, og som har fokuseret på interessentens rolle i Smart Government.

Monitor Deloitte har interviewet 15 interessenter i Danmark (og 73 i alt på tværs af Norden). Interviewene er blevet afholdt i perioden 15. september til 15. oktober 2017.

Deloitte har valgt at afholde interview med en relativt smal men repræsentativ gruppe interessenter med det formål at kortlægge interessenternes behov og interesser i Smart Government på et mere nuanceret niveau, end hvis analysen eksempelvis havde været baseret på et spørgeskema.

Vi vurderer, at vi har været i kontakt med de vigtigste interessenter, herunder organisationer, der repræsenterer mange SMV'er, samt organisationer, der repræsenterer de resterende interessentgrupper.

Analysens resultater skal ses i ovenstående lys.

Interviewede interessenter

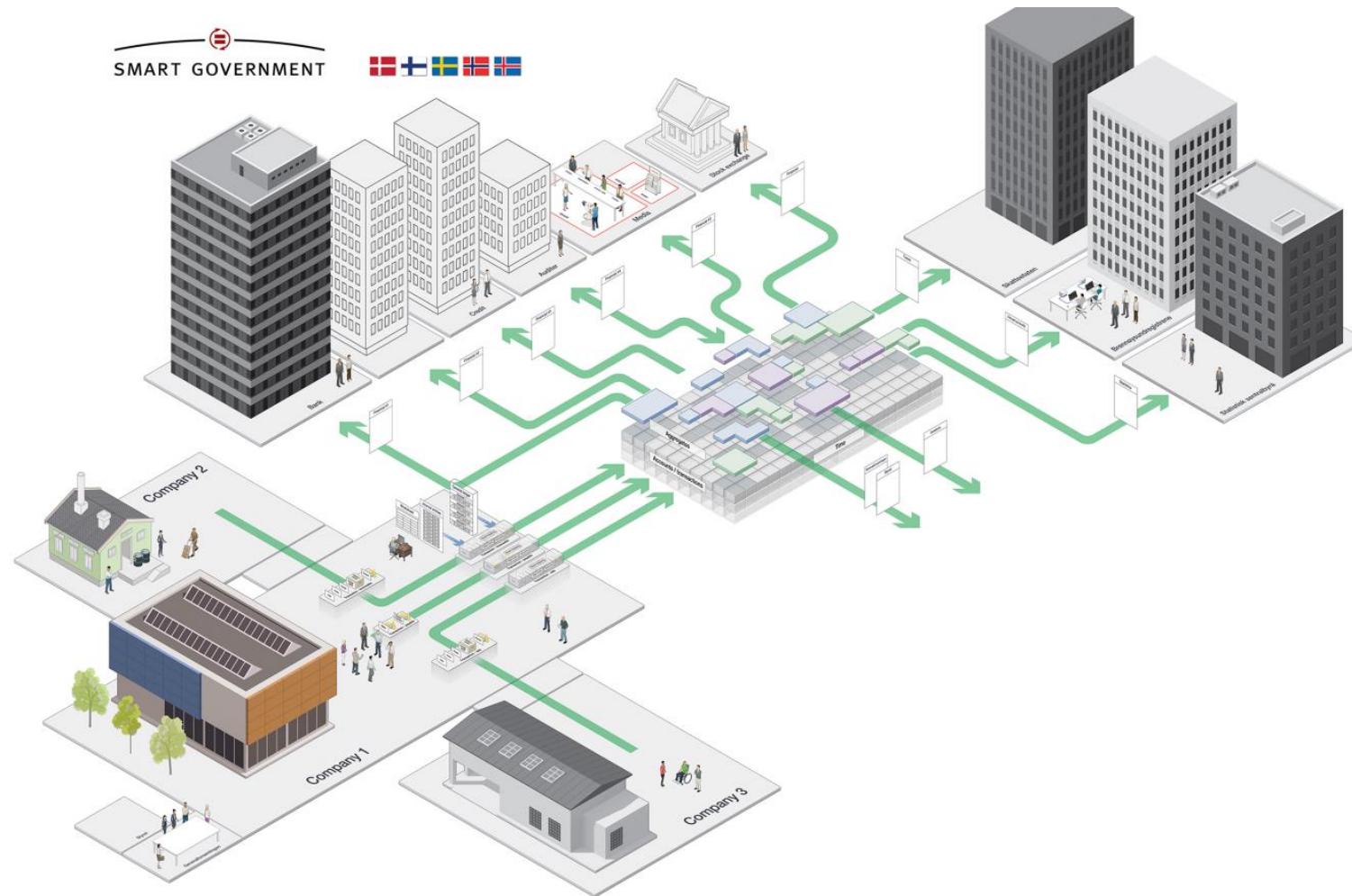
• Dansk Industri	• SKAT	• E-conomic
• Håndværksrådet	• Erhvervsstyrelsen	• Billy
• Dansk Erhverv	• Finans Danmark	• Lendino
• Dansk Industri Digital	• Forsikring & Pension	• FSR – Danske Revisorer
• Danmarks Statistik	• Visma	• IT-Branchen

Kilder

Kilder

1. The Digital Economy and Society Index (DESI), Europa-Kommissionen, 09.05.2017: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

Nordic Smart Government

Hagsmunagreining á Íslandi

Efnisyfirlit

Samantekt	3
Kynning á verkefninu	6
Niðurstöður hagsmunagreininga	8
• Ávinningur	9
• Hindranir	11
• Áhættur	13
• Næstu skref og ferli	15
Aðferð og listi yfir hagsmunaaðila	16
Tilvísanir	18

Samantekt niðurstaðna

Helstu niðurstöður (1/2)

Inngangur

Þessi skýrsla skýrir frá niðurstöðum hagsmunagreiningar fyrir Smart Government. Markmiðið var að greina þarfir og áhuga hagsmunaaðila Smart Government fyrir hönd Ríkisskattstjóra á Íslandi í samvinnu við fyrirtækjaskrár Norðurlandanna. Tilgangur viðtalanna var að fá fram sjónarmið hagsmunaaðila um ávinning, hindranir, áhættur og ferli í tengslum við Nordic Smart Government. Viðtöl voru tekin við hagsmunaaðila á Íslandi í október 2017.

Viðbrögð viðmælenda voru almennt mjög jákvæð og er ljóst að áhugi er fyrir frekari framþróun hugmynda sem tengjast verkefninu Nordic Smart Government. Nú þegar eru nokkur sambærileg verkefni í gangi á Íslandi og því ætti að vera auðveldara en ella að veita verkefninu brautargengi.

Nefna má dæmi um nokkur slík vel heppnuð verkefni:

- Hnappurinn, rafræn skil til Ríkisskattstjóra – Verkefnið hefur gengið afar vel og eru nú þegar töluverður fjöldi smærri fyrirtækja sem nýtir sér rafrænar lausnir við skattskil.
- Rafrænt greiðslumat Arion banka – Bylting í umsóknarferli einstaklinga í lánahugleiðingum.
- Samþætting upplýsingakerfa hjá stjórnvöldum sem ganga þvert á stjórnsýsluna. Markmið að grunnupplýsingar flæði á milli kerfa.

Ísland er að mörgu leyti vel undir það búið að taka næstu skref í sjálfvirknivæðingu upplýsingaferla. Innviðir eru til staðar, þekking er næg og mikill vilji er til staðar bæði hjá bæði opinberum aðilum sem og einkaaðilum til þess að stuðla að frekari sjálfvirknivæðingu upplýsingaferla. Meirihluti viðmælenda bentu á mikilvægi þess að framkvæmd sem þessi yrði gerð í góðri samvinnu við einkaaðila enda væri árangur af innleiðingu alfarið háður samvinnu við tækni- og einkaaðila.

Helstu niðurstöður (2/2)

Eins og fram hefur komið voru viðtölin tekin með það markmið í huga að ná fram hugmyndum viðmælenda um þann ávinning, hindranir og áhættu sem gæti átt við um Nordic Smart Government. Einnig var fengið álit á uppbyggingu og frekari þróun verkefnisins sem og reynt að skyggjast inn í og fá innblástur frá öðrum verkefnum sem viðmælendur höfðu þegar tekið þátt í. Heilt yfir eru svör viðmælenda nokkuð samstíga.

Óhætt er að segja að viðmælendur sjá skýran ávinning af Nordic Smart Government.

Samtals eru nefndir sjö þættir sem þeir telja að greina megi sem mögulegan ávinning af Nordic Smart Government. Helsti ávinningur sem viðmælendur greina er vinnusparnaður, betri gögn og þar með betri ákvarðanir, notkun rauntímagagna, betra aðgengi að gögnum og staðlaðar upplýsingar. Viðmælendur voru beðnir um að gefa einkunn fyrir hvern spurningaflokk og mátu þeir heildarávinning af Nordic Smart Government sem 3,5 af 5 mögulegum.

Hagsmunaaðilar sjá ýmskonar hindranir í vegi fyrir Nordic Smart Government en viðmælendur bentu á samtals átta hindranir sem gætu staðið í vegi verkefnisins. Fjórar þessara hindrana komu fram hjá undir þriðjungi viðmælenda. Helstu hindranir sem viðmælendur benda á eru að Nordic Smart Government sé of flókið, of lítið fjármagn verði sett í verkefnið, að það muni kosta fyrirtæki of mikið að taka þátt, að trausti notenda verði ábótavant og að notendur vilji ekki deila gögnum sínum. Viðmælendur telja þó hugmyndir Nordic Smart Government nokkuð raunhæfar og gefa heildareinkunn upp á 4 af 5 mögulegum.

Viðmælendur deila svipuðum áhyggjum af þeim áhættupáttum sem þeir telja að eigi við Nordic Smart Government. Samtals mátti greina níu áhættupætti en líkt og á við um hindranirnar þá greinir aðeins minnihluti viðmælenda margar áhættur. Um þriðjungur viðmælenda nefnir sömu 4 áhættupættina. Helstu áhættupættir sem viðmælendur nefna eru gagnaöryggi, traust, tapaðir peningar ef verkefnið misheppnast og að notendur sjái ekki virði við notkun á Nordic Smart Government. Viðmælendur meta heildaráhættu af Nordic Smart Government vera 2,5 af 5 mögulegum.

Viðmælendur eru mjög jákvæðir hvað varðar mögulega framþróun á Nordic Smart Government og taka allir vel í mögulega þátttöku á einn eða annan hátt. Viðmælendur eru nokkuð sammála um ferli Nordic Smart Government en 86% hagsmunaaðila nefna að stjórnvöldum beri að fjármagna verkefnið. Einnig nefndu margir að draga þurfi alla hagsmunaaðila að borðinu við uppbyggingu á Nordic Smart Government. Viðmælendur meta íslenskan markað nokkuð tilbúinn til þess að takast á við verkefni eins og Nordic Smart Government og gefa spurningaflokki einkunn 3 af 5 mögulegum.

Ítarlegar niðurstöður viðtala er að finna í þessari skýrslu.

Kynning á verkefninu

Inngangur

Nordic Smart Government er ætlað að setja stefnu um sjálfvirkt stjórnsýsluferli þar sem viðskipta- og bókhaldsgögn frá fyrirtækjum flæða eðlilega til opinberra stofnanna og samstarfsaðila.

Nordic Smart Government er stefna sem ætlað er að ramma inn hugmyndir og högun um sjálfvirknivæðingu á upplýsingaflæði milli fyrirtækja og hins opinbera. Tilgangurinn er að auka hagnýtingu gagna, forðast öll handvirk gagnaferli og uppskera hámarks virði upplýsinga. Nordic Smart Government leitast þannig við að auka hagkvæmni í opinberri stjórnsýslu með því að lágmarka stjórnsýsluálag um leið og boðið er upp á öruggt aðgengi að gögnum fyrir margskonar hagsmunaaðila. Rafrænar aðferðir við meðhöndlun gagna tryggja bætt gæði og aðgengi að réttum gögnum, á réttum tíma, hverju sinni.

Allar aðferðir við söfnun gagna í tengslum við Nordic Smart Government munu samræmast gildandi lagaramma hverju sinni. Fyrst og fremst er horft til þeirra gagna sem fyrirtækjum er nú þegar skylt að skila til opinberra aðila. Gögnum er safnað saman í rauntíma og er öll meðhöndlun og flutningur gagna byggður á alþjóðlegum stöðlum. Ætlunin er að gögn verði aðgengileg fyrir aðra B2B (gögn send á milli einkaaðila) og B2G aðila (gögn send á milli einka- og opinberra aðila) eins og við á hverju sinni.

Norðurlöndin starfa saman að þróun hugmynda sem liggja til grundvallar Nordic Smart Government. Eitt af fyrstu skrefunum til að tryggja velgengni verkefnisins er að greina og skrá skoðanir hagsmunaaðila. Í því augnamiði er framkvæmd sérstök hagsmunagreining í hverju landi fyrir sig.

Á grundvelli niðurstaðna frá norrænu hagsmunagreiningunum er stefnt að því að skapa þau skilyrði sem þarf til að norrænt samstarf í anda Nordic Smart Government geti orðið að veruleika.

Hagsmunahópar

Lítill og meðalstór fyrirtæki

Lítill og meðalstór fyrirtæki og samtök atvinnugreina.

Opinberir aðilar

Skattfyrirvöld og Hagstofa Íslands.

Stjórnvöld

Stjórnvöld sem bera ábyrgð á stafrænum innviðum.

Einkafyrirtæki

Bankar og samtök sem hafa hagsmuna að gæta fyrir einkafyrirtæki.

Þjónustufyrirtæki í upplýsingatækni (UT iðnaði)

Fyrirtæki sem bjóða uppá UT lausnir eða annarskonar þjónustufyrirtæki í UT iðnaði.

Niðurstöður hagsmunagreininga

Ávinningur (1/2)

Allir viðmælendur sjá skýran ávinning af Nordic Smart Government.

Allir viðmælendur telja að ávinningur náist af Nordic Smart Government. Viðmælendur nefna samtals sjö tegundir ávinnings. Skiptar skoðanir eru þó um það hvaða ávinningur sé mikilvægastur út frá starfsemi hvers hagsmunahópi en um 86% allra viðmælenda óháð hagsmunahópi, eru sammála um að helsti ávinningur sé vinnusparnaður.

Einnig telja 79% viðmælenda að Nordic Smart Government leiði til áreiðanlegri gagna og þar með til betri ákvarðana. Í hagsmunahópunum „opinberir aðilar“ og „stjórnvöld“ telja allir að áreiðanlegri gögn náist með Nordic Smart Government en aðeins um helmingur viðmælenda meðal „einkafyrirtækja“, „lítilla og meðalstórra fyrirtækja“ og „þjónustufyrirtækja í UT iðnaði“ sjá ávinningin vegna áreiðanlegri gagna.

Tæplega helmingur viðmælenda óháð hagsmunahóp telur það ávinning að fjárhagsupplýsingar séu staðlaðar, betra aðgengi sé að gögnum almennt og að rafrænar upplýsingar verði aðgengilegar í rauntíma. Meðal viðmælenda í hópi stjórnvalda er lögð þung áhersla á ofangreindan ávinning.

Meðal einkafyrirtækja og stjórnvalda telur helmingur viðmælenda að lækka megi kostnað til langtíma með Nordic Smart Government. Aðrir viðmælendur nefna ekki þann ávinning.

Helsti ávinningur viðmælenda

	Vinnusparnaður	➤ Sparar mikla handavinnu hjá öllum aðilum.
	Rauntíma-gögn	➤ Gögn birtast í rauntíma sem leiðir til betri greininga.
	Betra aðgengi	➤ Betra aðgengi er að rafrænum gögnum.
	Áreiðanlegri gögn	➤ Með stöðlun ferla er líklegra að gögn verði áreiðanlegri.
	Tækifæri	➤ Lausnin býður upp á ýmisskonar tækifæri.

Ávinningur - sjónarmið hagsmunahópa

	Lítill			Mikill
Lítill og meðalstór fyrirtæki	●	●	●	●
Opinberir aðilar	●	●	●	●
Stjórnvöld	●	●	●	●
Einkafyrirtæki	●	●	●	●
Þjónustufyrirtæki í UT iðnaði	●	●	●	●
Allir hópar	●	●	●	●

Ávinningur (2/2)

Viðmælendur telja að mikilvægt sé að notendur sjái skýran ávinning af notkun Nordic Smart Government.

Nokkrir viðmælenda nefna einnig hraðari þjónustu sem mögulegan ávinning. Slíkar skoðanir koma helst fram meðal einkafyrirtækja og opinberra aðila. Tæplega 80% viðmælenda telja mikilvægt að notendur sjái skýran ávinning af notkun Nordic Smart Government, enda megi telja það skilyrði fyrir þátttöku. Ef þessi skoðun er brotin niður á hagsmunahópa má sjá að meðal lítilla og meðalstórra fyrirtækja, einkafyrirtækja og þjónustufyrirtækja í UT iðnaði telja allir viðmælendur að notendur verði að sjá ávinning af Nordic Smart Government. Hins vegar á sú skoðun einungis við um 50% viðmælenda hjá stjórnvöldum og 75% frá opinberum aðilum á meðan allir viðmælendur hinna hópana telja það mikilvægt.

Hagsmunahópurinn opinberir aðilar telur að með Nordic Smart Government verði söfnun upplýsinga skilvirkari sem og hægt sé að eyða meiri tíma í greiningar á upplýsingum þar sem gögn séu á stöðluðu formi.

Allir viðmælendur í hagsmunahópunum einkaaðilar og þjónustuaðilar í UT iðnaði telja að ný viðskiptatækifæri séu til staðar með Nordic Smart Government án þess þó að greina nánar frá því hvers eðlis þau viðskiptatækifæri eru.

Einn viðmælandi telur að meiri ávinningur náist ef byrjað yrði á smærra verkefni þar sem unnið yrði með gögn sem ekki eru fjáhagslegs eðlis.

Tilvitnanir

"Höfum lengi kallað eftir meiri og betri gögnum ásamt því að fá betra aðgengi að gögnum."

Þjónustufyrirtæki í UT iðnaði

"Góður ávinningur yrði ef fyrirtæki geti haft annað reikningsár en almanaksárið."

Lítill og meðalstór fyrirtæki

Hindranir (1/2)

Viðmælendur sjá samtals átta hindranir í vegi fyrir Nordic Smart Government.

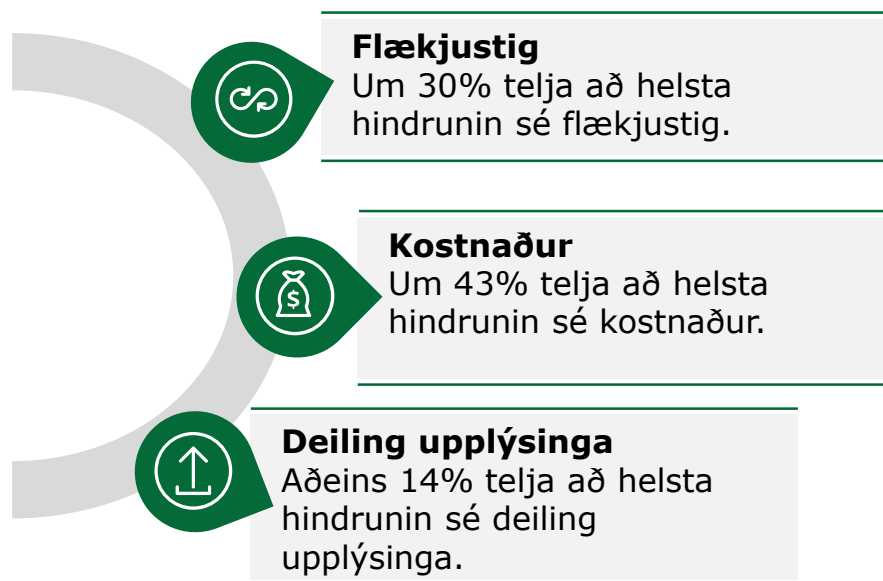
Skiptar skoðanir eru á meðal viðmælenda hvaða hindranir þeir telja vera til staðar fyrir þeirra fyrirtæki. Um 43% viðmælenda eru þó sammála um að kostnaður sem fyrirtæki þarf að leggja til vegna Nordic Smart Government sé hamlandi. Niðurstöður skiptast nokkuð jafnt á milli hagsmunahópa.

Gagnaöryggi er hindrun sem 43% viðmælenda telja að standi í vegi fyrir Nordic Smart Government. Við nánari skoðun á skiptingu niður á hagsmunahópa kemur í ljós að einkafyrirtæki og þjónustuaðilar í UT iðnaði telja gagnaöryggi ekki vera hindrun á meðan lítill og meðalstór fyrirtæki telja allir að það sé hindrun. Helmingur viðmælenda meðal stjórnvalda og opinberra aðila töldu gagnaöryggi vera hindrun fyrir Nordic Smart Government.

Helmingur viðmælenda telja það hindrun að notendur vilji ekki deila upplýsingum. Áhugavert er að skoða skiptingu niðurstaðna niður á hagsmunahópa en þjónustuaðilar í UT iðnaði sjá ekki þessa hindrun á meðan viðmælenur meðal lítilla og meðalstórra fyrirtækja sjá allir þessa hindrun. Aðrir hagsmunahópar skiptast í tvennt en helmingur hópanna telja að þessi hindrun sé til staðar.

Þjónustufyrirtæki í UT iðnaði nefna þá hindrun að þróun á Nordic Smart Government taki of langan tíma og á meðan fari fyrirtækin í aðrar áttir við að þróa svipaðar lausnir. Helmingur af viðmælenda meðal einkafyrirtækja og stjórnvalda telja þetta einnig hindrun.

Helstu hindranir viðmælenda

Helstu hindranir meðal lítilla og meðalstórra fyrirtækja

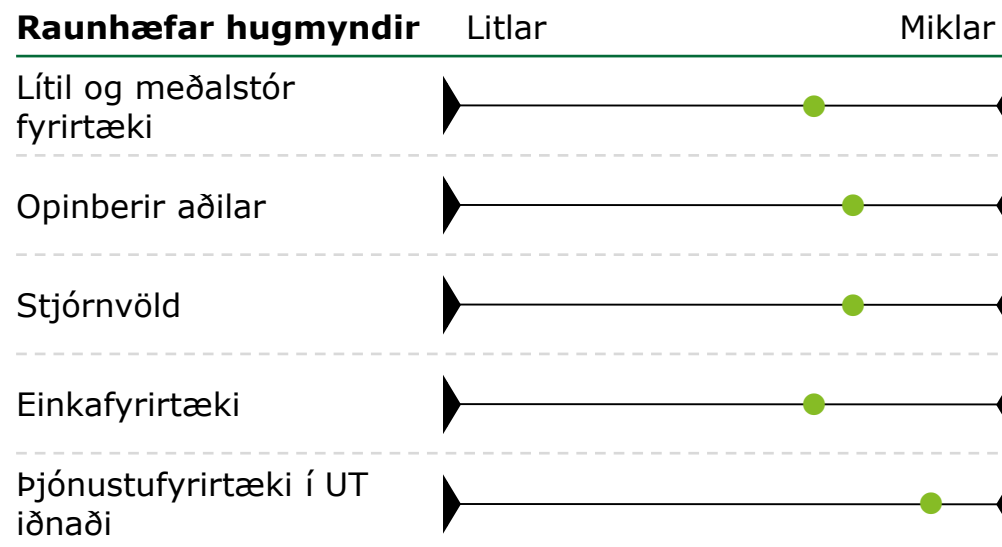

Hindranir (2/2)

Viðmælendur eru nokkuð sammála um að Nordic Smart Government setji fram raunhæfar hugmyndir.

Allir hagsmunahópar eiga það sameiginlegt að sjá tvær megin hindranir: Annars vegar að ekki verði sett nægjanlegt fjármagn í verkefnið frá þróunaraðila en það eru 64% viðmælenda sem sjá slíka hindrun. Þriðjungur viðmælenda meðal opinberra aðila og stjórnvalda telja það vera hindrun á meðan helmingur hinna hópanna sjá slíka hindrun í vegi fyrir Nordic Smart Government. Hins vegar telja 50% viðmælenda að Nordic Smart Government sé of flókin hugmynd. Viðmælendur einkafyrirtækja telja allir að hugmyndin sé of flókin á meðan helmingur viðmælenda hjá þjónustuaðilum í UT iðnaði, lítilla og meðalstórra fyrirtækja og opinberra aðila telja það vera hindrun. Aðeins 25% viðmælenda meðal stjórnvalda telja þessa hindrun vera til staðar. Einn viðmælandi hjá opinberum aðila telur einnig að ef kerfið er of flókið þá sé ekki hagkvæmt að vinna með það. Einnig er vert að nefna að 36% viðmælenda telja að mikilvægast sé að samþykki fyrir samnýtingu gagna sé einfalt ferli.

Líkt og nefnt var áður þá telja tæplega 80% viðmælenda það mikilvægt að notendur sjái skýran ávinning af notkun Nordic Smart Government. Hluti þessara viðmælenda tala einnig um að það gæti verið hindrun ef notendur sjái ekki augljósan ávinningin. Slíkt gæti haft þær afleiðingar að notkun á Nordic Smart Government yrði ekki sem skyldi.

Tilvitnanir

"Það má ekki fara í margar 180 gráðu beygjur með verkefnið."

"Það er skortur á tæknihugsun hjá opinberum aðilum."

Þjónustuaðilar í UT iðnaði

Áhættur (1/2)

Viðmælendur greina samtals níu áhættuþætti í tengslum við Nordic Smart Government.

Viðmælendur greina nokkuð marga áhættuþætti í vegi fyrir Nordic Smart Government en samtals eru þeir níu. Viðmælendur eru nokkuð sammála um að fimm helstu áhættuþættirnir séu eftirfarandi:

Helst telja viðmælendur að traust notenda sé ekki til staðar og þar af leiðandi séu þeir ekki tilbúnir að nota Nordic Smart Government. 71% viðmælenda telja þessa áhættu vera til staðar. Þessi áhættuþáttur er mest áberandi hjá litlum og meðalstórum fyrirtækjum, opinberum aðilum og stjórnvöldum. Aðeins helmingur viðmælenda meðal hinna hópanna telur þessa áhættu vera til staðar.

Næst nefna viðmælendur að verkefnið misheppnist og telja flestir að það sé vegna stærðar og/eða skorts á réttum aðilum í þróunarteymi. 57% viðmælenda telja þessa áhættu vera til staðar. Þess má geta að nokkrir viðmælenda tala um að skipulagning og val á verkefnateymi skipti miklu máli. Þriðja áhættan sem helmingur viðmælenda greinir er að gagnaöryggi sé ekki tryggt.

Fjórdða áhættan sem einnig helmingur viðmælenda nefnir er að notendur sjá ekki virði í því að nota Nordic Smart Government.

Síðast en ekki síst þá nefna 43% viðmælenda að fjármagn verði ekki nægjanlegt til að tryggja farsælan framgang verkefnisins.

Helstu áhættur viðmælenda

Gagnaöryggi

Um 50% telja helstu áhættuna vera gagnaöryggi.

Vantraust

Um 71% telja að notendur treysti ekki Smart Government.

Misheppnað

Um 57% telja að verkefnið geti misheppnast.

Fjármagn

Um 43% telja áhættu á að peningar tapist.

Áhætta - sjónarmið hagsmunahópa

	Lítill		Mikill
Lítill og meðalstór fyrirtæki	●	●	●
Opinberir aðilar	●	●	●
Stjórnvöld	●	●	
Einkafyrirtæki	●	●	
Þjónustufyrirtæki í UT iðnaði	●	●	
Allir hópar	●	●	●

Áhættur (2/2)

Meirihluti viðmælenda telja að stjórnvöld eigi að fjármagna verkefnið en þó þurfi að fá alla hagsmunaaðila að borðinu við uppbyggingu og innleiðingu Nordic Smart Government.

Ef áhættupátturinn gagnaöryggi er skoðaður nánar má sjá að allir viðmælendur stjórnvalda telja þá áhættu vera til staðar á meðan þjónustuaðilar í UT iðnaði nefna ekki gagnaöryggi sem áhættu í tengslum við Nordic Smart Government. Helmingur viðmælenda lítilla og meðalstórra fyrirtækja og einkafyrirtækja telja hins vegar gagnaöryggi til áhættu. Aðeins um 25% viðmælenda meðal opinberra aðila nefna þennan áhættupátt.

Þegar hagsmunahópar eru skoðaðir út frá fjölda áhættupátta sem þeir nefna í tengslum við Nordic Smart Government, kemur í ljós að þjónustuaðilar í UT iðnaði nefna fæsta áhættupætti eða 2,5 að meðaltali. Á móti má greina að einkafyrirtæki nefna flesta áhættupætti eða 4,5.

Aðrir áhættupættir sem viðmælendur nefna eru slæm tölvuþekking, að gögn geti verið röng, kerfið virki ekki sem skyldi og að viðmótið sé ekki sveigjanlegt fyrir fyrirtæki með mismunandi þarfir. Þess ber að geta að minni hluti viðmælenda, eða innan við þriðjungur nefnir fyrrnefndar áhættur.

Innsýn

Tæplega 86% viðmælenda eru sammála um að stjórnvöld eigi að fjármagna verkefnið Nordic Smart Government.

Hinsvegar telja einnig 86% viðmælenda að allir hagsmunaaðilar skuli koma að uppbyggingu og innleiðingu Nordic Smart Government. Þessar skoðanir skiptust nokkuð jafnt milli hagsmunahópa. Þá telja 57% viðmælenda það gott að byrja á því að gera prufuverkefni (pilot).

Tilvitnanir

"Þróunaraðilar mega ekki vera með annað en þetta verkefni á sinni könnu."

"Það þarf að brjóta niður múra á milli stofnana."

Stjórnvöld

"Stýring á kerfinu ætti að vera dreifð."

Opinberir aðilar

"Til að tryggja gagnaöryggi þyrfti að útvista ákveðnum verkefnum."

Lítill og meðalstór fyrirtæki

Næstu skref og ferli

Viðmælendur eru mjög jákvæðir með mögulega framþróun á verkefninu Nordic Smart Government. Allir viðmælendur taka vel í mögulega þátttöku í verkefninu.

Um 29% viðmælenda telja að áður en haldið er áfram með þróun á Nordic Smart Government þurfi stjórnvöld að samþætta verklag og brjóta niður múra milli stofnana. Einnig telja þessir sömu viðmælendur að mikilvægt sé að leita til þeirra landa sem hafa gert svipaða hluti vel, Eistland er það land viðmælendur nefndu oftast.

36% viðmælenda telja að mikilvægt sé fyrir það teymi sem þróar Nordic Smart Government, að það sé ekki með nein önnur verkefni í gangi á sama tíma. Öll athygli þurfi að beinast að verkefninu. Sömu viðmælendur telja einnig að það skipti öllu máli við þróun verkefnis af þessari stærðargráðu, að rétta fólkið sé dregið að borðinu. Einnig taldi einn viðmælendi mikilvægt að nota straumlínustjórnun í hugbúnaðargerð (Agile).

Viðmælendur telja að íslenskur markaður sé nokkuð tilbúinn (3 stig af 5) til þess að takast á við verkefni eins og Nordic Smart Government.

Það er ljóst að allir viðmælendur meðal hagsmunahópa telja mikla möguleika í frekari þróun á Nordic Smart Government á Íslandi. Þeir sjá ýmiskonar tækifæri og dreifðan ávinning fyrir flesta hagsmunaaðila.

Möguleg þátttaka hagsmunahópa

Lítill og meðalstór fyrirtæki	"Aðstoða við rýnihópa ásamt því að bera kennsla á mismunandi þarfir."
Opinberir aðilar	"Á hugmyndasviðinu." "Hvernig er best að lesa upplýsingar út úr kerfum."
Stjórnvöld	"Ná fram lagabreytingum."
Einkafyrirtæki	"Með því að veita ráðgjöf á flestum stigum."
Þjónustufyrirtæki í UT iðnaði	"Komið inn sem ráðgjafar á öllum stigum."

Innsýn

Mörg verkefni sem tengjast Nordic Smart Government hafa nú þegar verið sett á laggirnar á Íslandi. Eftirfarandi verkefni telja viðmælendur að hafi gengið vel;

1. Hnappurinn: Skil á framtölum smærri fyrirtækja til RSK.
2. XBRL skil fjármála- og tryggingarfélaga til FME.
3. Rafrænt greiðslumat Arion banka.
4. Greinig og dreifing ársreikninga frá Credit info.

Aðferð og listi yfir hagsmunaaðila

Aðferð og listi yfir hagsmunaaðila

12 lykil hagsmunaaðilar voru fengnir í viðtal til þess að greina þarfir þeirra og hagsmuni í tengslum við Nordic Smart Government.

Þessi samantekt um Nordic Smart Government er hluti af hagsmunagreiningu sem unnin var samtímis á Norður-löndunum fimm (Íslandi, Svíþjóð, Danmörku, Finnlandi og Noregi).

Til að tryggja samanburðarhæfni niðurstaðna, hafa allar greiningar verið framkvæmdar með því að nota sömu aðferðarfræðina. Sama kynningarefni og spurningar voru notaðar í öllum löndum og var efnið aðeins staðfært m.t.t. tungumáls í hverju landi.

Þess utan fengu allir viðtalsaðilar (starfsmenn Deloitte) sömu þjálfun þar sem kynntar voru hugmyndir Nordic Smart Government og sú aðferðarfræði sem beitt er við þessa hagsmunagreiningu.

Viðtölin voru byggð á aðferðarfræði sem innifelur blöndu af lokuðum og hálf-opnum spurningum. Hluti þeirra spurninga sem lagðar voru fyrir viðmælendur voru eins milli allra hagsmunahópa en minnihluti spurninga voru sérhæfðar fyrir viðkomandi tegund hagsmunaðila.

Sérstaklega var hugað að því hvaða hlutverk viðkomandi hagsmunaðili gæti leikið við innleiðingu á Nordic Smart Government. Alls voru tekin viðtöl við 73 aðila á öllum Norðurlöndunum en íslenskir viðmælendur voru samtals 14 talsins. Viðtölin voru tekin á tímabilinu 28.09 – 13.10.

Deloitte tók þá stefnu að taka viðtöl við afmarkaðan en afar þýðingarmikinn hóp hagsmunaaðila. Tilgangurinn með því að taka viðtöl var að ná dýpri skilningi á þörfum hagsmunaaðila í stað þess til dæmis að senda út spurningakönnun.

Við gerum ráð fyrir að náðst hafi að safna saman skoðunum mikilvægustu hagsmunaaðilanna í hverjum hagsmunahópi. Sem dæmi má nefna Samtök atvinnulífsins en það má gera ráð fyrir því að þeir tali fyrir hönd margra fyrirtækja á Íslandi í mismunandi starfsemi og af mismunandi stærð.

Viðmælendur hagsmunagreininga

• Fjársýsla ríkisins	• Ríkisskattstjóri	• Credit info
• Tollstjóri	• Fjármála og efnahagsráðuneytið	• Jáverk
• Hagstofan	• Advania	• Atvinnuvega og nýsköpunar-ráðuneytið
• Samtök atvinnulífsins	• Félag löggildra endurskoðenda	
• Arion banki		

Tilvísanir

Tilvísanir

1. Lítil og meðalstór fyrirtæki, eins og skilgreint er af framkvæmdastjórn ESB (http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_fi, 26.09.2017)

About Deloitte

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

© 2017 Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab. Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.